

השוראה

מגזין ספרותי לזמן שמעבר

גליון 2 | כסלו תשפ"א

תוכן מקורי
בנגיעה רגשית

פוטש
הפקות

הפקה:

עריכה, שכתוב ואיסוף חומר:
רחלי פרנקל, פריידי לינדר

משתתפות בכתיבה:
תלמידות המחזור השני
קורס לכתיבה יוצרת תשפ"א

קישור ליצירת מנוי
לבעלי מייל בלבד!

למנוי חינם!

הרשמה
לבעלי מייל בלבד!

להרשמה!

שיעור ניסיון!

קורס כתיבה יוצרת

בהנחיית הסופרת
לאה פוטש

להרשמה לשיעור חינם ללא התחייבות:

**קישורים
לחיצים**

ניקוד שירים וסיפור ילדים:
'מילה ושתיים'
0527118189
leamila7118189@gmail.com

עריכת לשון והגהה:
מילה במילה
0548538853
m0548538853@gmail.com

עימוד וגרפיקה
הליום
0527115997
R7115997@GMAIL.COM

מה שקורא הפנים...

- 5 דבר המערכת
- 8 שערי אורה | פריידי לינדר
- 10 אורות | נחמי אפל
- 13 ציפורי לילה | מלכי כהן
- 14 קומי עורי | ברכי זולדן
- 17 תחשוב אור יהיה אור | חיה רוטנברג
- 18 חולמת לחלום | ר' גשטטנר
- 24 לאור ההיסטוריה | חנה סגל
- 26 מחפשת את האור שבי | נעמי שמחה

- 29 לפרגן לעצמי אור | דבי בסול
- 32 חנוכה בעיירה | רבקה סבן
- 38 מחפשת | לאה פוטש
- 39 ליבי אליך, חבר | ג' ברקן
- 41 להאיר את הרגישות | פריידי לינדר
- 48 מתוך החושך - אור | תהילה אוחיון
- 49 "באורות" | נעמי שלאס
- 51 באור חדש | מוריה פרנג'י

- 55 _____ האור שנולד איתי / תרצה אפללו
- 57 _____ על סף שקיעה / אסתי אברמוביץ
- 58 _____ אורות מסנוורים / ליאל וקנין
- 63 _____ שיטה עיוורת / גולדי זולדן
- 68 _____ אבנים של אור / חנה יעבץ
- 71 _____ האור בעינייך / יעל אלברשטיין
- 72 _____ האור האמיתי / מלכי פולק
- 77 _____ לבחור באור / עטי ברג

- 80 _____ יוצר אור / ברכי זולדן
- 81 _____ חוזרת אל האור / מיכל שאער
- 87 _____ שתי אחיות וחלום / חני עקשטיין
- 92 _____ נרות / מ' פרל
- 96 _____ חלום מלא אור / לאה כץ
- 99 _____ דמדומים /

- 108 _____ כי יש לנו / שרי וינר
- 110 _____ אור חושך וצל / חנה סגל
- 112 _____ להאמין באור / פריידי לינדר
- 113 _____ אור השכוי / נאוה כהן
- 117 _____ האור הגנוז / לאה אטון

דבר המערכת / ז' כסלו

במהלך העבודה על המגזין, כאשר חומרים לרוב זרמו אל המערכת,

בער בי חשק להדפיס את דפי הטיוטות, לאגד אותם בסרט מתנה ולשלוח מנחה לר' לוי יצחק מברדיצ'וב זכותו תגן עלינו.

תראה את הלב של נשות ובנות עם ישראל, רציתי ללחוש לו.

מה מעסיק אותן? אילו הגיגים מטיילים להן בלב בקצה הקצה של הגלות?

אילו רצונות, אילו מאווים, אילו תפילות ואילו דמעות שלא תתייבשנה לעולם, רוקמים תך אל תך את עלילת חייהן?

אילו לבבות טהורים מאירים מתוך חשכת הגלות ששברה שיאים חדשים בבלבול הדעת ותמהון הלבב.

אילו! דפי הטיוטה הראשוניים האלה הראו לי את היופי הבראשיתי הטהור והכוסף לגבוה, המשותף לכל בת ישראל באשר היא.

קורס הכתיבה מעניק לי מעין 'סקר מדגמי' עם פילוח נשים ובנות בכל הגילאים, מכל המגזרים והקבוצות בציבור שומר התורה. הסקר הזה מעניק הצעת עומק אל השכבות היותר פנימיות בנפש.

האוצרות שהתגלו שם משותפים לכולן:

יהלומי אמונה, כיסופין, תפילה וטוהר הלב.

אורות! תודה מעומק הלב לעורכות המסורות, הצלחת המגזין היא שלהן: פריידי לינדר ורחלי פרנקל. פיסות מליבן ונשמתן הדליקו לכן את האורות האלה.

תודה למירי המגיהה על סבלנות אין קץ ועבודה מדויקת.

תודה לרוחי על העיצוב המואר שבידכן,

ובעיקר תודה לבורא כל העולמות, המקלדות והאורות, על סיעתא דשמיא מעל ומעבר.

קריאה נעימה, וחג אורים שמח!

לאה

קורס כתיבה יוצרת

בהנחיית הסופרת
לאה פוטש

**שיעור מתנה
בשליחת מייל**

כאב עמוק
בפנים חומה, אין בני

הלב החוק
יבשה דמעה על לחי

רוצה לצעוק
את הגלות - מסכה

מצליחה לחנוק
את הדלת, האנחה

מתי כבר אבא, תעלה
את החוס בלכבי

יפשייר לבו, ואתלה
בכל התוס, כך אבי

מתי תסיר התסמינים
של ענתי העמוקה

מתי תאיר אלי פנים
עם קרבתי המיוקה

מתי תסיר לי המסכה
תמוסס מסך - מיגון

תזכיר לי שאני בתך
יתחלף לי הניגון

ערפילים לי תפזר
יסור מסך מעל תפילה

לב קפוא לי תעורר
נצמד בסך לגאולה.

שירה - פואטה:
אמנות כתיבה אסתטית
עם דגש במצלול, משקל וחריזה

כל ואט אינא יוצרים סיפור, הפנימיות שלך כותבת אותנו!

פוטש
School

בית • ספר • כתיבה

מוזמנת לקחת
את הכישרון שלך
לפרנסה מלאה
הרפתקאות!

במה ייחודית ופרסום
ליצירות הספרות שלך

מפגשים עם מיטב
העורכות והסופרות

לימודים מפוקחים
ללא צורך ברשת

תקשורת קבוצתית
כמוף ותמיכה חברתית

תעודה מקצועית
מבית פוטש סקול

ליווי מקצועי
והשמה למצטיינות

s@potash1.co.il

שיעור
ניסיון!

073-796-1336 שלוחה 3

אודה לקל לבב חוקר בון יחד כוכבי בוקר

"ואני מחפשת פנסים חדשים שיאירו לי,
לפעמים מוצאת ולפעמים לא."

נחמי אפל עמוד 10

שערי אורה / פריידי לינדר

אך המדרש מציין בדיוק את הגזירה הזו: "כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל". רק לכן 'זכו' יוון בכינוי החשון. מדוע? היוונים לא ציוו לכתוב: "אין אלוקים", שכן בנקודה זו אין ויכוח. הם הכירו את האמונה העמוקה המושרשת בליבו של כל יהודי.

נקודת הוויכוח מבחינתם מופיעה בקשר העמוק והאישי שבין הבורא לבין הנברא. "שאין לכם חלק" - המעורבות האישית הזאת, הקשר של עם ישראל עם בורא כל העולמות - את הקשר הזה יוון אינה מסוגלת לסבול. בקשר הזה הם ניסו לפגוע, להרוס. אותו ניסו להחשיך.

היוונים לא באו ליהודים ואמרו להם שהתורה אינה אמת. שהקב"ה לא ברא את העולם, חלילה. אלא, הם באו ואמרו: "אתה רוצה להישאר בחושך? רוצה להישאר פנאט, חשון? אין בעיה! תישאר בבית המדרש, אל תיהנה מהחיים, תישאר שם בבונקר... אם אתה רוצה לראות את האור - בוא לבתי התיאטרון שהקמנו, בוא לאצטדיונים, תלמד מהתרבות שלנו, בוא תראה מה זה לחיות. בוא ליהנות מהאור שיש לנו להציע לך!"

אם נמשיך לקרוא בפרשה, נגיע לפסוק: "יפת אלוקים ליפת, וישכון באהלי שם" - כל בתי התיאטרון, האצטדיונים, ההשכלה והתרבות - הם מסמלים את יופיו של יפת, אבי יוון. נכון אמנם שבורא העולם נתן את היופי המיוחד

ימי החנוכה. את ממצצת בעיניך מול הדלת הנפתחת, והאור הגדול הפולש בעדו פנימה, אל ליבך. כי כל חג ומועד בלוח השנה שלנו הוא בעצם שער. שער שכדאי לנו להיכנס דרכו, ללמוד ולקחת כוח מהימים ההם, לזמן הזה.

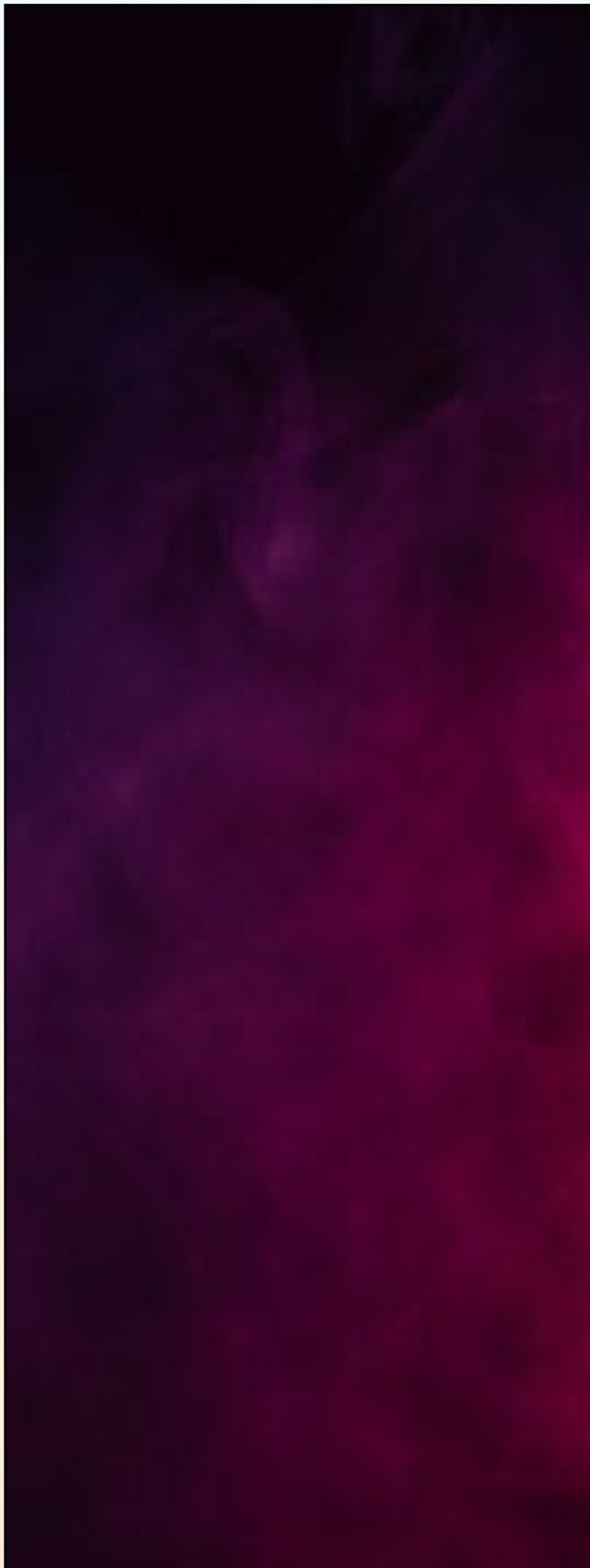
ימי החנוכה הבאים לקראתנו לאורה, מסמלים את התגברות האור על החושך. הם מלמדים על התבדלות - בין היוונים ליהודים. בין המתיוונים והחשמונאים.

הבה נפתח עוד יותר את השער, נעמיק יותר, נלמד יותר, וניקח יותר כוח, לניסיונות המקיפים אותנו היום.

בפרשת בראשית, מיד בתחילת בריאת העולם, המדרש מזכיר את גלות יוון: "והארץ הייתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום". "וחושך - זו גלות יוון שהחשיכה את ישראל בגזרותיהם, שהייתה אומרת להם: כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל" (בראשית רבה ב': ד).

למה נקראת יוון בשם "חושך"? משום שציוותה על היהודים: "כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל".

מדוע דווקא גזירה זו 'זיכתה' את יוון בכינוי "חושך"? לו היינו חושבות על כך, היו גזרות שהיו קשות וחשוכות הרבה יותר: לא נתנו לשמור ולהאיר את השבת, אסרו לקיים ברית מילה, לקדש את החודש וללמוד תורה.

ליפת, אך היכן השכינה עצמה שוכנת? באהלי שם! והקדוש ברוך הוא - הוא מקור כל האור בעולם.

ה'אור החיים' הקדוש אומר בפרשת בראשית: "מלוא כל הארץ כבודו ומעלה אורו יתברך נמצא בהיקף העולם ובפנימיותו.... באמצעות אורו הנערב..."

יוון דרשה מעם ישראל להתנתק מאותו חלק אלוקי, מאורו של הקדוש ברוך הוא שנמצא בתוך כל יהודי. החשכה של תרבות יוון הייתה מעין מסך המונע בעד קרני האור לעבור דרכו. זהו אחד המסכים הבולטים הגורם להחשכת האמונה, ולניתוק הקשר בין יהודי לבוראו.

וזאת הייתה החשכה הגדולה שהפילה חללים מעם ישראל - בימים ההם, ולצערנו גם בזמן הזה. ואת תגובת המכבים ליוונים אי אז, אנו צריכים לקחת איתנו לימינו היום. להשריש אותה בתוכנו פנימה.

להאמין באור האמיתי.

אם אנו באמת רוצים ליהנות מהאור, נוכל לעשות זאת אך ורק בבית המדרש, אך ורק על ידי לימוד התורה. על ידי ההתבדלות מתרבות יוון, שלפני הכל ואחרי הכל, היא חושך!

נוכל ליהנות מהאור כאשר נמצא את נקודת האור, נקודת החיבור של כל אחת ואחת מאיתנו, בתוכנו פנימה. את נקודת האור שהקדוש ברוך הוא מבקש מאיתנו: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". לזוז מהחושך, לפנות מקום לשכינה. לאור האמיתי.

אורות / נחמי אפל

אני קמה מהמיטה, מתלבשת, מכניסה כריך ופרי - שיהיה, נועלת את הדלת, עוטה על עצמי מסכת "הכל בסדר", ויוצאת אל המקום ששם "הכל בסדר" בשבילי...

"בוקר טוב". מיכל לצידי. גם היא עונדת על עצמה את המסכה הזו? אני תוהה לעצמי. "בוקר אור", מיכל מחייכת אלי. דווקא לה היום שמח! "ישנת טוב בלילה?"

היא יודעת הכל מיכל הזו. "למה לא? אצלנו אומרים: מי שעובד ביום - ישן בלילה..." שתינו נכנסות אל הבניין. מיכל מזמינה את המעלית, ואני לוחצת על קומה עשר. המעלית מפליגה מעלה. כמה יפים החיים ממעל, קרוב אל האור.

מיכל פונה למקומה, וגם אני פותחת את הלשכה. נכנסת אל חדר המנהלת, שוקעת בתוך הכיסא המשרדי, ומגלה שהן שוב איתי - המחשבות! כמו מסך מריר ובלתי מזוהה מעכירות את שדה ראייתי.

הן לא עוזבות אותי - ביום, בלילה, באור ובחושך. אני מפהקת. נוברת בתיק, אולי השתחל לשם דבר מה מעורר? פונה למטבח, שופכת קפה, בולעת אקמול, כוס מים, בתקווה שישפיע מהר...

אני חוזרת ללשכה. מחדר המנהלת יש נוף לכל העיר. מביטה,

אור, חושך, חושך, אור, חושך, מה עכשיו? אני קמה מהמיטה וניגשת אל החלון. חושך שורר על היקום! כולם ישנים! שוב התעוררתי!

חוזרת למיטה, מנסה לחזור אל השינה. סופרת כבשים, פרות, תרנגולות ואת כל פינת החי.

קמה שוב, בודקת אם אור או חושך. חושך! תוהה לעצמי. למה עדיין לא הגיע הבוקר? וכי חוקות שמים וארץ התהפכו רק לכבודי? שש אפס אפס.

לכל הדעות כבר בוקר! אפילו השמש מחייכת מבעד לערפל. משהו חשוך לי בלב. אפור בלתי מוגדר. אני לוקחת את הפלאפון ומתבוננת בו, בלי לדעת למה אני בעצם מחכה.

"משיח, משיח, בכל יום שיבוא". אח, כמה שאני מחכה לו.

אברכים ממהרים לתפילה, אימהות מעירות ילדים, מרתיחות מים, מכינות כוסות שוקו, ממלאות כריכים בכל טוב. הילדים הולכים ללימודים, נערות צועדות אל הסמינר, נשים רצות לעבודה.

בשלב כלשהו הרחוב מתרוקן, וגם תורי לצאת מגיע.

זה לא האור, השפע.
 "מה יהיה? מתי הוא כבר יגיע?" אני שואלת יום
 אחד את שרה שכנתי הקרובה.
 "למי את מתכוונת?" שרה עונה בשאלה.
 "קראנו לו פעמים רבות כל כך. אולי תנסו גם
 אתם?"

"את מתכוונת לחשמלאי?"
 כן, כן, לחשמלאי. אני זורמת איתה.
 "החושך בחדר המדרגות. מפריע לי מאד".
 אז גם בחדר המדרגות יאירו פנסים. לא רק בליבי.
 הולכת עם שלוימי לגינה. "פרפר!" הוא מראה לי.
 אנחנו מתקרבים אל הפרפר. לראות אותו מקרוב.
 הפרפר פורש כנפיים ועף למעלה. קרוב קרוב אל
 הפנס ואל האור.

שלוימי שמח. הכל אצלו מלא באור, וגם הלב שלי
 מואר. שלוימי שלי שמח, ולי לי יש לב של אמא,
 וכששלוימי שמח - בלב שלי נדלק פנס. הפעם
 הוא מאיר קצת יותר, אך בסוף גם הוא כבה.
 ואני מחפשת פנסים חדשים שיאירו לי. לפעמים
 מוצאת ולפעמים לא.

אחר הצהריים אני מדפדפת במקומון. חמישים
 אחוזי הנחה על נעלי חורף אינם מעניינים אותי.
 מדפדפת הלאה. רק דבר אחד אני מחפשת, וגם
 מוצאת: מכירה ביתית לנוחות חזקות במיוחד.
 מאירות כל פינה!

אני מחייגת. "אפשר לבוא עכשיו?" הם פתוחים!
 לוקחת את האשראי. המינוס אינו שיקול כרגע.
 מדובר בנוחות מחברה איכותית ביותר. אני קונה
 עשר - שיהיה לי במלאי.

מהרהרת: כשהקומה גבוהה קרובים יותר אל
 האור, אל השפע. יש אנשים שנולדו למעלה. הם
 קרובים יותר אל האור והשפע. אני לא!
 נזכרת בשלוימי שלי ששר "מה ברא השם ביום
 הראשון? את האור ואת החושך".

אור הוא דבר בסיסי. כבר בבריאת העולם. האור
 נברא דבר ראשון.

יהיה לנו אור, שפע! זה הדבר! הדירה שלנו
 חשוכה מדי! צריך פה שינוי!

נראה את השמש. היא תשטוף אותנו באורה.
 שלוימי יצביע על השמש ויגיד: "כבר בוקר!
 אפשר ללכת לגן!" אני אשלח אותו מוקדם. יש
 שמש - יש אור. כבר בוקר!

בחוץ יהיה יום. השמש תאיר. השפע יושפע
 מלמעלה. בליבי יידלק פנס!

עוד יום עבודה, עוד יום של מסכה. היא כבר
 בלויה, המסכה שלי. איננה חד פעמית. ואני
 צריכה לענווד אותה כל כך הרבה זמן.

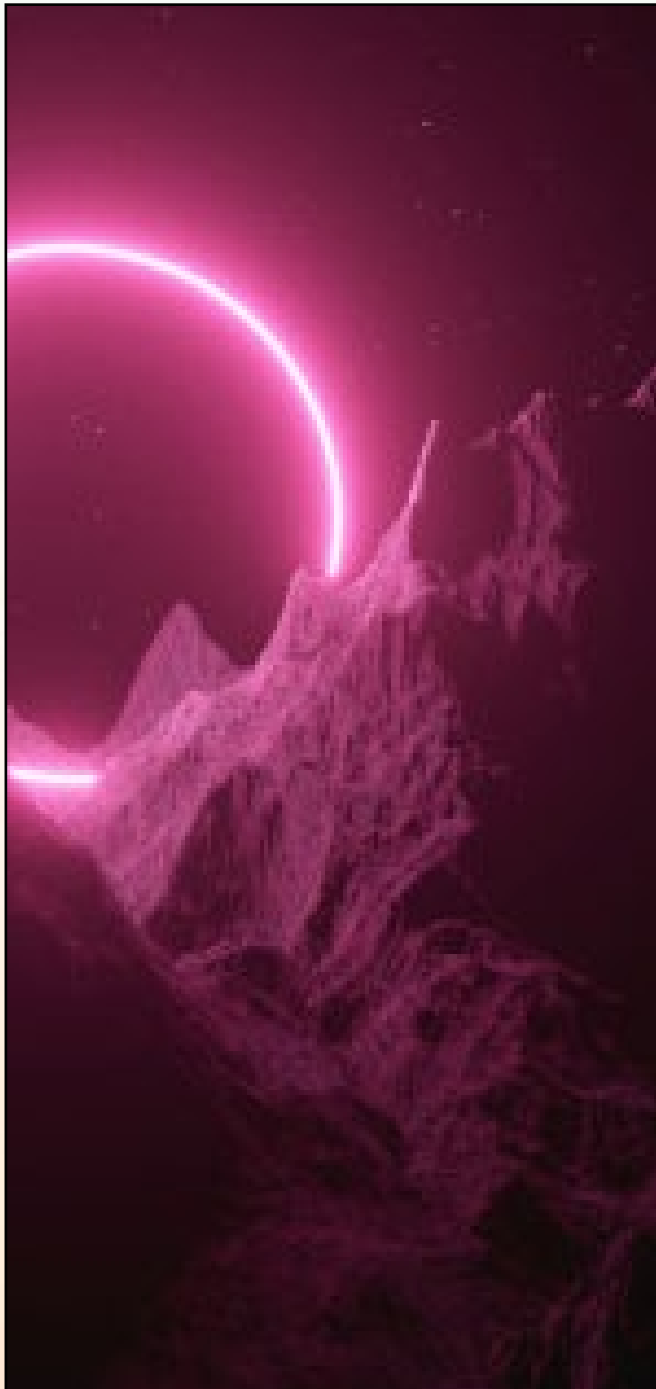
מחכה לפנס שיוצת בליבי לאור, לשפע!

הוא אינו בא, ואני ממשיכה להדליק פנסים. פעם
 זו מסיבת יום הולדת לשלוימי ופעם זו גלידה
 טובה, לפעמים גם יציאה לפארק או ספר טוב.

הפנסים נדלקים בזה אחר זה. מאירים, אך
 כשהסוללה נגמרת - הם כבים ואינם מאירים
 שוב.

החיים ממשיכים. יש ימים שבהם כבר נראה
 שהאור ההוא מאיר לנו. הפעם זה השפע
 האמיתי! אך שוב אני נוחלת אכזבה. זה לא זה!

זה האור, השפע!!!
ואין זה משנה כמה פנסים תדליקי. רק האור הזה
יאיר לנצח נצחים!!!

מחליפה את כל הנורות. הפעם זה יהיה אור
אמיתי! אותו שפע שאני מחכה לו שנים...!
הבית מאיר כמו ארמון. "התחלת לשפץ את
הבית?" שרה מפטירה לעברי בחדר המדרגות,
מתמרנת עם שלושת התינוקות שלה.
אני מחזירה לה בגמגום. ומביטה באכזבה אל
ביתי. הפעם חשבתי שיגיע סוף סוף אור האמיתי
אל ליבי.

ואז, לפתע, אני חושבת על שרה, ועל השלישייה
הצווחנית שלה. איך זה שאני לא מציעה לה עזרה
עם שלושת האוצרות שלה??? אני דופקת בדלת,
לוקחת אוצר אחד ביד, ואת השניים האחרים
מובילה בעגלה. שעה של שקט תהיה לשרה
שכנתי עכשיו. שעה של ריענון ואגירת כוחות!
שלוימי נהנה מהאורחים. אני נהנית מרוח החיים
הטהורה. מחתלת, מרגיעה, דוחפת בקבוקים
ומוצצים. לא קל לגדל כאלו אוצרות!
דפיקות בדלת...

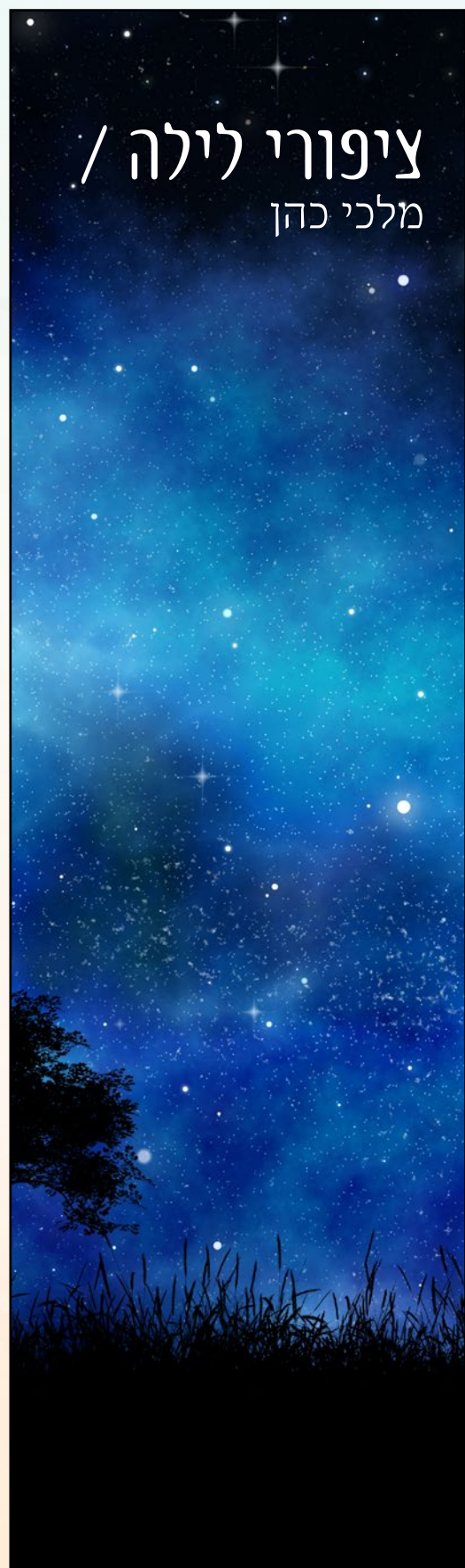
זו שרה שבאה לאסוף את אוצרותיה. "תודה לך!
הצלת אותי...!"
שקט!
אור מציף את ליבי!

אני מהרהרת שוב.
חושבת על כל אותם פנסים שניסיתי להדליק
בליבי,
ומבינה -

אור אינו פנס, עוצמתי ככל שיהיה.
אור אינו מעש, של הבלי עולם הזה.
אור - זה תורה תפילה וחסד
אור - זה חיים של אמת, חיים של רוח.

שְׁמִי תִכְלַת בְּהִיר
 מִגַּע שְׁמֶשׁ מֵאִיר
 מִדְּוָחִים עַל עוֹד יוֹם שְׁעָלָה
 חֲדוֹת עֲשִׂיהַּ
 בְּכִנְפֶיהָ הָאוֹר מַעֲלָה?
 לֹא אֵדַע הִתְשׁוּבָה
 עַד תִּרְדַּחֲשָׁה
 וְתוֹצִיא אוֹתִי לְאוֹרָה
 צִיּוּצֵי צְפוֹרִים
 מְעוֹף פְּרָפְרִים
 הָעוֹלָם שָׁב לְתַחִיהַּ
 אֲזִי אֶתְעוֹרֵר
 עֲצָמוֹתֵי אֲנֵר
 דַּעֲתִי תִהְפֹּף צְלוּלָה
 אֲנִרְגֶּה, יִזְמָה
 מוֹטִיבְצִיהַּ גְּבוּהָה
 הִיתָה לִי חֲשָׁה כְּאוֹרָה
 יוֹם שְׁטוֹף אוֹר
 אֲנִרְגֶּה וְחֵם
 מְמַרְצִים, נוֹתְנִים הַדְּחִיפָה
 "צְפוֹר לִילָה"
 הִרִי הִיא כְּשִׁמָּה
 פּוֹרֶשֶׁת כְּנָפֶיהָ
 בְּחִסּוֹת חֲשָׁה
 וְאוֹלֵי גַם אֲנִי קְרוּיָה
 בְּשִׁמָּה?
 לְהִתְאַמֵּץ, לַעֲמֹל
 לְרָקֶם וּלְפַעֵל
 לְתַכְנוֹן, לְקַדֵּם עֲשִׂיהַּ
 מִדּוּעַ אִם כֹּף
 כְּשִׁעוּלָה יוֹם חֲדָשׁ
 אַחֲרַת אֲנִי מְרַגֶּשֶׁה?
 מְנִסָּה, מְגַשֶּׁשֶׁת
 כְּמוֹ עוֹר מְהַלְכֶת
 וּבְחוּץ שׁוֹלֶטֶת אוֹרָה?
 הֵיכֵן הִיא

ציפורי לילה / מלכי כהן

14

בינה לבין הקיר. רחוב---”
 צליל ניתוק מלגלג השיב לי מעם המכשיר,
 והשעון הבהב מן המסך באלם קול: 8:25.
 במשך שישים השניות שחלפו מאז, הספקתי:
 למצוא לשיפי את החולצה, לגלות שהיא
 מקומטת עד אימה, לגהץ אותה, לקצר אותו
 (את המגהץ, לא את החולצה), להלביש אותה,
 ולשלוח את הנערה אל מקום מבטחיה במראה
 נהדר ומצוחצח, כשהיא חגיגית וזוהרת (רק נעלי
 השבת נמצאו. מתחת למגירה הכי פינתית במדף
 התחתון מתחת לכיור. אני זחלתי).
 נותרו שתי דקות. ואני ח-י-ב-ת להיות היום
 בזמן בסמינר.
 ולא הכנתי מערכת.
 וגם שיעורי בית בתחביר, כמובן. הלא מחקריי
 הוכיחו שיש לזה זמן בשפע בבוקר.

מבט מרפרף קצר על המערכת גילה לי שבשיעור
 הראשון מתעתדת להיכנס לכיתתנו מעדנות
 ומהוקצעות המורה פוגל. סגולה ליום מוצלח
 שתהא אחריתו מוצלחת עוד יותר. זכר תחילת
 השיעור הקודם צף ועלה בזיכרוני.
 ”האיחור הבא, הרבנית קרוידנקריץ, יפגיש אותך
 עם חדר המנהלת מצידו הפנימי!” קולה החד
 והמונוטוני של פוגל מהשיעור שעבר חדר למוחי
 באזעקת אמת. היא זעמה עלי, ובצדק, וזאת כי
 הרביתי לאחר, ולא בזבזתי ולו יום אחד ללא
 שימוש בפוטנציאל הגלום בחדר המאיים. כמעט
 פתחתי את פי לענות לה שהנני מכירה את החדר
 מכל צדדיו אף טוב יותר ממנה, אך חששתי פן
 יבולע לי (או לטופי שבפי) והיה זה סופי בהחלט.

טובלים בקערה כחלוף שנייה בדיוק. בעיניים
 חצי עצומות. מה לא עושים כדי להקדים את
 החופש והים. טוב, בקטנה.

העובדה שהיה עלי לשלח מעם הדלת את
 השכנה ה'מתעניינת' לפשר זעקות הקרב, גרמה
 לי למצוא בשובי לזירה את מחברת גאומטריה
 בתפקיד אניית מפרשים. מחר המבחן, תודה
 ששאלתם.

רק אחרי שנפרדתי בצער רב משארית חסכונותי
 הדלים בהבטחה לכלוב ושני אוגרים (ברר...),
 הסכים שמוליק - הצוללן המוכשר - לצאת סוף
 סוף מהמים.

שיפי עדיין לא. נעלמה הילדה. לכו תדעו לאיזו
 מרפסת צנחה כדי להמשיך לישון.
 ההסעה הזועמת קיבלה לידיה כושי רטוב וצוהל.
 כמעט יודע להכין שוקו לבד, כמעט... בפעם
 הבאה מומלץ להשגיח על השף בשבע עיניים.
 בעצם עדיף להכין לבד.

אופס. הכושי שכח על השולחן במטבח את
 הלחם הקפוא שדליתי מהמקפיא. כמה נחמד.
 שוב ילקק שוקולד למריחה בחדר המורים
 המצקצקים ויפרנס ברווח את דוקטור גבאי,
 רופא השיניים.

רחש לחש העיר אותי משרעפיי. ”זוזי”.
 גוש אפרפר מזונב חצה בהיסוס את הסלון.
 התאבנתי אל הקיר וחייגתי ברעד 103. ”חילוץ
 והצלה, שלום”.

”בואו מהר”, קרקרתי. ”יש פה חיה ענקית
 שרודפת אחריי ומאיימת עלי. היא לכדה אותי

שלא התעוררה בזמן.
 מחר, אי"ה, תעלה על משכבה בשעה שפויה
 יותר (זו מילה מספיק בוגרת? מקווה),
 ויאיר לה השחר באור אחר. מוקדם ושונה.
 אור של השכמה והפנמה.
 כי האור מתחיל בלילה.
 החותמת באסימון נפול (זה נשמע טוב, נכון?),
 מילי.
 עד כאן לפתקה טבא.
 טמנתי את ההוא המעורר עמוק עמוק בבלגן
 שבתיק.
 אולי מחר הוא יעיר אותי.
 אולי.
 ואולי בדרך האיר גם אתכן.
 בוקר טוב!

אינני מעוניינת לשחזר את ההצלחה, באמת
 תודה.

איש אינו יודע מה בדיוק הזזתי ואיך. מה שברור
 הוא שחלקי הדפים שמילאו את שדה ראייתי
 היו בעבר ממש מחברות, שכנו באופן ארעי
 על המדף, וגם מצאו דרך לצאת משם, בעזרתי
 הנדיבה. עודי עומדת ואומדת עד היום הזה את
 המרחק בינינו. משהו כמו חצי רגל. אה, יד. אז גם
 מערכת לא תהיה היום.

איכשהוא בסוף כל הסופים מצאתי את עצמי
 מאחורי דלת טרוקה. רועדת מקור ומאימה,
 ונוטפת מגשם שהחליט להפתיע. חשב שהוא
 הראשון שהבריק היום.

גזר דיני ללא פתק יהיה, מן הסתם, להיכנס אל
 הקודש פנימה. לתוך החדר הנורא השוכן ליד
 המזכירות. לא רוצה להיזכר מי יושבת שם. והלא
 כבר אמרו: לא פותחים פה לשטן. הוא לא רופא
 שיניים.

משהו טרטר לי בתיק. אויש, השעון המעורר
 הרזרבי, מוכן למקרי חרום שכיחים למדי, אם
 אירדם בטעות על התיק במהלך הכנת מערכת
 או משהו כזה. אין אמון בשעונים. נזכר עכשיו
 להתעורר.

מלאת מחשבות והרהורים כיאה לחרוצת הכיתה
 הנושאת בתואר סגנית דייקן שוויץ, שליתי משהו
 שנראה כי היה פעם דף ממו. נו, שיהיה.

וכך רשמתי: (בשינויי עריכה שוליים ביותר, כמו
 שגיאות כתיב איומות וד"ל. ב.ז.)

לכבוד המורה הנכבדה.

מילי תחי' מאחרת באשמתה הבלעדית כיוון

תחשוב אור, יהיה אור /

חיה רוטנברג

ביד, ורגש שחור ומריר בלב.
'מה זה אכפת לי כל כך?! אז מה אם חני תדבר
פעם עם דבורי?! למה אני מרגישה לא נעים?
למה לחוץ לי?!'
היא נזכרה בחברתה גילי, מימי הסמינר. "תמיד
את חושבת שלילי. תחשבי טוב, יהיה טוב!"

גם המורה ברגר הנמרצת השמיעה את נאומה
"המצב אינו חשון כמו שזה נראה! תמיד יש
נקודות אור. אפשר וצריך למצוא".
זהו זה, הכל טוב. היא מנסה לשכנע את עצמה.
אל תתפסי לפינות אפלות המצופות טחב דוחה.
תמשיכי אל האור!
היא תנסה לחשוב על זה, אולי עוד תצליח.

בערב היא מצאה את עצמה פוסעת במהירות
לבית הוריה. 'לא מתאים למאמי לקרוא לי כך,
מהרגע להרגע. רק שלא קרה שום דבר גרוע'. היא
מנסה לנער את הראש, סתם מחשבה אפלולית
ושלילית. תחשבי טוב, ציבי.

שעתיים לאחר מכן, מצאה את עצמה פוסעת
חזרה הביתה. מעבדת את רשמי חגיגת יום
הנישואין שערכו לה. נפרדה ממשפחתה
המורחבת, מודה לאחיות, לגיסות, למאמי.
"היה מוצלח!" "איזו הפתעה מושלמת!" "ממש
הפקה. תודה, חני ודבורי!"
היא באמת חשבה רק טוב.
והיה טוב ברוך ה'. והטוב האיר לה את הלב.

ציבי יושבת על המיטה הסגולה, משדכת זוגות
גרביים. היא מתבוננת בציפור שבחלון, בעודה
מלקטת פירורי במבה נשכחים.
מכנסיים, חולצות, גיהוץ, לארון. מרגישה במרוץ
מטורף. היום החופשי קצר כל כך, חייבת להספיק
המון.

צלצול הטלפון מקים את ציבי מהמיטה. מניס גם
את הציפור לדרכה. טוב שסיימה עם הכביסה.
כרגע ממתנה לה גם ערמת התיקונים. היא עונה
לחני אחותה בלאות, לא מתפלאת לגלות שלחני
יש דווקא עודף מרץ, כרגיל.

"מה נשמע ציבי? מנצלת את היום החופשי?"
ציבי מהנהנת בראשה באיטיות, שוכחת שחני לא
רואה. אבל לחני זה לא מפריע.

"הייתי רוצה לפטפט איתך, אבל אין לי דקה
פנויה. אפשר את המספר של דבורי גיסתך?"
מה צריכה חני מדבורי? עם ציבי אין לה זמן
לפטפט, אם נדייק - בטח אין לה חשק, אבל עם
דבורי גיסתה - כן? מה הקשר ביניהן?
כדור פצפון מתגלגל מהגרון אל הבטן, היא לא
רוצה שתדברנה ביניהן. שתיהן דומות, באותה
מידה כה שונות מציבי. אז מה, הן הולכות
לנתח אותה? זה לא יאפיל עליה? לחני אין זמן
להתייחס. היא צריכה את המספר.

ציבי מכתובה במהירות. מוסיפה במרירות
"חשבתי שדבורי הוא גיסתי, לא גיסתך."
חני אינה מבינה. ממהרת. "תודה ציבי, להתראות!"
וניתקה.

היא נשארה ליד מכונת התפירה. חצאית ירוקה

חולמת לחלום / ר' גשטטנר

הקפיץ. שרי רצה לפניו, סוללת את דרכו. "הי, אח שלי רוצה לעבור!" היא טופחת על גבם של צמד ילדים שובבים. "לא שמתם לב ששביל האופנים הוא לא כאן?" היא מצייצת לילד נוסף בבגרות מתוקה.

"מי בא אלי, שמוליק?" היא פורשת את ידיה, מוכנה לתפוס את אחיה ולחבקו באהבה. שמוליק מחקה אותה, רץ לעברה בידיים מושטות באושר.

הגינה מלאה בשמרטפים צעירים הרצים אחרי אחיהם הקטנים עוד יותר. "המכונית תפוסה, שמוליק! נחכה". שרי נמתחת, נעמדת על קצות בהונותיה ומרימה את ראשה לאישה המבוגרת שמולה. "יש מישהו אחריכם? גם שמוליק רוצה לעלות". עיניה מתחננות במתיקות, ממתניות לקבל אישור שהם יורדים, וסוף סוף יוכל שמוליק ליהנות במכונת הקפיץ.

"וואו איזו מתוקה את, דבש!" עונה לה הסבתא בתשובה.

"אני יודעת, כולם אומרים לי ככה. אבל אתם יורדים?" תמימותה בת השש של שרי מציתה עוד יותר את התפעלותה של הסבתא. "המתיקות שלך נדירה". היא מורידה את נכדיה בני השלוש והחמש מהמכונית, מנופפת לשרי לשלום כמכרה ותיקה, ועוברת למתקן הבא.

"כן, חמודי. רוצה ללכת לגינה? תביא נעליים, הולללים! תגיד שלום לאמא!"

שרי פונה לכיוון הדלת, מפנה את מבטה לאחור ומחייכת לאמה חיוך קסום. היא מניפה את שמוליק באוויר, מניחה אותו על מותנה ויוצאת. עיניה של אמא מלאות בגאווה בלתי מוסתרת. היא מרחפת בענן של עושר, בווה בדלת הנסגרת מאחורי ילדיה המתוקים ומבטה נותר שם. איזה נחת! שרי שלה רק בת שש, שעה עדיין לא צמח וארך דיו, וכבר ידה מושטת ועוזרת בכל.

"כן, היא באמת מיוחדת. גם אני לא פגשתי בילדה קטנה כל כך שמידת עזרתה מכפילה פי כמה את מידת שמלתה". אמה בולעת במהירות חבית נחת ומזמינה את אחיותיה למלא חבית נוספת. "כשהילדים שלי היו בגיל של שרי שלך, גם את האצבע השמאלית הקטנה לא זכיתי לקבל מהם לעזרה", מספרת חוי, ופניה אומרות קושי כשהיא חוזרת לימים ההם. היא נקרעה כמעט. רצה לעבודה כבר בשמונה, שולחת את ילדיה לגן בכפתורים פתוחים וזנבי שרוכים מתעופפים. "לא הייתה לי ברירה אחרת! שרי שלך היא 'לוקסוס'!", היא מסיימת את סיפורה האישי, שברגעים אלו מאבד את פרטיותו.

שמוליק הקטן מדדה בצעדים בוסריים על הדשא הסינטטי, פוסע בנחישות לכיוון מכונית

היא מניחה לו לשחק הלאה, העיקר שייהנה. היא סופרת עד עשר באיטיות, נעזרת באצבעותיה הקטנות. "ושמוליק יורד מהמכונית!" היא שולפת אותו מתא הנהג ומחבקת באהבה. מרימה אותו גבוה גבוה, ושניהם מתגלגלים בצחוק על הדשא.

אחרי שחלצה את נעליה ואת נעליו של שמוליק, הולכת שרי לארון הפיג'מות, ובוחרת את הפיג'מה הוורודה עם הכבשה. לאחר רבע שעה היא יוצאת מחדר האמבטיה, מפיצה בבית ריח של שמפו ורדים. היא מתיישבת על הכורסא עם ספר, ומתחילה לאיית את האותיות שכבר למדה בגן.

האמבטיה פולטת אדים חמים ושמוליק יוצא מכורבל בידיה של אמא עטוף במגבת תכולה. היא רצה אליו, מנשקת את לחייו הסמוקות, מחכה שאמא תגמור להלביש אותו ולהכניסו לעריסה, ואז היא מתיישבת ליד עריסתו, מעשה אחות גדולה.

"זהו, שמוליק, אנחנו כבר הולכים לישון! שים יד ימין על העיניים. קריאת שמע!" היא נוטלת את ידו הקטנה ומניחה על עיניו, וקריאת שמע של שניהם מגיעה עד המטבח, לאוזניה המאושרות של אמא.

"עכשיו עוצמים עיניים וישנים". היא סוגרת את עפעפיו הקטנטנות. הוא פותח שוב. היא סוגרת. הוא פותח.

"שמוליק! למה אתה פותח כל הזמן?" פניה מתכווצות ברוגז. כבר מאוחר לה! היא מסתכלת על השעון, אוספת חמש דקות, ועוד חמש

שרי מתכופפת לגובהו של שמוליק אחיה הקטן, מרימה אותו בחיבוק ומשחילה אותו לתוך המכונית בהתנשפות. "אתה כבד שמוליק, אתה יודע?! תראה, בשביל להתנדנד צריך לעשות קדימה ואחורה", היא מדגימה לו.

"אן אן אן... פפפיפ" שמוליק מדהיר את גופו על שמונים קמ"ש, ושערו נדבק למצחו.

"שמוליק! האוטו הזה לא יכול לנסוע!" שרי מסבירה לו בתמיהה.

"אני כאילו נוסע לסבתא ירושלים", אומר הקטן, וממשיך להביט על הכביש הדמיוני שלפניו. אין לו פנאי, הוא צריך להגיע לסבתא ירושלים.

"לשחק בכאילו זה כמו ללכת ברחוב לשום מקום, או לבשל אוכל שאי אפשר לאכול". שרי מסבירה לעצמה. "כאילו כאילו. כל היום כאילו! למה לשקר ולחשוב שדברים קורים באמת, אם יודעים שהם לא קורים?!" שני רצונות מתגוששים בקרבה: הרצון להיות ולהתנהג כמו גדולה, ולעומתו הרצון להשתחרר וליהנות ממשחק 'כאילו'.

"אתה אוהב לשחק בכאילו?" ראשה של שרי מתקרב לעברו של הנהג הצעיר, רוצה לשמוע היטב את תשובתו. עיניה נדרכות. "מה ייצא לך מזה שתשחק בכאילו, עם המכונית הזאת אי אפשר להגיע לירושלים!" היא מקשה, מניחה את אצבעה על רקתה, רומזת לו שזה מצחיק וממתינה לתשובה.

"לי לו לי לו כאילו..." שמוליק נהנה ממשחק המילים, תשובתו אינה נותנת מענה לתמיהתה.

מתנגן כמו האקורדיון של המנגנת במעון. היא לא אוהבת את זה, היא כבר גדולה. שמוליק אוכל דייסה - היא כבר לא. הם שונים. שלא ידברו אל שניהם באותה מנגינה.

שרי נשכבת, דקה לשמונה. הספיקה את המבצע. עיניה נעצמות ועשרות מתנות נוחות עליה, גדולות מרשימות ומדומיינות. היא רוצה לפתוח אותן, לבדוק את תכולתן.

"לא!!!" צורח מישהו בתוכה ומכה עליה בעוצמה. "תפסיקי להאמין לחלומות, שרי! את לא תינוקת מדמינת! את יודעת שזה לא מתנות אמיתיות. תפסיקי!!!"

היא מתנערת לרגע מחלומה, ממצמצת בעיניה ומסתובבת לצד השני. המתנות רודפות אחריה. היא עוצרת בהחלטיות את גלגל המחשבות. ספר המונח במדף מעליה עובר לידיה, באיטיות ישנונית, ונשמט מידיה.

היא נרדמה. בחלומה היא רואה תינוקות.

אבל היא לא תינוקות!!!

"שמוליק, תתעורר! אתה שומע? נולד לנו תינוק קטן! אתה שומע, שמוליק?"

שמש טרייה של בוקר מציצה פנימה בסקרנות ופוגשת את שרי רוקדת סביב העריסה שבחדר. המיטה כבר מסודרת. היא דיברה עם אמא! התינוק צורח כל הזמן. אמא אמרה שהוא דומה לה, וכבר רוצה להכיר אותה. היא צריכה להזדרז. צריך להלביש את שמוליק. היא נוטלת את בגדיו המונחים על הכסא, ומלבישה אותו תוך כדי זמר עליז.

דקות, מחברת, מחשבת. "שמוליק! כבר שבע וארבעים!" היא מזועזעת. "הגננת אמרה לישון עד שמונה, והיא תביא פרס". עיניה נוצצות, אך הלחץ מוריד מזוהרן. "אם אתה לא נרדם עכשיו - אני הולכת". הוא מסתובב לקיר, עוצם את עיניו חזק חזק, מסתובב אליה בחזרה ומסמן לה בהתנצלות על עיניו. אין להן נעילה...

"אני אספר לך בדיחה ותישן כבר, כי כבר אמרתי לך למה". עיניו שוב נסגרות למספר שניות, ונפקחות מיד, מביטות בה בסקרנות, פעורות ותכולות.

"הגננת שלי אמרה", היא מתחילה בפאתוס, בטון עולה ויורד לפי קצב הנשימות, עיניו של שמוליק גדלות עוד יותר, וממלאות כמעט את כל פניו. "היא אמרה שאם לא נרדמים, אפשר לספור כבשים. פחחח... ואם אין לנו כבשים, נחלום כאילו יש לנו! פחחח..." היא פולטת בזלזול. "מה היא חושבת? אנחנו לא תינוקות שחולמות כל היום! פחחח..." שרי מתגלגלת בצחוק יזום ומתרצנת מיד. "די, עכשיו ישנים". היא מנופפת לו ללילה טוב ויוצאת עם נעלי הבית הדוביות שלה.

אמה נכנסת לחדר ופוגשת בה. "אוהו שרי, אני לא מאמינה! כל הכבוד!" היא פונה לכסות את שמוליק שנרדם בשניות אלה, מלטפת את בתה בהערכה. "את יודעת? דודה חוי אמרה שאת כל כך בוגרת ומתוקה". אמא מנשקת אותה בלחי. שרי מרחיקה את פניה ומנגבת אותן.

היא כבר לא תינוקת.

כולם מדברים אליה כמו אל ילדה קטנה, בטון

הגיוניים ודמיונות מתחלפים. היא גדולה. חברתה מפצירה בה: "שרי, בואי! האבא כבר צריך ללכת". התהום המפריד הולך וגדל.

"למה את לא משחקת 'אבא אמא'?" מתערבת הגננת בעדינות. "תראי איך חברותייך נהנות, מטפלות בבובות במסירות, מסרקות אותן, מבלות בגן יחד בכיף. תשתתפי, את תראי שתינהי!"

שרי לא עונה לה. היא רק חושבת: נראה לך מתאים לילדה שכבר נרשמה לכיתה א', לשחק במשחקים טיפשיים כאלה? המנהלת הסבירה לי שבבית הספר אין משחקים, בטח לא בובות. וגם... מה ייצא לי מזה?! דמיונות! אני גדולה, וזהו. תפסיקי לנסות לשכנע אותי!

שרי בחנה שוב את חברותיה, לתמיהתה אין גבול. בנות בגן חובה משחקות ב'אבא אמא'!! היא מסתובבת לקיר העבודות, מביטה ביצירה שלה. הבית יצא יפה, מדויק וסימטרי, העתק מהדוגמא של הגננת. היא מלטפת את הפרפר שביצירתה של ללי, מביטה בו בקנאה.

איך הרעיונות המוצלחים יודעים להגיע תמיד לאותן בנות? כשהגננת הביאה את הצבעים לשולחן, שרי תפסה ראשונה את הוורוד, וכולן עשו תור אחריה. מה היא תצייר? הצבע הנחשק נמצא אצלה. "נו, שרי, את גומרת?"

שרי התנערה מחיפוש סרק אחר רעיון, רשמה את שמה בצד הדף, הכי בצד שלא יראו מי עשה את זה - וזרקה את הוורוד ברוגז על השולחן. אין לה רעיונות! אין לה מעוף ודמיון...

טופים!! החברות יאחלו לה מזל טוב. שרי תכין ציור של בקבוק ומוצץ לאמא. כשהיא תחזור מהבית-חולים, הציור יתלה על דלת חדרה. היא כבר כל כך מחכה להתעורר מקולות הבכי של התינוק החדש. גוש מרוגש חוסם את נשימתה. אהבה אין סופית הולכת ופושטת בה. היא רוצה לנשק אותו - את התינוק.

נורת הלב מהבהבת בקצביות, מתאימה את עצמה לתווים העליזים שמתנגנים בחדר. יום מאושר.

סוכריות הטופי נספרות אחת לאחת, בתשומת לב ויחס אישי חם. היא סופרת, פותחת וסוגרת אצבעות. מתבלבלת. "טוב, נשים לכל ילדה טופי עליה", ממלמלת לעצמה.

בצהריים, אבא מקדם את פניה בשובה הביתה, מתאר לה את דמותו של אחיה החדש. מדגים את פיו הקפוץ ועיניו הטהורות. שרי אינה יכולה להתאפק עוד. "אבא, נו, מתי נלך?" הגיע הזמן לממש את הבטחת הבוקר. והם יוצאים. בדרך למקום המאושר בתבל.

"בשבת תהיו אצל דודה חוי", מעדכן אותם אבא. הם כבר מחכים בסבלנות שדולפת, מתרגשים ומתכוונים, מכינים עוגה עם סוכריות לכבוד השמחה.

"הו, שרי! חיכיתי לך! רוצה לשחק אבא אמא?!" שרי בוחנת את אמיתות כוונותיה של חברתה, תהומות מלאי דמיון עליז מפרידים בין שתיהן. היא מתרחקת משפת התהום, אינה מאפשרת לעצמה ליפול לתוכו, לים של חלומות לא

קטנטן לתלות בו את חוסר הנעימות. היא לא שמה לב, רצתה כל כך להכניס את שרי הביתה, אבל רק יום רביעי היום! יש עוד יומיים.

ביום שישי היא מתעוררת בזריחה, מיישרת שוב את הסדין ומוודאת שאין במבה בארונות, כי שרי אלרגית לבוטנים.

לאחר מספר שעות, מירי מקפצת בחוסר סבלנות על שפת המדרכה, לבושה בבגד השבתי החדש. בעוד שתי דקות יתארח האוטובוס בתחנה וישאיר לה מתנה ענקית - אבל לא תינוקת. היא נעמדת בתחנה, מסתכלת לאופק הרחוק, מקווה לחזות כבר בפניו הצוהל של האוטובוס הירוק. מכווצת את עיניה חזק יותר, מתרכזת.

משב רוח קליל מנדנד את שקיותיה של שרי, ושוטפות אותה בפרץ צחוק כשהיא מסבירה למירי מדוע נשאר שמוליק בבית.

המדרגות מעלות אותן לרום הקומה השלישית, והנה הן מגיעות. "שלום! שרי כאן", מודיעה מירי ופניה אומרות אושר. לא יודעת מה להציג לשרי קודם. "טוב, תניחי את השקיות בחדר קודם". מירי מובילה בראש מורם וצעדים קפיציים חפוזים. "את רואה? יש כאן שלוש דלתות. האמצעית". מירי פותחת את דלת החדר וריח סבוני פורץ החוצה.

כוס מים ריקה על השידה, הנעליים על שטיח, והפליימוביל מגיח מתחת למיטה.

"איזה פליימוביל את אוהבת?" שרי בוהה במירי כמו ילד שפוגש במבוגר קטן. "מה?" עיניה משוטטות בחדר, מנסות להבין את שאלתה של מירי.

חני שהייתה אחריה בתור לצבע - יצרה גלידה עם כדורים מעוותים. רחל ציירה פרחים ורודים. ורק לה אין רעיונות! כמו שרק לה לא נשאר דייסה כשהסבתא ביטלה אותו. הצבע הוורוד שלה אינו יודע לצייר דברים מעניינים, רק מה שהגנת אומרת לה. שרי מסיימת ראשונה את הציור, מביטה בדף באכזבה, מקמטת בייאוש ורוצה להשליך אותו לפח. "אמא תכעס", היא מיישרת אותו חזרה, מעבירה יד קשוחה על הדף האומלל, מנסה ליישר את קמטוטי ליבה.

הגנת מתקרבת אליה, ומתעמקת בציור. ציור שבלוני, כמו הדוגמא בדיוק. קווים ישרים חותכים זה את זה ופוצעים את הלב שמאחוריו. צובעים בשחור את חדר החלומות האגדי שרצתה לצייר, ונועלים אותו.

שרי זורקת מבט כבוי נוסף על קיר הציירות, ויוצאת אל החצר להרטיב את החולות. הדמעות עם החול ייצרו גושים מעורבים של בוץ, והיא תרצה לזרוק אותם על הבובה, על העבודות, לא. על עצמה...

שרי שוכחת ברגעים אלו את האושר שמחכה לה בבית.

מירי, בת דודתה של שרי, ממהרת לסדר את מיטתה. "איזה כיף! שרי מגיעה!" היא מיישרת את הבובות על המדף, עוצמת עיניים ונשאבת לחלומות על השבת הקסומה שעתידה לבוא. היא רואה את עצמה מראה לשרי את אלבום המדבקות ומדגימה לה מה שהגנת לימדה. "מירי, יום רביעי היום! שכחת את החוג?" מירי פוקחת את עיניה, פניה לקיר, תרות אחר כתם

פליימוביל?! ילדה שכמעט עולה לכתה א'???

מירי אינה ממתינה לתשובה, מוציאה את כל הארגז ושולפת את החלקים הנבחרים. "הנה, כאן יהיה הבית, והחצר תהיה ליד הקיר השני. בסדר, שרי?" מירי מתבוננת בשרי, משחזרת את הדקות האחרונות. באיזה גלגל התרחש הפנצ'ר, מדוע

היא אינה מגיבה ומשתתפת במשחק?

"נו, שרי. שבי כבר!" שרי מתיישבת על הרצפה הקרה והזרה, נעה באי נוחות, קמה לאבק את חצאיתה הנקייה ונאלצת להתיישב בחזרה.

"תוציאי מה שאת צריכה. את רוצה את הסוס?" שרי שולפת מהארגז עצים ואנשים. היא מסתכלת עליהם. ממששת את פני הבובה המנומשת. היא לא יכולה לדבר, אז מה המשחק איתה?

"זהו, מתחילים לשחק". מירי נחרצת.

שרי מוציאה אנשים נוספים, מביטה בהם לרגע ולבסוף משליכה בבוז. מירי קוראת לה. היא מזדקפת במהירות, מרימה את האנשים. מסדרת אותם בשורה ישרה. הבובה היפה ביותר בצד ימין, בסדר יורד.

היא מביטה במירי בחוסר נעימות, מוודאת שהמשחק מעסיק אותה היטב, מתקרבת אל שורת הבובות ולוחשת להן במבוכה: "אתן יודעות, אני גדולה", היא מרימה עיניים רטובות ומשפילה אותן חזרה. "אבל אני רוצה לדעת לחלום".

לאור ההיסטוריה / חנה סגל

מזל טוב! בן נולד למשפחה, הילד התשיעי מתוך שישה עשר צאצאים בלי עין הרע, ונקרא שמו בישראל אברהם. לפניו נולדו כמה אחים שנפטרו בקיצור ימים, ולכן החליט אביו לבקש את ברכתו של האדמו"ר רבי אברהם וינברג זצוק"ל - בעל "הבית אברהם" מסלונים. הרבי מסלונים הורה להוסיף לבן הנולד את השם "אלטר" כדי שיזכה לאריכות ימים, שכן משמעות המילה 'אלטער' - היא 'זקן'. וזה היה כינויו במשפחה. ברוך ה' - כאשר הלך וגדל הילד אברהם אלטר, הוא יצא ללמוד תורה, ככל בני גילו.

החורפים הליטאים הקרים הביאו את האב לקנות זוג מגפיים פשוטים אך חזקים, שאמורים היו לשמש את המשפחה כולה בחורף הליטאי הקר, ובמשפחה סידרו "תורנות מגפיים". התורנות כללה את שמות כל בני המשפחה לפי סדר עדיפויות, וכמובן, ידעה כל המשפחה, בראש הרשימה עומד הילד אלטר. לו יש זכות קדימה על האחרים מבני הבית, הכל כדי שיוכל לצאת ללמוד תורה.

כשבגר אלטר ועמו גדלו גם החשק והאהבה לתורה, נטל את מקל הנדודים, הרחיק ממשפחתו וסביבתו האהובה, וגלה למקום תורה. הוא הרחיק נדוד עד ישיבת נובהרדוק.

עברו כמה שנים ובאירופה החלו מנשבות רוחות

ריבשעוויץ. עיירה ציורית ומנומנמת, מוארת באור של פשטות ושל טוהר. בין החצרות מדלגות תרנגולות צחורות, וצעדי הנשים העמלניות ממהרות אל הנהר לכביסה. על יד הבאר מתאספות הנשים לשיחות עמוקות בענייני השעה, ובשעה שהשמש שוקעת - מתכנסים הכל פנימה אל הבית, ופונים למנוחת הלילה עד לקריאת השכוי באור ראשון של בוקר. בעיירה ריבשעוויץ שבליטא, בתחילת המאה התשע עשרה, התגוררה משפחת גרויער. משפחה שמנתה אב תלמיד חכם, אם מסורה, ומעל מניין ילדים. הייתה זו משפחה יהודית חמה, שהחדירה בבניה באהבה את חשיבות לימוד התורה.

בתקופה זו היה מצב היהודים קשה מאוד, וגזירות שונות הוטלו עליהם על ידי השלטון. היו גם כמה וכמה מלחמות פנימיות בין ליטא פולין ורוסיה. העיירה ריבשעוויץ התגלגלה בין שליטת המדינות כמטולטלת, כשתקופה הייתה העיירה שייכת לפולין, ותקופה אחרת - לרוסיה.

היהודים הליטאים היו ברובם עניים מרודים, וחיו ממש "מהיד לפה". וכך גם אבי משפחת גרויער, שהיה עובר בין בתי העיירות הסמוכות ומנסה למכור את מרכולתו, על מנת להרוויח פת לחם ולכלכל את בני ביתו.

מלחמה. מלחמת העולם השנייה פרצה במלוא עוזה, ומוראותיה נתנו אותותיהם במיליוני יהודים הי"ד, ביניהם גם בני העיירה ריבשעוויץ, ובני משפחת גרויער. רק הבחור אלטר ששהה אז בישיבה - נשאר לפליטה. יחד עם בני ישיבת מיר פנה וברח במסע ההצלה המופלא שהגיע עד לשנגחאי שבסין.

בשלהי הקיץ של שנת תש"א, לאחר טלטולים ונדודים רבים, הגיעו בני ישיבת מיר מקובה שביפן לשנגחאי. בגדי הבחורים היו קרועים ופרומים מתלאות הדרך הרבות, ועל כן הם חיפשו אחר תופרת שתתקין טלאים ותתקן את הבגדים.

אישה אלמנה צעירה, ולה בת כלילת המעלות, הפכה לתופרת של בני הישיבה. במסירות עמלה לתקן את הבגדים. הטלאים היו בעיניה כמרגליות יקרות: היא הרי זוכה לתקן לבני הישיבה את בגדיהם, וכך יוכלו לעמול בתורה הקדושה. אברהם אלטר הגיע כמה פעמים לביתה של התופרת כדי לתקן את בגדיו. בביקוריו הבחין בבתה היחידה של התופרת, השוקדת על לימודי התנ"ך, והדבר מצא חן בעיניו.

אברהם אלטר היה כבר בחור מבוגר כשהגיע לשנגחאי, ולכן ביקש להשתדך עמה. ואכן, לאחר כמה חודשים מאז שהגיעו בני ישיבת מיר לשנגחאי - התארס אברהם אלטר עם חוה רייזל - בתה של התופרת, בשעה טובה ומוצלחת, ויחד הקימו בית נאמן בישראל, שאני, הכותבת, זכיתי להימנות על נכדיו. ביתם היה בית של נקמה בצר הצורר, בית של נצר מפואר שנשאר מכל המשפחה הענפה שנכחדה על ידי הנאצים יימח שמם. תהא נשמתם צרורה בצרור החיים.

מחפשת את האור שבי / נעמי שמחה

מְחַפֶּשֶׁת בַּנְרוֹת

אַחַר נִקְדָּה נֶשֶׁל אֹר,

מִבְקֶשֶׁת לְמָצֵא בִּי

פָּךְ שָׁמֶן טָהוֹר.

פּוֹגֶשֶׁת בְּפָנִים בּוֹרוֹת

חֲשׂוּכִים

הַמְאִימִים לְבַלֵּעַ אוֹתִי

לִלְעַ נֶשֶׁל יֶאוֹשׁ

שֶׁמֶרְגִישׁ כָּל כָּךְ אֶמְתִּי.

בְּלִבִּי כִבֵּד הַמֶּשֶׁא

מִסִּתְחַרְרֶת בְּקְרוֹסָלָה

נֶשֶׁל תְּבוּסָה

שׁוֹקֶעֶת בִּיגוֹן וּבְמִצּוֹלָה

עַד שֶׁפָּתַעַ

טָפָה חֲמָה נֶשֶׁל אֹר

נִכְנָסֶת לֵלֵב

דֶּרֶךְ הַסִּדָּקִים

בְּמִקּוֹם בּוֹ כּוֹאֵב

אֹר מְרַפָּא מִתְפַּשֵּׁט

מְאִפְשֵׁר מְרַחֵב וּנְשִׁימָה

מְפּוֹגֵג אֶת הָאֶפְלָה

הַסְמִיכָה.

מֵהֵיכָן הָאֹר הַפְּתוּקָה

הַזֶּה?

שֶׁשֶּׁטֶף אֶת כָּלִי בְּתִקְוָה

אֲנִי פְּלִיאָה

מִתּוֹכִי עוֹלָה לְחִישָׁה

כִּד חֲתוּם הַתְגַּלָּה

זֶהוּ אֹר נִשְׁמָתִךְ

הַטָּהוֹרָה

אֹר אֵינְסוֹף

טָהוֹר וְטוֹב

בְּשֶׁרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ הַיָּדוּשׁ

אֶךְ יֵשׁ תַּעֲתוּעִים לָרֵב

אֶמְצִי כֹחַ מִכְּבִי

שׁוֹמֶעֶת אֶת קוֹל נִשְׁמָתִי

טָהוֹר בְּךָ קִנִּי הַמְּנוּרָה

פְּתִיחִי לִבְךָ

לְשָׁמֶן הַזֶּךָ בְּתוֹכְךָ

גָּלִי כִי הִשְׁלַחְתָּ עוֹלָה

מֵאֵלֶיךָ

מְגַרֶשֶׁת פֶּחַד קִשִּׁי וְכֹאֵב

מִבְּרִיחָה חֲשׂוֹן כּוֹזֵב

יֵשׁ בְּךָ מְקוֹר אֲדִיר נֶשֶׁל

אֹר

שֶׁמְחַכֶּה לַעֲטוֹף אֶת כָּלֶיךָ

בְּאַמוּנָה

רַק פְּתִיחִי אֶת הַצִּנּוֹר

כְּדִי לְהַשְׁאֵר מְחַבֶּרֶת

לְמַלְךְ הַמְּלָכִים שֶׁדִּרְכּוֹ

תָּמִיד תִּהְיֶה מוֹאֲרָת.

קורס כתיבה יוצרת

בהנחיית הסופרת
לאה פוטש

זה קרה מהר מדי!
האלון הגדול, שאירח את
הכנופיה כולה בין ענפיה בימי
הטובים, קרס בבת אחת.
בדרכו פירק את תקרת הבקתה
המטופחת והיא נחתה היישר על
הקרחת שלו, החדשה. הוא שמע את
עצמות הגולגולת מתפוקקות. ברק,
רעם.

אחר כך החשיך העולם.
כפיסי קש הצטופפו עד
נחיריו. ברקים הבליחו
שוב. צעדים מהירים
התרוצצו מעל הדבר העגלגל
הזה, שאירח אי פעם, את
כובעיו רחבי השוליים.

חור קטן נפער בתוך החושך.
הצל השחור המשיך להתרוצץ בין
ההריסות. יד חסונה תפסה ברגלו,
מנסה לתלוש אותה מתוך המבול.

שיעור מתנה
בשליחת מייל

מתח - דרמה:

מסע מרתק בעלילה
המביאה את הקוראים למתיחות והתרגשות

בז'אנר ואט אינא יוצרים סיפור, הפנימיות שלך כותבת אותו!

פוטש
School

בית • ספר • כתיבה

מוזמנת לקחת
את הכישרון שלך
לפרנסה מלאה
הרפתקאות!

במה ייחודית ופרטום
ליצירות הספרות שלך

מפגשים עם מיטב
העורכות והסופרות

לימודים מפוקחים
ללא צורך ברשת

תקשורת קבוצתית
כמנוף ותמיכה חברתית

תעודה מקצועית
מבית פוטש סקול

ליווי מקצועי
והשמה למצטיינות

s@potash1.co.il

073-796-1336 שלוחה 3

שיעור
ניסיון!

שימו לב אל הנשמה לשם שבו ואחלמה

"גיא חברי היקר. אם אתה קורא את
מכתבי כנראה אינני בין החיים. אני רוצה
לספר לך למה החלטתי לתת לך את לבי".

ג' ברקן עמוד 30

לפרגן לעצמי אור / דבי בסול

"אתה והבדיחות שלך, תפסיק!" כרית אחת פוגעת בגבו.

כן, אני אפסיק. משהו פה לא נראה לי טוב, כלומר נראה לי מאוד לא טוב.

מי היצור הזה שמעז לעשות דבר כזה???

חיפושית אדומה מנסה לטפס על חוטי הציצית של מני. הוא מושך בכתף.

גם את רוצה לקחת ממני משהו? הושפעת מבני חמש עשרה פזיזים?

היא מתייאשת ועוזבת אותו לנפשו.

נעליו חופרות בחול הלח. נקברות תחתיו.

כמה מטרים ממנו, על ספסלי האבן המוצלים, יושבים קבוצת חברים ולומדים מתוך חוברות מודפסות.

פעם הוא היה חלק מזה. פעם הוא היה החלק בזה. פעם הוא היה המארגן.

כבר כשהגיע אל הפנימייה הזו, הרגיש שהוא חייב לעשות משהו. להרים איזשהו פרויקט.

חבריו, כמוהו, שמכל מיני סיבות לא השתלבו במתכונת לימודית רגילה, ועברו ללמוד בבית הספר הזה שתחת חסותם של מוסדות "אור לילד" - נענו ברצון.

שיתוף הפעולה היה מענג. אמנם בהתחלה לקח זמן לנערים להצטרף אליו, אך ברגע שטעמו, וראו כי טוב, נמשכו אחריו כתינוקות אחרי

הסטיקר המוארך של "לשון הרע לא מדבר אליי" שעל הידית מתקלף עוד קצת לכבודו של מני. הוא נכנס אל החדר ומרגיש כמעט אורח. שבת החופשה האחרונה שלו התארכה לשלושה שבועות. ביום שישי הם נחתו חזרה בארץ, והיום, בראשון, הוא שוב מתייצב בשערי הפנימייה.

"ש---לום, איך התגעגעת!" הוא פותח בתנופה את דלת תאו, מחייך מול פתקי ה"ברוך הבא" המקשטים אותו.

"המיטות פה יותר נוחות, אה?" מני מסתובב לעברו של ישי, המחבק את הכרית בחוסר מעש. "אם אפשר לקרוא לזה מיטה", ישי קורץ לו. תולה את עיניו בידיו הזריזות של חברו, המרוקנות את תכולת המזוודה אל הארון.

מני מסיים ומתיישב באנחה. "אפשר אפשר, כל עוד לא תשכב עליה עשרים וארבע-שבע בתנוחה הזו, יש סיכוי שהיא תחזיק מעמד עוד כמה חודשים". את סוף המשפט הוא אומר בפיזור דעת.

דף מעוצב המונח על המיטה שלו, תופס את מבטו.

מתחיל לקרוא. תחושה מוזרה מטפסת מהאותיות המסוגננות עד עיניו, נכנסת לתוכן, פותחת בריקוד בתוך גופו.

כמו שני פנסי 'הכל בשקל' מעל פיו הקמוץ. מני נעלם. במקומו הגיע בחור חדש. אפור, עצוב, מאוכזב. שהצל שלו מואר יותר ממנו.

"נו, מני? אתה בא?" ישי משרבב ראש כתום אל החדר. לוחץ באגביות על מתג החשמל. עוד חצי שעה מתחיל המפגש של 'ושיננתם'. יספרו בו על מבצע חדש שיוצא לדרך. "לא" השמיכה מרחיקה עוד יותר את קולו. ישי נכנס, מתיישב על שרפרף נמוך ליד מיטתו של מני, קרוב אליו.

"מה אתה רוצה?" הקול של מני יבש. ישי מזהה בו דווקא את הלחות שמסתתרת בו. "אותך".

"גם את עצמי רוצים לקחת ממני?" "מני".

"מה?"

"מספיק".

"מספיק - תגיד להם!" הוא זועק. "תגיד להם: מספיק עם הפשע הזה, מספיק עם הגניבה, עם חוסר האכפתיות הזו. נראה אותך, לוקחים ממך פרויקט שנתת לו את כולך, ועוד מזמינים אותך ברוב טובים 'לקחת חלק'!" הוא מנגן את המילים בבוז. "איזה חלק? לשלוח חומר לפרויקט שאני הקמתי??? להחמיא להם על יוזמה שאני פתחתי???"

"אתה---" ישי כבר שמע את זה לא פעם, ובכל פעם כזו הלב שלו נצבט בשביל חברו. בשביל היהלום ששוכב שם בבוץ של כעס, של כאב. מני מסתובב לקיר. "תכבה את האור".

במבה, כילדים אחר ימבמם, כנערים צמאים אחרי סוכריות לימוד מתוקות.

אחת לחודש היה מני עורך חוברת סיכום על הנלמד, ממנה חזרו הוא וחבריו לפני המבחנים החודשיים.

את כל נשמתו הטהורה השקיע בחוברת זו. ליקוט החומר מתלמידי הכיתה, עריכה והקלדה, וכמובן הדפסה וחלוקה.

שעות רבות של אחרי הצהריים הוא הקדיש עבורה, מכניס לתוכה את כל ליבו, שהתחרה בשמש בזוהרו.

בחלומותיו הפרועים ביותר, לא האמין מני שמישהו ינצל את זמן היעדרותו מהפנימייה וייקח בעלות על הפרויקט שלו. אבל אף אחד לא שאל אותו, ולא את חלומותיו.

רק שלחו לו, כמו לכל חבריו, מכתב מעוצב, המזמין אותו ב"שמחה ובהתרגשות גדולה" לקחת חלק בפרויקט "ושיננתם" החדש. כלומר, הפרויקט שלו, בשם החדש.

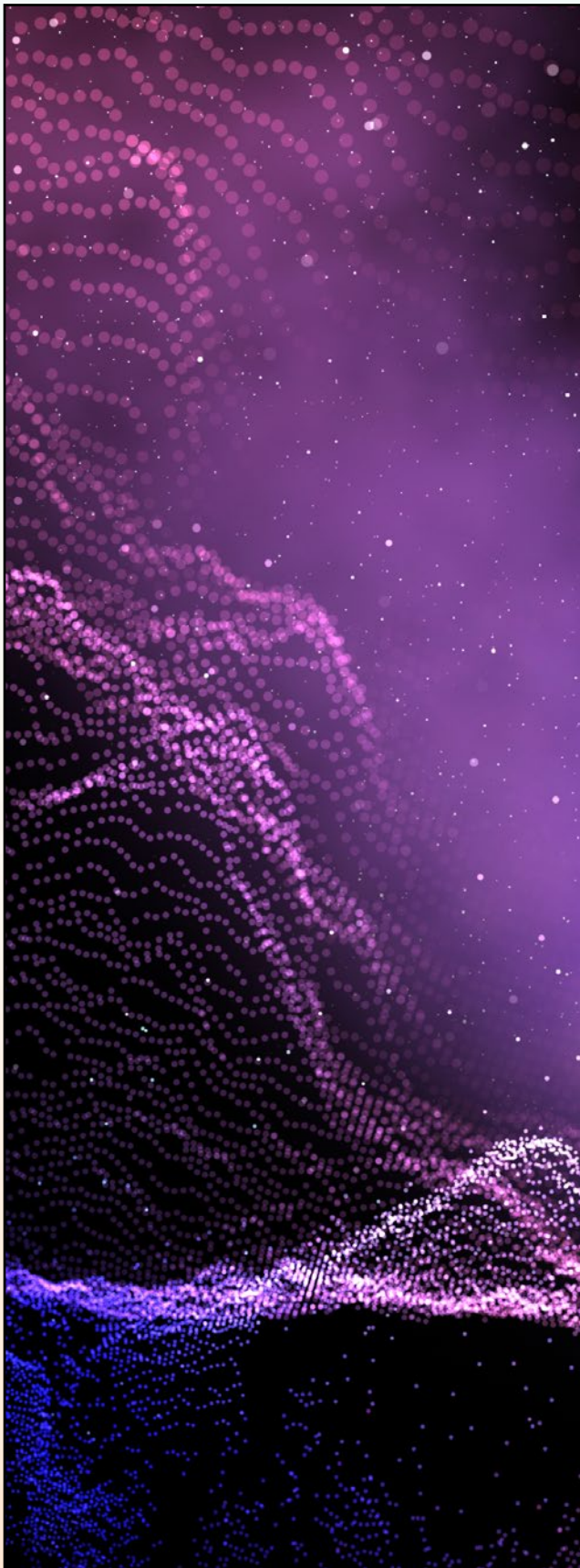
ההלם שתקף אותו היה גדול עליו. הוא קרא שוב ושוב את ההזמנה, סופג ממנה מכות כל פעם מחדש.

"לקחו לי את הפרויקט שלי!!!!!!" הוא בכה אז לישי. ומאז שוב לא נרגע.

רק מי שלא מכיר אותו יוכל לחשוב שזה מני הרגיל. אבל מי שרק מכיר, יודע שלא.

הכאב על ההשקעה שלו, שמתפארת עכשיו בידיו של מישהו אחר, שינה אותו.

מני הפעלתני, הסוחף, היוזמתי, כמו ננעל במרתף. עיניו שפעם נצצו והאירו בשובבות, נתלו עכשיו

"לא".

מני מושך את השמיכה עד מעל לראשו. ישי שותק.
"מני", הוא לוחש לגבו של חברו. "אני מבין אותך, אבל די, אני צריך אותך".

מני מתאפק ואינו מסתובב, ישי מבחין בתנועה הקלה מתחת לחומת הטקסטיל. מנסה שוב.
"מני, אתה שומע אותי?"
הנהון קצרצר.

"מה אתה מרוויח שם? אני איבדתי חבר, אתה איבדת את עצמך, לא הגיע הזמן לצאת משם? לא חבל למנוע מעצמך את כל מה שאתה מסוגל? לאבד את החיים במו ידיך?"

כתפיו של מני מתרוממת, קול קטן ודומע מלווה אותו. ישי מניח עליו יד. "צא משם, מני, צא! מספיק היית בחושך. בבקשה. אל תסתיר מעצמך את האור".

בתום חמש דקות של מלחמה דוממת, מורדת השמיכה באיטיות, חושפת עיניים נוצצות ולחיים רטובות.

"ב..באיזו שעה... מתחילים?" המילים קטועות, שטופות.

ישי מחייך אל תוך עיניו. "בעוד חמש דקות. בוא" ומני בא.

הוא מכיר מספיק את החושך, הגיע הזמן לפרגן לעצמו אור.

חנוכה בעיירה / רבקה סבן

נוזלות מבפנים, משאירות תלמים מזוגזגים. זקנות זריזות עטופות שכבות סרוגות יוצאות עמוסות בשקיות קמח, ובקוביות שמרים צרורות בנייר עיתון המשחיר את ידי ר' שלוימה בחדשות טריות מלפני שבוע. "גם שמן זית בבקשה, ר' שלוימה", הוסיפו, ממהרות לשוב הביתה. יש עוד להתפיח את הסופגניות, ולטגן בסיר עמוק מרופד בשנים של סופגניות עגולות לחיים. הסיר כבר מסומן בפס לבן מדויק המלמד על מיומנותה של המטגנת... כי הלילה ידליקו נר ראשון של חנוכה!

אין זה סתם לילה ראשון של חנוכה! לאחר ההדלקה אמורים כולם להידחס בסלונו רחב ידיים של ר' שלוימה, שהיה מנדב אותו למפגש חנוכה המסורתי. כל אנשי העיירה נטלו חלק בשמחה: מי בהכרזה על המסיבה ומי בעריכת השולחנות, מי בבישול ומי בליווי מוזיקלי; מי במחיאת כפיים, מי בריקודים ומי בדרשה. וכל השאר - היו מכבדים את המעמד בנוכחותם... כל בני העיירה הגיעו.

בדרך כלל היו נשים רחמניות נזכרות בברלינר, ומספיקות לשלוח ילד שובב לקרוא לו. אך באותו חנוכה הוא נדחק מתודעתן. ואם פעם קרה ששכחו אותו - להווי ידוע ששוב לא ישכחוהו. והוא, ברלינר המשיגענר, נשאר לעמוד לצפות

לפני שראו אותו - ראו אותן, את נעליו. גדולות, משופשפות, פותחות את פיהן כתנין העומד לבלוע את טרפו. לא ברור האם היו באותה מידה, מה שכן היה ברור לכולם - שהן לא היו למידותיו, ושמה שתיהן ימניות... בחורף יצאו מהחור לשוניות גרביים צבעוניים צמריים, שנשמות טובות מהעיירה סרגו עבורו. קרה גם קרה שהן לא דמו אחת לשנייה כי ברלינר המשיגענר לא ידע להתאימן. ובקיץ צצו, חופשיות, ציפורניים ארוכות ושחורות.

ברלינר היה בכל מקום ובשומקום בו זמנית. אנשי העיירה התרגלו אליו, מפתיע אותם ברגע בלתי צפוי, אך לרוב הוא היה בקרבת חנות המכולת, לב העיירה.

עוד טרם פתיחת חנותו של ר' שלוימה החנווני - היה ברלינר שם. מתחת לגרם המדרגות ליד חביות הבירה הריקות, מחכה בסבלנות אין קץ לדבר שיקרה. מחייך את חיוכו התם, נעדר כל קורטוב של פלפל; ואם לומר את האמת, בעלי מידות רעות טענו שאין לו שכל. אך אנשי העיירה כיבדו אותו משום שהוא ברייה של הקדוש ברוך הוא ואין לנו להביע את דעתנו על יצוריו, אלא להקל את ייסוריהם.

קפוא בחוץ... שמשות חנותו של ר' שלוימה

לקראת שקיעת השמש כבר לא ניתן היה לקרוא את שלט חנותו של ר' שלוימה. החנות פנימה החשיכה בהדרגה, והלכודים בה ראו תהלוכת זוגות נעליים העולות לסלון של ר' שלוימה, העומד לסגור את חנותו מוקדם מהרגיל, שהרי מקפיד הוא להדליק נרות חנוכה בשקיעת החמה. השטריימל של ר' שלוימה המאושר, שהולבש מוקדם לכבוד המאורע, נח על ראשו. נח? רקד! ולולא ידעו מי המשיגענר בעיירה - היה מקום לטעות...

הלילה היה קר וחשוך. הבודדים שהעזו להוציא את אפם החוצה פחדו עליו שמא יקפא וינשור. רוחות משתוללות פרצו כל גדרות, ויללות מקפיאות דם שרקו, ארוכות ומצמררות. גם הנכרים הבינו שלא כדאי להסתובב. רק ברלינר צפון מתחת למדרגות. לפתע פקח זוג עיניים כלא מאמין: הנעליים המצוחצחות של הגביר אלחנן בגובה אפו עולות בנכבדות מחושבת. כשגילה הגביר את ברלינר, חש שלא בנוח ועצר באמצע עלייתו, ואז שמע את ברלינר מצהיר לעברו: "אוי אוי! אלחונן הגביר העשיר במחוז בא לכבד את ר' שלוימה... מקווה שעשית תרגילים להפעלת שרירי ידיך כדי לכבד את העניים בכמה רובלים? ח..ח... ואם לא? עדיין נשאר אלחונן הקמצן".

אלחנן הגביר הרגיש ששרירי ידיו פועלים היטב למתת סטירת לחי לחצוף - שכבר הזדרז לטפל בנעליים הבאות שנפלו תחת עיניו... "גם פסח הקצב מוזמן! פסס... האם שקלת את בשר הסעודה עם משקלות של גבינה? ר' פסח

בנעשה סביבו בלי לעזוב את עמדתו תחת מדרגות ביתו של ר' שלוימה בחזית חנותו. מוסתר היטב, קפוא עד לשד עצמותיו... ואם נגיד את האמת - אנשי העיירה פחדו ממנו... בלי הודעה מראש היה ברלינר פותח את פיו ויורה מילים מושחזות כסכיני שחיטה בלי פגמים. ברלינר היה פושט את עורם של המסכנים שהיו נופלים תחת לשונו, משאיר את נשמתם חשופה לצחוקם של חבורת צמאי דם.

איש לא ידע את גילו. חיוך ילדותי שכן תדיר על שפתיו, ראשו התנדנד ימינה ושמאלה בקצב אחיד רוב הזמן. מכנסיו שמרו מרחק כבוד עם נעליו, ומרוב טלאים - את הבד המקורי לא יכלו בשום אופן לראות... ברלינר, שלא השכיל להבין איפה נמצא מותנו, קבע את חגורתו מתחת לליבו.

יש לשונות טובות שרצו לומר שהקפיד להפריד בין עליון לתחתון על פי הקבלה. "אולי", לחשו אחדות מהן, "צדיק נסתר הוא?" בחתונה האחרונה כמעט הצליח להצית מריבה ענקית בין משפחות המחותנים, כאשר סודות מאחורי הפרגוד נפרשו כידיעות פיקנטיות. אבל למה לנו להיזכר בחתונה שהסתיימה בשעה טובה ומוצלחת בשתיים לפנות בוקר? ברלינר מצא לו אז פינה שקטה ונרדם עד זמן התפילה.

קיים חשש קל שאולי למסיבת חנוכה נשכח ברלינר באופן זדוני ומכוון מתחת למדרגות ביתו של ר' שלוימה. אך מאותו יום שעליו נספר - הוא המוזמן הראשי. וכך היה הדבר:

ש'ראו' אותו מחביא את הכסף בלילה הראשון של חנוכה, הובילו את השוטרים למקום. כולם דיברו, טיכסו עצות, התפללו, התרוצצו מהכא להתם, בלי לדעת מהיכן תבוא הישועה. שתדלנים רבים נשלחו לראש המשטרה - ולשווא.

המשפט נחרץ עוד טרם פתיחתו. נרות חנוכה נדלקו בדמעות, מעלות את שלהבותיהן מעלה, נוסקות לשמים בתחינה לשחרורו של ר' שלוימה.

שבועיים לאחר חנוכה נערך המשפט. רב העיירה הופיע רגוע, ומאחוריו הזדנב לו ברלינר מחייך את חיוכו התם, שמח... מה לו ולחיוכו במצב כה עגום? ניסו לדחוף אותו החוצה.

שופט חמור סבר נכנס. הס הושלח באולם, וכולם קמו על רגליהם.

שקט מתוח ירד על אנשי הקהילה, וכבוד השופט הקריא את נוסחת התביעה:

"שני עדים ראו ביום שני לפני שבועיים את אדון שלמה קטנוביץ המכונה ר' שלוימה החנווני מתגנב בלילה ומחביא שלל רב בחביות של חנות, על מנת להבריחו ימים ספורים לאחר מכן. בזכות אזרחים נאמנים וערניים נתפס אדון קטנוביץ עוד לפני שפינה את חביות הבירה. על כן מבקש הקטגור לגזור על מר שלמה קטנוביץ עונש מרבי, עקב הערך המקודש של נכסי הכנסייה. העונש המרבי הוא שלושים שנות מאסר".

הקהילה כגוף אחד הפסיקה לנשום... עיניה היו קרועות מתדהמה.

השופט ביקש מהסגור להציג את כתב הגנתו. הכל ידעו שמול טיעונו של הקטגור אין סיכוי

עושה רווח עם הבשר!" ולפתע, ברלינר מסתחרר, רוקד, ונעצר. עניבתו, שמעולם לא עמדה בצורה ישרה כמו מחוגי השעון המראים על השעה שש, איבדה כעת את השעה לגמרי... ובל נדבר על כובעו שנטה כמגדל פיזה.

"אי.. אי.. חברים! רגע! כן!" הוא שואג: "מתקרבת דמות מתנדנדת קדימה אחורה ימינה ושמאלה. חברררים, אלתחשבו שזה לפי קצבה הכליזמרים... כן בכבודו ובעצמו, הכירו את הטועם הראשי של כל היינות שבמרתף של אדון אליצפן: גליקסמן השתיין!"

גליקסמן המדובר נראה באותו רגע כקישקע ממולא העומד להתפוצץ, ולא דווקא מיין.

ברלינר לא חיכה לתגובה. התעייף וכבר חושד שאינו רואה טוב. "רגל ימין של שמעיה התופר עם מגף שמאל של אלכסנדר הסנדלר?" הוא תוהה. ועכשיו הוא בטוח שהוא זקוק למנוחה: על אותה מדרגה נחות נעל של עוג מלך הבשן -שואב המים - עם נעל מיניאטורית של שרולי שעדיין עטור בתלתלים ארוכים...

ברלינר מחייך אל אותן יצירות דוממות בחיוכו התם.

הוא עמד מכורבל במעילו, ובתנוחה זו דמה לאחת מאותן חביות בירה שעליה שכחו כובע מרופט. מרחוק הגיעו אליו הדי מנגינת מעוז צור ישועתי...

למחרת, עם קרני החמה הראשונות, נדהמו יהודי העיירה לשמוע על מאסרו של ר' שלוימה בעוון גניבה. באחת מחביות הבירה המונחות מתחת לגרם המדרגות, מצאו שלל רב מכסף שגנב ימים ספורים קודם לכן מכנסיית העיירה. שני עדים

כלל! פרקי תהילים נלחשו אחד אחרי השני.

שאל.

רב הקהילה שלח את מבטו החם לכיוונו של ר' שלוימה. ברלינר לצידו עמד בפה פעור המגלה את חיוכו הרחב מאוזן לאוזן, לבושתם של בני הקהילה.

הסנגור עמד זקוף, ידיו מונפות אל על. "כבוד השופט, בטרם אתחיל להגן על מרשי, רוצה אני להזמין את העדים. האם השופט מאפשר להם לעלות לדוכן?"

השופט העיף מבט לכיוון הכומר, שהסכים בניד ראש בלתי מורגש.

"כן! ולנסי, עד ראשון - לעלות לדוכן!" ולנסי, אדם מגושם לבוש מעיל צמר אפור, נשבע שהוא אומר את כל האמת ורק את האמת. חוטמו היה מכוסה נימי דם כדרך השתיינים, מגפיו מכוסות בוץ וידיו המגוידות מכירות מקרוב את מלאכת האדמה.

"הסתובבתי עם גרגורי בלילה שהיהודים מדליקים קנדלברה ועושים חגיגה, כשפתאום הבחנו בדמות שפופה עם שק על גבה. כבוד השופט זה נראה לנו מוזר. בלילה של כפור כלבים עד שאצבעותיי לא רצו להתקפל, מה עושה הבנאדם הזה בחוץ? התחלנו לעקוב אחריו... פחדדד... התקרבונו בשקט והברנש הוציא מהשק... פחד אחז בנו כשהבנו שאלו דברים של הכומר... גרגורי מת מפחד. אמרתי לו: אל תתעלף לי כמו זקנה... הוא רצה לברוח, אבל התעקשתי שנרוץ לכומר ונשאל אותו מה לעשות. כבוד הכומר הדריך אותנו ואמר לנו לגשת למשטרה. הוא היה גאה בנו! כבוד השופט, נכון עשינו טוב?"

"שאלות לעד הראשון, כבוד השופט", ביקש הסנגור.

"מאושר", ענה השופט.

הכומר זז באי נוחות על מקומו.

"אמור לי, האם התקרבת לחבית?"

העד ענה במהירות: "חלילה! לא רצינו שהבנאדם ירגיש בנו... נשמנו מהאף שלא יראה עשן יוצא מפינו. כל הזמן גרגורי שקשק כמו ילדונת", הוסיף.

"שאלה נוספת: האם היית לבוש בלבוש חם,

שהיה לך קר כל כך?"

"כן", ענה. "לבשתי ת'מעיל הזה וגם מגפיי... מה אכפת לך איך הייתי לבוש?" שאל בנימת חשדנות.

הכומר פקד עליו בעיניו לשתוק.

"תודה", אמר הסניגור. "עד שני", הכריז.

גרגורי עלה, זקן פראי סביב פיו, מגפיו מכוסות בוץ יבש ומעיל קצר אינו מצליח לעטוף את גופו הרחב. ציפורני ידיו גילו את רמת ניקיונו.

"האם התקרבת לחבית?" נשאל על ידי הסנגור. "לא.. אני מ'פחד מדברים כאלה. אולי שדים ייצאו ויהרגו אותי", הודה גרגורי.

"האם היה חושך מוחלט?" המשיכה החקירה. "חושך של בית קברות בלילה! הייתי צריך לתפוס בחברי כדי להתקדם. ממש לילה לגנבים..." חייך, מרוצה מעצמו שהצליח לרצות את הסניגור שחייך אליו מאוזן לאוזן. אך כשפנה לכיוון הכומר, זיהה אצלו כעס עצור.

"איך ידעת שמדובר בכלים שנגנבו מהכנסייה?" המשיך הסנגור.

השופט דחה את בקשתו. "המשך!" אמר לסניגור בסבר פנים חמור. "אני מקווה שיש לך הוכחות חותכות!"

"הם התווכחו על צלחת כסף שגרגורי רצה להעלים לעצמו, אך ולנסי הזכיר לו שהכומר הזהיר אותם שכל הפריטים חייבים להימצא בחבית. הוויכוח התפתח לתגרה: גרגורי משך את הצלחת וולנסי התנגד והתכופף להחזירה, עד שכפתור מעילו נתפס בחישוק החבית, ונפל לתוך החבית. ולנסי קיבל אגרוף מגרגורי, הם המשיכו לריב עוד כמה דקות עד ששמעו קולות צחוק. אחוזי פחד הם נסו מהמקום, משאירים כפתור כעד לשקרם."

"מהו מקור המידע שלכם?" שאל השופט בסקרנות גוברת.

"ברלינר היה שם וגילה עניין בוויכוח שלהם. כשנפל הכפתור, נזכר שבעבר שמע דרשה מהרב בעניין גודל מצוות השבת אבדה. הוא שם לעצמו מטרה לדוג את הכפתור מתחתית החבית ולהחזירו לוולנסי... אך הוא לא זכר מה צריך לדרוש כסימנים שאכן הכפתור שלו. ניגש לרב וסיפר את הסיפור כולו". הסנגור עצר לרגע-

"והנה הכפתור, כבוד השופט!!!" הכריז הסנגור בדרמטיות כשפתח את ידו. עגול. משופשף מאוד. דומה להפליא לאָחיו...

ברלינר המאושר שסוף סוף יצליח להחזיר את האבדה לבעליה - קפץ וחטף את הכפתור, נותן אותו לוולנסי המבולבל שפחד להושיט את ידו.

באותו רגע הרעידו אנשי הקהילה את קירות בית

"ראיתי בבירור צלב מכסף מציץ מהשק", ענה הערל.

"כל הכבוד, גרגורי! הראייה שלך מצוינת בחושך!" העיר הסנגור בסרקזם.

גרגורי שוב חייך כתינוק המקבל מחמאה על מעשיו, ובלי שנשאל הוסיף שראה גם את גביע הכסף של הכומר.

"זה בסדר, כבוד השופט. העדים יכולים לרדת מהדוכן", הורה הסנגור.

הכומר ירה לעברו גיצי אש.

הרב ישב, ממשיך באמירת תהילים. ברלינר הוגה מילים לא ברורות. שפתיו רוטטות, וצחוק דקיק יוצא מפיו בלי עכבות.

"כבוד השופט! ברשות המושבעים, העדים שיקרו-ו-ו-ו!!!" שאג הסנגור.

"אוווווו גדול אחיד, ומיד אחריו בליל רחשים קקופוניים נשמע בחלל.

הכומר רצה למחות, אך השופט עצר אותו.

ברלינר היה קצר רוח. התנדנד על רגל אחת ואחר כך על הרגל השנייה. עיניו הצטמצמו לכדי פס אנכי, ובטעות העיף נעל אחת גדולה שנשלפה מרגלו, סוחט חיוך נבוך מהצופים.

הסנגור התחיל לספר:

"ולנסי וגרגורי התקרבו בלי פחד, בחסות החשכה. הם הלכו בפסיעות גסות המשמיעות רחש ארוך תחת מגפיהם. הם סחבו שק ענק שלפי מראהו נראה כבד. הם ידעו שלילה ראשון של חנוכה היום וכולם חוגגים. הם מילאו אחרי הוראותיו של הכומר..."

"כבוד השופט!" צעק הכומר. "זו ספקולציה מדומיינת פרי מוחו של הסניגור!!!"

המשפט בקריאות שמחה. ר' שלוימה הסתכל על ברלינר כלא מאמין. השופט דפק בפטישו כמה פעמים, ללא הצלחה. הוא קם על רגליו, והורה לשוטרים לקשור את ידי השפלים ולשחרר את ר' שלוימה.

ברלינר רקד, שיכור משמחה. לא הבין על מה ולמה מרימים אותו גבוה ונושאים אותו כגיבור. ממרומים הוא צעק לגביר אלחנן שלא ישכח לתת צדקה הגונה לבית הכנסת, במקום הפרוטות העלובות שהוא משלשל לקופה ברעש גדול... הגביר צחק יחד אתו. וכשהיכה בלשונו את ר' פסח על משקולותיו המזויפות - הגיב ההוא בסלחנות מאושרת. גליקסמן השתיין מצא לנכון לשתות עוד כוסית לחיים לכבודו...

ברלינר המופתע לא האמין שכפתור קטן כל כך יכול לגרום לשמחה גדולה כל כך, ומאז הוא... איך אמרנו? הוא מגיע למסיבת חנוכה כאורח כבוד.

רוֹדֶפֶת מְכַשֶּׁפֶת
שׁוֹטֶפֶת נוֹטֶפֶת
כּוֹסֶפֶת אוֹסֶפֶת
עַד אֲשֶׁר חוֹטֶפֶת

קוֹמֶצֶת עָלֶיהָ כֶּף

הִיא קִטְנָה וְחוֹשֶׁשֶׁת
בְּאַפְלָה מְגִשֶּׁשֶׁת
קִמְעָה מְרַגֶּשֶׁת
אֵלֶיהָ נִגָּשֶׁת
עָלֶיהָ -
נִלְחָמֶת, נוֹאֶשֶׁת

כָּל עוֹד נִשְׁמָתִי בְּאֶף

חֲשָׁכָה הִיא מְפַלֶּחֶת
דִּקְיָקָה וְנוֹכַחַת
בְּלִי קוֹל הִיא זוֹרַחַת
מְסָרִיָּה שׁוֹלֶחֶת

אֶל עוֹלָם וָאֵל טֶף

נִקְדָּה שֶׁל אוֹר -
שָׁעָה שֶׁל נֶחֱת,

שׁוֹב חִפְשִׁיתִיָּה -
שׁוֹב הִיא בּוֹרַחַת

נִשְׁאַרְתִּי לְבִדִּי
שׁוֹב גּוֹנַחַת

אֲמִשִּׁיךְ בְּמִרְדָּף
לְמִרוֹת וְעַל אֶף.

מחפשת / לאה פוטש

ליבי אליך, חבר /

ג' ברקן

"אתה בכלל לא הכרת אותי קודם, וזה לא פגם בחיים שלך", אמר אורי קצת בבוטות ויצא מהחדר, אינו נותן לי להגיב.

גופו היה חלוש כל כך, רזה כל כך. אחריו נגרר עמוד האינפוזיה שנראה כבד יותר ממנו, ובתוכו פעם הלב שכנראה יועבר לרשותי.

חודשיים לאחר מכן הובהלתי במהירות אל חדר הניתוח. ידעתי שאורי מת, ידעתי שהוא נתן לי את חיי.

ראיתי את הוריי לידי בוכים וצוחקים, הם ידעו מה היה אורי בשבילי.

הניתוח הצליח, ועשרה ימים לאחר מכן שוחררתי מבית החולים חי. בבית חיכה לי מכתב.

פתחתי אותו בסקרנות, לאחר שקראתי את השורה הראשונה - לא יכולתי להמשיך, אך גם לא יכולתי לעצור. קראתי את המכתב עד תומו כשדמעות זולגות מעיניי.

"גיא חברי היקר", נכתב שם. "אם אתה קורא את המכתב הזה - כנראה אינני בחיים.

אני רוצה לספר לך למה החלטתי לתת לך את ליבי. אתה הכרת אותי כנער דתי, והאמת שגם אני הכרתי את עצמי ככזה, עד אותו היום בו שמעתי את הוריי מדברים ליד מיטתי. הם חשבו שאני ישן, והלוואי שזה באמת היה כך. הם דיברו

"אתה?" שאלתי, כמעט בצעקה. אורי לא ענה. "אתה?" שאלתי שוב.

"אני". ענה אורי ונשך את שפתיו. חשבתי שהוא מתחרט, אבל כשהבטתי היטב, הבנתי שלמעשה הוא מסתיר חיוך.

"למה?" קולי נשבר.

"כי אני רוצה שתחיה", ענה אורי.

הוריי הביטו בי ובו חליפות, והחיוך הענק שרק לפני שניות חצה את פניהם - נמוג.

כן, רק לפני כמה דקות הם נכנסו להודיע לי שיש התאמה ביני לבין ילד חולה הנמצא במצב אנוש. הילד חולה במוחו, כך שליבו נשאר כשיר ובריא ואין זה פוגם ביכולתו להעבירו אלי. אך כל זה יקרה מייד כשיכנס למצב של מוות קליני.

הוריי היו מאושרים כל כך, שלא הבחינו שאינני מעלה אף קצה של חיוך. אני אכן רוצה לחיות, אבל אני לא רוצה שאורי ימות. אורי חברי אותו הכרתי כאן, בבית החולים, החולה במחלה אנושה שפגעה במוחו.

"אתה לא יכול לעשות לי את זה, אורי", התחננתי. "אני הולך למות ממילא", ענה אורי. "מה אכפת לך לחיות?" השאלה שלו הייתה נוקבת, ישירה וקשה.

"אלו לא יהיו חיים בלעדיך", לחשתי.

להודיע להורים שלך. זה היה היום בו הם נכנסו לחדר שלנו בשמחה להודיע לך, וידעתי שבחרתי נכון.

ועכשיו, כשאתה יודע את הסיפור שלי, אני רוצה לבקש ממך בקשה. אני רוצה שתשתמש בליבי כמו שרציתי אני. זו בקשה, לא תמורה. את מה שנתתי - נתתי. אורי"

הלכתי לאיטי בבית הקברות. שנה עברה מאז נפטר אורי, מאז נתן לי את חיי. עצרתי על יד קברו ודמעות זלגו מעיניי.
"כן, אורי", לחשתי, מיטיב את הכיפה שעל ראשי. "שוב נפגשנו, אבל הפעם התחלפו היוצרות".

בקולות מהוססים וחוששים, אך הם היו קרובים אליי מאוד כך ששמעתי הכל בבהירות ובלי יכולת לטעות.

"ביררתי את זה", אמרה אמא שלי, "סבתא יוליה לא הייתה יהודייה."
ברגע ששמעתי זאת - הרגשתי שהעולם קפא.

אני חייב לעצור רגע ולהסביר לך משהו. סבתא יוליה היא סבתא של אמא שלי, היא נמלטה מרוסיה בזמן מסך הברזל יחד עם בעלה והתינוקת שהיא סבתא שלי, אמה של אמי. על פי חוקי היהדות, אם האמא אינה יהודייה - גם הילדים אינם כאלה.
אתה מבין, גיא??? באותו הרגע הבנתי שאינני יהודי!

הוריי המשיכו לדבר, אבל לא שמעתי מאומה. אני - לא - יהודי. או במילים אחרות, אני פשוט גוי... הצלחתי לשמוע את הוריי מחליטים שלא לספר לי מאומה. זה מסוכן, והרי אני חולה מאוד. כך למעשה הם קבעו את גורלי להישאר גוי ללא יכולת אפילו להתגייר, גוי שחי כמו יהודי. ואז נזכרתי בך - יהודי שחי כמו גוי, ההפך ממני. החלטתי שאני רוצה שתחיה.

כשהלכו הוריי ניגשתי לרופא. שאלתי אותו אם במצב שלי אוכל לתרום לב. הרופא הביט בי במבט מוזר וענה שכן, המחלה השתלטה רק על המוח. הלב נשאר בריא.

ידעתי שאני מתאים לתרום, הפרטים הרפואיים שלי היו ידועים לשנינו בעל פה. ביקשתי מהרופא

להאיר את הרגישות / פריידי לינדר

האור והחושך ברגישות גבוהה מאד

כך פוגש ליל חנוכה הראשון את רחלי: עומדת ומביטה בנרות המרצדים בחנוכייה, ומרגישה איך הלהבה נכנסת ונוגעת בנקודה עמוקה בלב.

הדמעות המוכרות גורמות ללהבות להיטשטש, ולקבל ברק מיוחד. כל שנה מחדש, נרות החנוכה גורמים לה לדמוע, נוגעים באותה נקודה שנדלקת לעיתים קרובות. יהיה מי שיגיד: "רחלי, הגזמת! מה זאת הרגשנות הזאת?! רוצה להגיד תהילים, נו. אבל סתם לשבת ולבכות מול אור הנרות? קומי, זוזי, תהיי תכליתית, תעשי משהו!" אז טוב שאף אחד איננו כאן, וכך גם האמירות המקטינות, המחשיכות והמקטלגות אותה כרגישה, רכרוכית, בכינית וחולמנית.

היא מרשה לעצמה להרגיש, לדמוע. בלי להתכווץ בגלל התכונה השלילית שדבקה בה.

חני נכנסה לכיתה החדשה. ההמולה בבלבלה אותה. היא רצתה לאטום אוזניים, לקבור את עצמה תחת אחד השולחנות, עד שהמורה תיכנס ושקט ישרור בכיתה המבעבעת. אך היא בכל זאת נערה בט'. אין לה ברירה. היא מתיישבת בשולחן האחרון, הפינתי. מנסה לשקוע לתוך עצמה.

עוד מישהי נכנסת, חני מתבוננת בה. היא מרגישה את החשש שלה. את הבלבול, ההתרגשות. ממש לא מתאים לה לקום אליה. היא ביישנית, יחסית. אבל, יותר מזה היא רגישה. יודעת שיש לה משאב שהיא צריכה לנצל, וניגשת בעדינות: "מבלבל, מפחיד, נכון? בואי יש מקום פנוי לידי, שם בסוף". את ההקלה שהיא רואה בעיני חברתה החדשה, היא כבר מכירה.

היא רואה אותה גם כשהיא ניגשת לאחיין קטן, בודד, היחידה ששמה לב לרגשותיו; כשהיא מחמיאה לשכנה עייפה ומדליקה לה אור בעיניים.

יהודית יושבה על חוף הים, הרוח משחררת מחשבות לרוחות השמיים.

נושמת את הגלים המתנפצים. הקצף מעלה בה חיוך, וריח המלח נשאף עד הסרעפת ומרפה אותה עוד קצת.

היא מצוידת. מוציאה דפים ועטים, ומתחילה לכתוב. אין כמו הטבע שמוציא ממנה את המיטב. לו יכלה להגיע לכאן כל שבוע, העולם היה מתעשר ביצירות אומנות לאינספור. אז פעם בחודש היא לא מוותרת - היא בים, בכל פעם עם ציוד אחר: גיטרה, קנבס וצבעים, עט ודפים.

תכונה מולדת של רגישות גבוהה בעיבוד חושי. לדברי ארון וחוקרים אחרים, אנשים רגישים מאוד, שמהווים כחמישית מהאוכלוסייה (מספר שווה של גברים ונשים), יכולים לעבד מידע חושי בצורה עמוקה ויסודית יותר, בשל הבדל ביולוגי במערכת העצבים שלהם. זוהי תכונה ספציפית, עם השלכות חשובות על האופן שבו אנשים אלו מרגישים ומתנהגים. על פי ארון, בעבר נהגו לבלבל מזג זה עם ביישנות מולדת, בעיות של חרדה חברתית, פחדנות מולדת והסתגרות. ארון טוענת כי ניתן למדוד מזג של אדם רגיש מאד באמצעות שאלון, שהוכח כבעל תוקף.

המונח "אדם רגיש מאוד" (HSP) נטבע על ידי ארון בספרה ב-1996, והוא צובר פופולריות משום שהוא מציג את המזג כדבר מולד, ובעל מאפיינים שונים חיוביים ושלייליים כאחד. הספר טוען כי ביישנות, עכבות ורגישות יתר, מונחים המשמשים לעיתים קרובות כדי לתאר אנשים רגישים מאוד, עשויים להיות לא נכונים לגביהם.

מאפיינים של אנשים רגישים מאד

המאפיינים העיקריים של אדם רגיש מאוד, על פי הספר, הם:

- עומק של עיבוד
- עוררות יתר (בהשוואה לאחרים)
- תגובתיות רגשית ואמפתיה גבוהה
- רגישות לגירויים

על פי ארון, אנשים רגישים מאד עובדים בצורה שונה מאחרים. הם מתמקדים בדקויות ויכולים לחשוב עליהם זמן רב לפני שהם מרגישים

לנצל את ההשראה, את הרגשות המתפרצים - וליצור מהם משהו.

מוצאת את עצמך מזדהה אולי עם חני, רחלי או יהודית?!

ואולי לא מזדהה, אלא מבינה ומתחברת מנקודות דומות בתוכך...

בכולן נשזרת הרגישות, האומנות. האם התופעה הזאת היא דבר מוכר ו"מאובחן"?

"אנשים רגישים מאד"

יצאתי לסקור את התופעה, בתור אומנית, סופרת רגישה מאד.

האם רגישות היתר היא מעלה? או שמא מהווה חיסרון?

התכונה הזאת נכנסת בגבול האור או החושך שבתוכי?

האם הייתי רוצה להיות שונה? האם הייתי מוותרת על רגישות היתר הזאת?

מציעה למזדהות ולמעוניינות להכיר - להצטרף אליי למסע. מסע לאור הנרות, הידע והאנשים הרגישים.

ובכן, ראשית נכיר את המושג בלבשו התאורטי: אדם רגיש מאד

"אדם רגיש מאד" הפך למונח פסיכולוגי פופולרי החל מאמצע שנות התשעים. איליין ארון הוציאה לאור ספר המתאר את הרגישות של אנשים הרגישים מאד. שם הספר היה - איך לא - "אדם רגיש מאד".

אדם רגיש מאוד, על פי ארון, הוא אדם בעל

הם חיסרון ו'פגם' בתכונותיי. הרגילו אותי לחשוב כך. אך ככל שאני חוקרת ובודקת את הנושא, אני מבינה שזאת מעלה גדולה. ואם אדייק עוד יותר - זאת מעלה גדולה עם קושי לצידה.

נכון, אני יכולה להרגיש יותר את השני, אבחין מהר יותר שאחותי "מעוננת", אשים לב לדקויות ולשינויים אצל חברה, ואדע להציע עזרה בעדינות המתבקשת. אני אמא טובה יותר. מרגישה יותר, מכילה יותר, והכי חשוב - מבינה הכי בעולם את בתי הרגישה מאד. מוצאת את עצמי בתפקיד אוזן קשבת ומייעצת לקרובות אליי. מרגישה מועילה.

אין ספק, הרגישות מביאה איתה תכונות חיוביות רבות. אבל, (האבל הזה חייב לבוא מתישהו) הקושי מתלווה, בהחלט.

קשה לי לעיתים להכיל רגשות קשים ורבים מידי; את העלונים של "קופת העיר" ו"בוני עולם" איננו מכניסים הביתה. נתרם כסף ללא דמעות, זה אפקטיבי יותר; הדמעות מגיעות גם מול אנשים זרים, או לא מאוד קרובים. משום מה, זה לא נעים לי.

אנשים מקטלגים אותי כרגישה מדי, בתור חיסרון. לא נחמד לי להיכנס לקטגוריה של רכרוכית. ואם אינני מגיבה לעיתים, מפני שהרגש שבתוכי עוצמתי מידי - אני מקוטלגת כביישנית. ואני ממש לא כזאת. מבטיחה.

אומנות ורגישות יתר

אין ספק שנפש אומן, היא נפש רגישה. היכולת ליצור משהו - חפץ אומנות, סיפור, מנגינה; לגרום למישהו אחר ליהנות, להתרגש - נובעת

או מפגינים בקיאות בנושא. אנשים רגישים מאד הם לעיתים קרובות מאד מצפוניים, עם אינטליגנציה גבוהה, אינטואיציה ודמיון. היכולת שלהם באופן לא מודע או כמעט מודע לזהות ולעבד דקויות סביבתיות, גורמת לאפיין אותם כ"מחוננים" או בעלי "חוש שישי".

היכן נפגוש את האנשים הרגישים מאד?

היכולת לראות פרטים זעירים רבים מאפשרת להם לחוות את המציאות בצורה מדויקת ומלאה יותר. הם נוטים להרהר יותר על כל דבר ולמיין את הנתונים לאבחנות מעודנות יותר. אנשים רגישים מאוד נוטים להיות יצירתיים ואמנותיים מאוד, בעלי אינטואיציה גבוהה, בעלי יכולות אמפתיה ואכפתיות גבוהות, עם מודעות גדולה לזולת ונטייה לחיפוש דרך להתפתחות רוחנית. יש להם חיים פנימיים עשירים ורב ממדיים, בשל יכולתם לחוות דברים בצורה עמוקה מאוד.

בשורות אלו קראנו אפיון מקיף של אנשים רגישים מאוד. לפי תיאור זה, אם אני מסכמת אדם עם רגישות, יצירתיות, אינטליגנציה, אמפתיה, מודעות לזולת, יכולת לחוות את רגשות השני, אינטואיציה, חיים פנימיים עשירים - ואולי שכחתי עוד כמה פרמטרים, מתנצלת מראש - אני פוגשת את האנשים בעלי נפש האומן: סופרים, משוררים, אומנים.

להיות רגישה מאד - מעלה או חיסרון?

חשבתי שהרגישות הגדולה שלי, הדמעות שצצות בלי הזמנה, הצורך שלי במקום שקט -

הנה ציטוט של חברה וסופרת נודעת שהגיבה למה שכתבתי: "מתביישת לומר לך שדמעות עלו גם בעיניים שלי... ואני לא כזאת רגשנית!" (ולמה מתביישת?...)

א' פורוש מוסיפה: אני מרגישה שהכתיבה אוטנטית יותר. אני קרובה יותר לאחרים וגם לעצמי. הדו שיח הפנימי מברר כל הזמן איך אני או האחרים מרגישים או מגיבים... לכן הכתיבה גם עמוקה יותר.

האם הכתיבה הרבה גורמת אולי לעיגול?
פ' גודלבסקי מודה: הרגישות הרבה בהחלט תקעה אותי בחיים. החיים הביאו אותי להמון נקודות קשות של התמודדות שהייתי צריכה לצלוח אותן, ולא תמיד היה לי קל לעבור את המשוכות. לדוגמה, בשידוכים. הייתי בוכה כמעט מכל שידוך שירד. לא הייתי מסוגלת להכיל את התהליך הזה של להתכונן, להיפגש, להכיר, למצוא נקודות טובות בבחור, לחשוב איך אני יכולה להסתדר איתו, ואז לקבל את התשובה שהצד השני הוריד... זה היה קושי גדול מאוד, עד שנישאתי עם בעלי, שהוא המאזן הרגשי שלי, ואיתו הצלחתי להגיע לאמצע.

לא הייתי קוראת לזה 'תקיעות', מדייקת ד' ברגמן. לדעתי, רגישות היא דבר מדהים וממלא, וכן, רגשות יכולים לפעמים למלא--- ולהציף. עד כדי כך שלא אמצא את המילים לתאר אותם...

וא' פורוש מרחיבה: הרגישות, ולפעמים הרגשנות,

מרגישות גדולה של האומן בזמן שהוא מפיק את יצירתו.

נסו להיזכר במנגינה שדיברה אליכם, בציור שנגע לליבכם, בסיפור שהעלה לכם דמעה ואמפתיה לגיבוריו.

מי שיצר אותם - עשה זאת עם כל הרגישות שנובעת בתוכו. והרגישות הגבוהה הזאת, "מדברת" ביצירה שלו. מרגשת את הקורא, מאזין, מתבונן.

בכל אופן, בספרות וסופרות אנו עוסקות מה יש לסופרות רגישות להוסיף לנו? יצאתי לבלוש, נותנת את זכות הדיבור לחברותינו, סופרות רגישות.

האם אה מרגישה שהכתיבה שלך אולי גורמת יוגר בצכא?
הכתיבה הרבה שלך?

פ' גודלבסקי: הרגישות היא הכלי העוצמתי ביותר שקיים בי שגורם לי לנוע, לחשוב, לבצע וגם לכתוב. מתוך רגשותיי אני מצליחה לכתוב את הדברים הכי עוצמתיים שבי, לנתח אותם ולהביא אותם כפרי בשל לקוראים. אני יודעת שהרגישות שלי, במיוחד כלפי אחרים, מניעה אותי לחשוב על האחר לפני שאני חושבת על עצמי (ולא תמיד זה טוב), ובזכות זה אני יכולה להכיל הרבה דעות, מחשבות ומעשים של אחרים. אני מסוגלת לדון לכף זכות במהירות, כי אני יכולה להבין את הצד השני בקלות רבה. מכאן הדרך לכתיבה רגשית היא מהירה ולפעמים אפילו בקו ישר.

ד' ברגמן: לא ידעתי שרגישות היא משהו מדבק, עד שהתחלתי לכתוב, ופתאום קיבלתי ד"שים מכולם שהצלחתי לרגש ולהדמיע אותם...

מחשבה את הדברים.

השני - לעולם לא לשמור בבטן! לומר את מה שמרגישים. בצורה מכבדת, אך לא לכלוא בגוף את הרגשות. כי הגוף אינו יכול להכיל את כל העוצמות הללו, ומתישהו זה מתפרץ (בחולי פיזי או נפשי). תמיד כדאי לדבר ולהוציא, לפרוס על שולחן הניתוחים את התחושות והרגשות, ולהבין מהיכן הם מגיעים. לבחון אותם ולטפל בהם, וכך אפשר לרפא את הקושי, להתגבר על המכשול, וגם להרוויח תובנה חדשה בנפש האדם.

ח' יגלניק, אומנית בנשמה: בדרך כלל, לאנשים רגישים יש נטייה לאומנות מסוימת, שם הם מרגישים את הפורקן שהם נכספים לו בזמנים של הצפה רגשית.

זה יכול להתבטא בציור, נגינה, שירה, וגם... כתיבה!! :) העיקר הוא לתת לפנימיות לבטא את עצמה באופן כלשהו, ולא לכלוא את הרגשות בפנים...

התרופה השווה ביותר: לפתוח בשיח עם אבינו האוהב! הוא זה שמרגיש אותנו, בכל נים ונים שבתוכנו, ויודע בדיוק מה מרגיש לנו בפנים.

בין אם דרך מזמוריו של נעים זמירות ישראל (אין הוא ידע בדיוק אלו מילים הייתי צריכה עכשיו??) או כל תפילה אחרת, ובין אם זוהי תפילה אישית שמגיעה היישר מליבנו הרוחח.

שמעתי ממרצה נודעת שכדאי להגיד לעצמנו את המילים שהקדוש ברוך הוא לוחש לנו: "בתי, אני איתך! מרגיש אותך, עד לעומק... מבין אותך - ויודע בדיוק מה עובר עלייך! דברי איתי. שתפי אותי... אני כאן..."

תוקעות אותי הן בחיים והן בכתיבה. בכתיבה קיימת אחריות גדולה לבדוק האם המסר שאני רוצה לעביר לקורא הוא נכון מבחינת מוסרית וגם מבחינה הלכתית.

צריך מאוד להיזהר מחיטוטי נפש, היא מחדדת. יש רגישות ויש רגשנות. להיות רגיש זו מעלה, אך רגשנות אינה במקום הזה. היא אינה יכולה להיות עמוקה, לדעתי. כי היא מנוהלת בידי הרגש - בדרך כלל מול אנשים קרובים שאוהבים. ורבים טועים, כי הרגשנות אינה אובייקטיבית. היא מופעלת על ידי סנטימנט חזק כלפי הזולת.

רגישות היא סוג של חיישנים המופעלים בכל רגע כלפי הסובב אותנו, הן כסביבה והן כאנשים. אני יכולה להיות רגישה עד דמעות לשמע מקרים של סבל וצער, אך זה אינו מכניס אותי למקרה ממש. כי רגעים אחר כך אני עושה את מה שתכננתי להמשך היום.

הרגשנות תתפוס את כל הראש, הגוף והמוח - אם מקרה כזה יהיה, חלילה, בתוך סביבה קרובה אהובה.

הרגישות לזולת או לסביבה מאפשרת לעשות 'סטופ' לדברים שאינם בסדר. מאפשרת לעשות סדר ולפעול.

האם יש אך טיפ לאנשים רגישים מאד, כיצד להגביר את חושיהם?
מציפים ומזכירים?

צ' דוד, אומנית רגישה: הטיפ שלי מתחלק לשניים: הראשון - לעולם לא להתפרץ יחד עם התגובה המציפה, אלא לתת למחשבות להתרוצץ, להירגע מעט ואז להוציא לאחר

ראינו שמשנה רבנו ודוד המלך זכו לתפקידיהם הרמים, הרבה בזכות רגישות היתר שהפגינו; אולם לצד הרגישות והאמפתיה הגבוהים הם הצליחו להיות גם מנהיגים דגולים ואסרטיביים (דוד המלך היה משורר האומה בזכות הצד ההומני החזק שלו, לצד היותו לוחם דגול, הרבה יותר ממצביאי הצבא...)

כך שאנו רואים כי רגישות יתר לא חייבת לפגוע בתחומים אחרים בחיים. אין צורך לחשוש ממנה ואין צורך לראות בה הגדרה עצמית. אז מה כן?

צריך להכיר בה, ולבחון היכן היא מועילה לי והיכן כדאי לתחום אותה ולתת לתכונה אחרת לשלוט. ביטויי רגישות אינם שליליים, אולם מובן שגם הם צריכים להגיע בזמן ובמקום הנכון.

ויסות רגשי לפעמים דורש עבודה. אפשר לנסות לחשוב - ועדיף לא בזמן אמת - על אירועים שבהם הגבתי בצורה רגשית מוגזמת, ולנסות להבין מה עורר אותי כל כך. איך הייתי רוצה להגיב בפעם הבאה שזה יקרה? מה יעזור לי להגיב כך? מניחה שהתשובה אינדיבידואלית.

לאחת יעזור להסיח את הדעת, לאחרת יעזור לנסות לחשוב שהיא כרגע דמות בהצגה וברצונה לגלם 'תפקיד אחר'... תהיה מי שחברה שתהיה שותפה למטרה תוכל לסייע לה לראות את הסיטואציה בפרופורציה מקובלת יותר...

אבל יותר מהכל, אל תילחמי ברגשות שלך. קבלי אותם. הרגישות הזו יפה וברגע שתלמידי לתת לה את המקום הנכון, תוכלי את וסביבתך ליהנות ממנה מאוד!

מניסיון אישי - דיבור כזה הוא זה שיעזור. כי כן, כמו כל דבר, גם המתנה הנפלאה הזו - ששמה רגישות, היא מד' לבדו. הוא זה שברא אותנו כך, ולא במקרה. מטרתו הייתה שנתקרב אליו, ונתרפק עליו... כי זוהי תכלית האדם, ותכלית כל המעשים כולם!

יהי רצון שתמיד נזכה לנתב את רגשי(ש)ותינו לדברים טובים בלבד!

ר' הלוי, מורה בדימוס, מעשירה מניסיונה: אני חושבת שלהיות צמודים לרב אחד המנחה אותי - הוא המפתח וה"טיפ" לצלוח את הימים הללו.

האם נכון להשאיר בבית ילד שעלול לקלקל את שאר הילדים?

האם להראות אהבה לבן ששתי רגליו כבר מחוץ לגבולות התורה - הוא המעשה הנכון?

בשאלות הללו קיימת רגשנות שלפעמים אינה במקומה, או להפך - לעיתים נוקשות שאינה במקומה, משום שההורה רואה רק את הבן, או לחילופין רק את שאר בני המשפחה. היה מרתק לשמוע כל אחת ואחת.

רציתי להעמיק עוד יותר, ועם השאלה הזאת, הלכתי גם למטפלות רגשיות, הנתקלות ברגישות באופן יומיומי.

האם יש אך צד פקטיבי כי צד נגד אהגבי ע"י נישואי ה'ג'?

איך נאמדת עם המסכנות של נישואי ה'ג', כמו דמיון או הצדקה ה'ג'?

י' לודמיר, מטפלת רגשית: אני חושבת שככלל, רגישות יתר היא ברכה.

רגישות גבוהה היא סוג של מחוננות. מחוננות - לאיכות חיים. ברגשות, ומחוננות בתחושה.

זוהי תכונת אופי (אולי כישרון), בדרך כלל מולדת, וכמו בכל תכונת אופי, יש בה מעלות וחסרונות. הרגישות שלי ממנפת לא רק את הכתיבה שלי. גם את היכולות שלי כמטפלת, גם את הקשרים שלי עם אנשים שאני אוהבת, ובעיקר את האימהות שלי.

לא הייתי מוותרת על הרגישות שלי, היא נותנת עומק, עוצמה, ואינספור גוונים לכל מה שאני חווה.

ס' סיבוני: אני אוהבת להסתכל על הרגישות ממקום של מכלול של אישיות, שהנגיעה שלה בעולם היא ברף אחר, מאד עדינה ורגישה - נזהרת מלומר 'שברירית', ולכן מגיעה לסף רגישות גבוה. כשגוף זר נכנס לעין - יש דמעות לשם דמעות...

אולם אצלנו הרגישות, דמעות הן תוצאה של משהו שקרה כמה רגעים קודם. דמעות הן רק סימפטום, לא הרגישות עצמה.

רגישות בעיניי זו חוויה עמוקה לכל מה שזו ומתחולל בעולם, מסביבנו, לידינו. החל באירועים וכלה בסיטואציות ותרחישים וכל מה שיכול להיות מורגש ביכולת החושית: אור חזק מדי, מוזיקה גבוהה, סוג עור וקרמים למיניהם; כמות אנשים גדולה במקום רועש, שיכולה לדרוש או לצפות להתייחסות שלך; מריבה קולנית ומסיבה עם הורים והתרגשות גדולה; פחד עצום מסכנות שעלולות להתרחש מדבר מסוים, וטעמים מודגשים באוכל.

ולכן, כשסף הרגישות גבוה מאד, המודעות לכך הכרחית על מנת להגיע לרוגע ולניהול עצמי תקין

סיימנו לסקור ולחקור את הרגישות שמעסיקה אותנו לא מעט.

תודה שהייתן אתי! אל תוותרו גם אתן על הרגישות. אהובנה את עצמכן, ואת הרגישים שסביבכן.

תסכימו לחיות עם הרגישות,

שממנפת

מתביישת

דומעת

תוקעת

יוצרת

מחברת

ובעיקר

מרגישה ומאירה!

לולא הָיָה חֶשֶׁךְ
לֹא הָיִינוּ יוֹדְעִים מַעֲלָתוֹ שֶׁל הָאוֹר
לולא הָיָה אוֹר
אֲדִי אֵיךְ אֶת הַחֶשֶׁךְ נִשְׁבֵּר?

חֶשֶׁךְ - הָעֵדֶר אוֹר
אוֹר - תְּכָלִית הַטּוֹב
אוֹר הוּא הַכֹּל.

עֲלִינוּ רַק לְזָכֹר
שְׁחִינּוּ הֵם רַק פְּרוֹזְדוֹר
לְאַרְמוֹן עֲטוּף בְּאוֹר יְקָרוֹת
אַרְמוֹן שְׁכָלוֹ אוֹר.

אֲף גַם עֲכָשׁוּ בְּתוֹף הַכָּאֵב
אִם רַק נִבְיִט וְנִפְתַּח אֶת הַלֵּב
נוֹכַל לְרֹאוֹת אֶת הָאוֹר
מִבְּצֵבֶץ בֵּין הַחֲרָכִים
קוֹרֵץ לָנוּ מִבֵּין הַהֶסְתָּרִים

וּמִזְכִּיר לָנוּ לֵלֵא מְלִים:
יֵשׁ לָמָּה לְחִכּוֹת
וּבִידְכָם הַדְּרָכִים
אֶת הָאוֹר לְהַעֲצִים!

מתוך החושך - אור / תהילה אוֹחִיוֹן

"באורות" / נעמי שלאס

מכל תענוגות העולם, וכה תאמר: לא אטנף רוחי בדברי הבל, נוטפי שמן לא אגיש אל פי וטעם ססגוני דבש (הלא הם עדשים) לא יעלה על לשוני, ותעש כן.

ביום ה' של ימות החנוכה, נצרה אביגיל היטב את פיה, ותתאפק ותימנע ותדיר ותתנזר, ותתצב מרחוק ותענה נפשה, ובעיניים שוקקות הביטה, ותולכנה אותה רגליה צעד אחר צעד אל בית האפייה ההומה והחם, ותרח באפה ובידיה תמשש, עד אשר בשעת היסח הדעת נתנה מלוא הקומץ נותסי תירס (הקרויים פופקורן) אל פיה. וכשנתנה את זאת את ליבה - שוב תהום נפשה ותסער. וינקפו אותה כליותיה, ותיעצב אל ליבה.

על כן גמרה בדעתה להטביע זמנה בסיוע לזולת ובשימוח אחרים,

וכה תאמר: לא אעסוק בצרכי אף לא מעט, את כל אשר לי אעניק לסובבי ולא אירא לחלקי כי אם לחלק בריותיו של הקדוש ברוך הוא, ותעש כן.

ביום הג' של ימות החנוכה פיזזה אביגיל בין בית הוריה לבתי אחיותיה ובתי שאר חולים ונדכאי רוח, ותשם בפור ותאכיל ותשקה ותקרצף ותכבס לכל, מלבד לעצמה. ותיעף רוחה, ונשאווה רגליה אל המיטה אשר בבית זקנתה וטיפול עליה תרדמה. ותקוץ בחלחלה ותחרד נפשה מאוד.

ויהי בשנה ההיא,

ותגמור אביגיל אומר בדעתה.

אחר שתי שנים אשר בהן לא מצאה לנפשה מנוח בהביטה אל נרות החנוכה, ותהום נפשה ותסער, כי לא תחוש בגילה מלבד למראה טוגני הבצק (הקרויים סופגניות) ולמראה הנרות, אך למול התורה ומצוותיה - לא תחוש דבר.

וינקוף אותה ליבה הלך ונקוף על הדבר הזה, והיטב חרה לה על כך, אולם לא ידעה מה תעשה למען יחלו איבריה וליבה ונפשה לשמוח ולשיש על אודות האמת והתורה.

על כן גמרה בדעתה לעסוק בתפילות נשגבות ולחנן, וכה תאמר: לא אפנה אל דברי ואל עסקי בבוקר בבוקר, טרם אסיים את עבודת תפילת השחר ואת כל ספר התהילים אשר סידר דוד המלך עליו השלום, ותעש כן.

ביום הא' של ימות החנוכה נעורה אביגיל השכם, ותתפלל ותחנן ותדבר ותמלמל ותאריך ותואל. ודעתה לא הייתה סדורה עליה והרהוריה פנו לכל עבר, ותקפץ על מקומה מחמת קוצר רוח אשר אחז בה. וכשנתנה אל ליבה את זאת - שוב תהום נפשה ותסער, וינקפו אותה כליותיה, ותיעצב אל ליבה.

- על כן גמרה בדעתה לזכך את נפשה ולנזרה

ותשם זאת אל ליבה, את אשר שוב לא צלחו מעשיה, ותהום רוחה ותסער, וינקפיה כליותיה, ותיעצב אל ליבה.

ותהי נפשה מרירה עליה מאד.

והיה כי תאריך שבתה על המשכב ולא תזוע ולא תפנה, ואף לא תשמיע קול, ותבוא זקנתה ותכנס לראות השלום לה ואת פשר הדממה אשר נתארכה ותתמשך. ותראה את נכדתה והנה בוהות עיניה ופניה דוויות. ותהסס בליבה שעה קלה, ולאחר מכן פנתה אליה בנלבבות. וכה תאמר: "אביגיל, יקירת נפשי, אל נא תיעצבי, את מבוקשך הלא השגת; השגת את הרצון. לא ערל הוא ליבך ולא נוקשה כאבן. הלא רוצה את!

הרצון - זהו העיקר. הרצון - הוא המתיקות החסרה; ליבך כמה לחוש, היש תחושה מתוקה מזו---"

ביום הד' של ימות החנוכה מילאה אביגיל פיה במזמורי תהילים, ותטעם בהם טעם ערב, אף כי לא עלה בידה לסיים כי אם ספר ראשון. ותאכל מנותסי התירס ומעיגולי הסכרא (מטבעות שוקולד בלשוננו), ותטעם בהם טעם ערב, אף כי זהים היו למיני המתיקה של יום ג'. ותסייע לאמה בבית הכביסה ותטעם אף בזאת טעם ערב, ולא עייפה נפשה כי אם תגיל;

ותטעם אביגיל בשנה ההיא את ערבות טיב התורה.

(הלא זה בלשוננו: "אורות")

באור חדש / מוריה פרנג'י

כמה נקודות למחשבה

במחשבה ראשונה

לפני יומיים, לאחר שסוף סוף סיימתי את ימי הבידוד הארוכים, יצאתי לבילוי המועדף עלי (ועל עוד כמה...) בימים אלו - טיול ב'בר כל'. פסעתי בין טורי החנות, תוך כדי שעייני תרות בין המדפים אחר שוקולד חלב משובח עם אגוזים - פינוק שאני מרשה לעצמי רק בזמנים מיוחדים. לפתע פרצה במקום בהלה. בלי שום הודעה או התראה - פרצו לחנות שלושה שוטרים חמורי סבר והחלו לשחק 'תופסת' עם אחד הקונים, שלאחר מכן התברר כחולה קורונה מאומת שהפר בידוד.

ברגע הראשון נבהלתי מאד. משום מה הייתי בטוחה שהם באו לתפוס אותי. אולי התבלבלתי בספירת הימים ויצאתי לפני הזמן שהותר לי? לא ידעתי מה לחשוב. הייתי כולי סהרורית ומבועתת, ורגליי לא נשמעו לי; אך תוך זמן קצר והתבוננות קלה בנעשה הבנתי שהמרדף אינו אחריי. מיד כשנפל לי האסימון ורוחי איכשהו חזרה לאיתנה - תפסתי את רגליי וברחתי, מנסה לפלס איזושהי דרך במרחק של שני מטרים מכל אדם שנקרה בדרכי, בודקת שהמסכה מכסה כיאה וכראוי את פניי, ובעיקר נזהרת לא לגעת

בחפצים... והשוקולד ההוא שחלמתי עליו כל כך, וכבר הספיק להתערבל בחוש הטעם שלי? הפך מזמן לשוקולד מריר...

כך או כך, אחרי שעברתי את הסערה הזו והצלחתי להירגע, התבוננתי שוב במה שקרה. ישבתי וחשבתי עם עצמי על כך, והגעתי לתובנות שאני מרגישה חובה לחלוק אותן עם אחרים... התבוננתי על עצמך, יותר נכון על הנשמה הטהורה היוקדת בך, ובדקי -

האם כשאני נקלעת חלילה לחברה לא טובה, אני בורחת כשם שבורחים מחולָה מאומת? האם אני מנקה באקונומיקה חריפה מנגינה בגן שלי, שאין רוח חכמים נוחה הימנה? האם אני עוטה מסכה ונזהרת שלא ייצאו מפי דיבורים בלתי ראויים, ולא ייכנסו מאכלים לא כשרים - כשם שאני נזהרת שלא ייכנסו או ייצאו חלקיקי רוק?

האם אני מתרחקת ממראות אסורים כשם שאני מתרחקת מנגיפים?

האם אני אכן שומרת מרחק של שני מטרים ויותר מן היצר הרע ופיתוייו??

היצר הרע אינו נותן לנו מנוח לרגע, ואם לא הולך לו בדלת הקדמית - הוא בא מסביב, בדלת האחורית. לכן חשוב שנשאל את עצמנו את השאלות האלו.

במחשבה שנייה

אור! וצריך לתת להם מקום. אמנם אי אפשר להשתנות ברגע אחד, השינוי אפשרי בהחלט. אפשר ללמוד להצית ניצוץ של אור בתוך החושך הסמיק, לתת חשיבות ונופך לצעדים הקטנים. אפשר גם לשלב בין התקדמות לעלייה איזה שוקולד חלב משובח עם אגוזים... (או סוכריות קופצות, זה גם טעים!) העיקר שלא יהיה שוקולד מריר מלווה בהמון ייאוש.

ונקודה קטנה נוספת למחשבה...

העבירות הן כמו לכלוך. מה עושים כשהבית מתלכלך שוב ושוב? מנקים! לא משאירים אותו בלכלוכו! בלי להתייאש מנקים, שוטפים, מארגנים, מסדרים ושוב מנקים. כך גם הנשמה שלנו: מדי פעם היא מתלכלכת, מתאבקת ואולי נהיה בה איזשהו כתם קטן... אז מה? נשאיר אותה כך? מכוסה בשכבת עפר ואבק? בשום אופן לא! נקה אותה בחומרים החזקים ביותר שקיימים אצל הקב"ה: נעשה תשובה שוב ושוב ושוב.

זכרי תמיד! אחרי כל נפילה מגיעה עלייה, אחרי כל לילה מפציע הבוקר, ואחרי כל גלות מגיעה הגאולה! ו- גם אם בסופו של דבר נכנסת לבידוד - גם ממנו את יוצאת (בלי פחד).

איתך בתפילה שנזכה להידבק רק בו יתברך. חנוכה שמח!!!

הקורונה תפסה אותנו בתוך מרוץ החיים, שום דבר אינו ידוע, מסך שחור ירד והכל נהיה לוט בערפל. המון סימני שאלה מרחפים באוויר, מחכים לתשובה, להארה ממי שאמר והיה העולם... אבל עד שנזכה להארה השמימית ויפציע עלינו אור הגאולה - נוכל להתבונן בנקודות של אור גם בתוך החושך, בתוך הקורונה... ומימי חנוכה הקדושים ליטול מסר רב ועצום לחיים.

נס חנוכה הביא עמו את חנוכת המקדש מחדש והשבת עבודת הכהנים והלוויים, לתקופה של אור בין שתי גלויות - גלות יוון לפניה וגלות אדום אחריה.

נשאלת כאן שאלה עמוקה: מה משמעותן של מאתיים שנות גאולה בהן חזרה המלכות ועבודת המקדש, בתוך אלפיים שנות גלות וחושך???

אלא, זהו סודם של ימי החנוכה, אשר הם כקרן אור המבליחה באפילה, ונותנת את הכוח להתמודד עם החושך מסביב. האור הזה אינו נותן לנו לטבוע בתוך תקופה ארוכה ורצופה של חושך, ולא לחשוב שהחושך יישאר לנצח. הוא עוזר לנו לתת מקום ומשקל לנקודות האור, לטוב שמופיע - אף אם הוא מעט.

לא פעם את מרגישה שאת נמצאת בחשכה. "וחושך - זו יוון" (בראשית רבה ב'). ופירושה של המילה "יוון" הוא 'בוץ', כמו שנאמר: "טבעתי ביוון מצולה" (תהילים ס"ט, ג'). המחשבה היוונית, הייאוש, מאיימים להבליע אותנו לתוך הבוץ, ואת מרגישה תקועה ללא אפשרות להשתחרר מהסיבוב אליו נקלעת.

ואילו מנגד, באים נרות חנוכה ואומרים: 'יש גם

קורס כתיבה יוצרת

בהנחיית הסופרת
לאה פוטש

רגש:
כתיבה הפורטת על הנימים
הרגישים ביותר בליבנו ורגשותינו

לארצות
היה ריח של
סוף.

**שיעור מתנה
בשליחת מייל**

לא כל הנילון הנצמד היתל זה, משחק
כדיה החלצות סביבה היו קירות, הם
נשפו צברות מתוקים. שזון אורגזן שר
לה תקתוק פרידה מונטאני. אין לה לאן
להעביר אותה, גם לא כוח לסחוז.

השק הזדל נקדע פתאום. פוור דלת
אסימטרית בצדה נשפכ תעלות ערמות
נמסות תחת קבוקיה העתקים. רלעם עמסי
נחת חיובים אל מצלמה עתיקה, תנוק שזזה מעורסל
בין צלעות דתית, פדיוני, מסיבות התחלה ומסיבות
סיים, כתיים זוהקים על ראשי זהירים או כהים, דר מצלות
חתולות "תעמוד כאן - תצא לשם - תחייך" רלעים לאין סוף נמסו
עם הזמן, התייגלו. הפכו לפיסות נייר.

היא תחתן באן, על הספסל הריק, תנש באנשי התרחאות, מעמיס את פיסות
הלך שלה אל הצפרדע. פניה אדישות, הלך שבו איך זוכים.

בל וצא אינם יוצרים סיפור, הפנימיות שלך כותבת אותנו!

פוטש
School

בית • ספר • כתיבה

מוזמנת לקחת
את הכישרון שלך
לפרנסה מלאת
הרפתקאות!

במה ייחודית ופרסום
ליצירות הספרות שלך

מפגשים עם מיטב
העורכות והסופרות

לימודים מפוקחים
ללא צורך ברשת

תקשורת קבוצתית
כמונף ותמיכה חברתית

תעודה מקצועית
מבית פוטש סקול

ליווי מקצועי
והשמה למצטיינות

s@potash1.co.il

שיעור
ניסיון!

073-796-1336 שלוחה 3

A tropical sunset scene with palm trees and a beach. The sky is a vibrant mix of orange, red, and pink, with the sun low on the horizon. Two palm trees are silhouetted against the sky, one on the left and one on the right. The beach is visible in the foreground, and the ocean reflects the colors of the sunset.

ואורה כאור החמה שבעתיים כאור הבוקר

לו חפצת בכבודי, לו חפצת ביקרי
גם אם ימעטו ביקוריך -
רונני קולך, התקשרי וספרי,
ושמרי על האור בעינייך.

יעל אלברשטיין עמוד 54

האור שנולד איתי / תרצה אפללו

נולדתי בחנוכה, בנר הראשון של חנוכה.

יש נתונים בחיים שמעוררים בנו גאווה, יש כאלה שפחות. מאז ומתמיד שמחתי לבשר ולהזכיר שנולדתי בתאריך זה.

זיכרונות אלה היכו בי פתאום וסיימתי את השיחה אחרי שהודיתי לאחותי. שמחתי לשמוע את הסיפורים האלה על עצמי כי הם איפשרו לי לקשר בין הילדה הקטנה שהייתי, לבין האישה המחבבת מאוד את הכתיבה - כיום.

לא מזמן מצאו הוריי בתוך מגירה את אחד השירים שכתבתי, לדעתי בגיל שמונה, בנושא האביב. הם ציינו שככל הנראה נועדתי לשירה ולכתיבה כבר מגיל צעיר, ואז הופיע פתאום מול עיניי אחד הספרים שקראתי בהנאה. הוא היה מונח בחדרי בספרייה של אמי (מורה לצרפתית ביסודי בצרפת), ועסק בשיריהם של גדולי המשוררים הצרפתיים.

תחושת נוסטלגיה הציפה אותי כשהרהרתי עוד בחוויות שנקברו עמוק בזיכרוני.

אבל בעיקר תהיתי לאן נעלמה תרצה זו כל כך הרבה שנים, ורק בגיל שלושים ושלוש חזרה לכתוב באופן רציני. לצערי לא היה לי קשה לדעת את התשובה: הייתי עסוקה במרדף ובחיפוש אחרי אור שאינו שלי, זה שראיתי או שדמיינתי שראיתי בוהק אצל אחרים. זזתי פה ושם כמו בובה על חוטים שנטשה את מה שגרם לה לחייך ולשמוח, במחשבה שכל זה חסר תועלת ואינו משתלם.

לחיות במרדף אחרי אור זה, זה לא רק ללכת

אולי משום שהרגשתי כמו אור קטן שמטייל לו על פני האדמה וזה מה שחיבר אותי ליום הולדתי? אל תטעו, כמו כל תושבי פלנטה זו יש לי פינות אפלות רבות בחיי, אבל די האמנתי באור שלי, וחיפשתי אותו עוד ועוד בתקווה שיום אחד הוא יאיר באור גדול ממש.

כשהציעו לי לכתוב במגזין זה, חיפשתי תוכן מעניין ותהיתי איך מעולם לא השקעתי בהבנת המשמעות העמוקה ותפיסת מהותו של החג שנולדתי בו.

במחשבה שנייה, נזכרתי בספר יפהפה על סיפורי חנוכה שאמא שלי קנתה בילדותי. אהבתי אותו מאוד וקראתי אותו ישר והפוך.

נזכרתי גם כי בתור ילדה קטנה הייתי חובבנית גדולה של ספרים. אחת האחיות שלי הזכירה לי שהייתי אפילו קוראת את המילון. אמרתי לה: "אה, כן. המילון המאור שאמא קנתה לי?" והיא ענתה "גם זה נכון, אבל התכוונתי למילון הגדול של הבית, האנציקלופדיה".

עד כיתה י"ב, מה שהניע אותי ללכת לבית ספר - היו שיעורי העברית. למרות שלא הייתי תלמידה חרוצה במיוחד, יכולתי להשקיע שעות של עבודה על חיבור ולימוד השפה ודקדוקה, וכתוצאה מכך הייתי משיגה בעזרת ה' ציונים מצוינים.

כשהייתי בכיתה י"א, החזירה לנו אותה המורה מבחנים. היא התקרבה אלי ודיברה במילים שמעולם לא שכחתי, אפילו ברגעים החשוכים ביותר: "האם את יודעת שאת כותבת טוב מאוד? יש לך סגנון כתיבה מיוחד מאוד".

אלה היו המילים שהשתלטו על הקולות המרתיעים, כשחייגתי לפני תשעה חודשים ביד רועדת למספר הטלפון שהופיע בפרסומת לסדנת הכתיבה, המאפשרת לי היום לכתוב שורות אלה בעיתון זה.

מספיק רק אדם אחד, מורה אחת שמאמינה בך, כדי לקבל כנפיים מחדש. לפי דעתי זהו נס אמיתי.

בחסדי שמים, זכיתי להכיר אנשים נוספים שהצליחו להניע אותי קדימה, ביניהם מישהי (שעדיין לא זכיתי לפגוש בצורה פיזית) המאפשרת לנשים ונערות רבות לממש את עצמן, ומי היא אם לא זאת שעומדת מאחורי מגזין זה, מגזין "השראה". כי היא אכן יודעת שללא השראה וסייעתא דשמיא - שום דבר אינו אפשרי, וכך הצליחה להחיות את חלומותינו ולהאיר את דרכנו באורות חדשים.

חנוכה שמח!

ולהשקיע בכיוון הלא נכון, אלא לנחות ולשקוע בתוך החושך. וכשהוא הופך להיות אטום, מחניק ומעיק, אנחנו נמצאים במקום הכי מסוגל לקרב אותנו אל אבינו שבשמים, ומהחיבור הזה אליו נפתחות הדלתות אל האור.

הרב פינקוס מסביר בספרו על חנוכה שבתוך חושך וצרות שמהוות מחיצות בינינו לריבונו של עולם, מונחת אפשרות של קירבה מיוחדת אליו יתברך.

החשמונאים נלחמו למען התורה הקדושה כשלא היה להם שום דרך לנצח. הקדוש ברוך הוא ראה שעשו את הצעד למרות שלא היה להם סיכוי, ועשה להם ניסים גלויים.

גם אנחנו, למרות החושך, לא נהסס להילחם לטובת נשמתנו, ונזכה לבסוף בעזרת השם לראות ניסים רבים. צריך רק לפקוח היטב את העיניים ואת הלב כדי לראותם.

הרב פינקוס מסביר עוד, כי לפעמים הנס כבר תוכנן זמן רב קודם - מה שהופך אותו לגדול יותר.

וכיוון שסיפרתי לכם על עצמי בתחילת הכתבה, אסיים באנקדוטה הנוגעת אלי בנושא זה:

למדתי בבית ספר יהודי בצרפת. כבר בגיל צעיר למדנו לכתוב ולקרוא בעברית, כדי שנוכל להתפלל וללמוד את דברי התנ"ך בקלות. אבל רק בגיל שלוש עשרה, בכיתה ח', למדתי עברית כפי שהיא נכתבת ומדוברת בישראל. המורה שלנו לעברית התמסרה למקצוע שלה, וכך הצליחה להעביר אלי את האהבה הזו לשפת העברית. לכן,

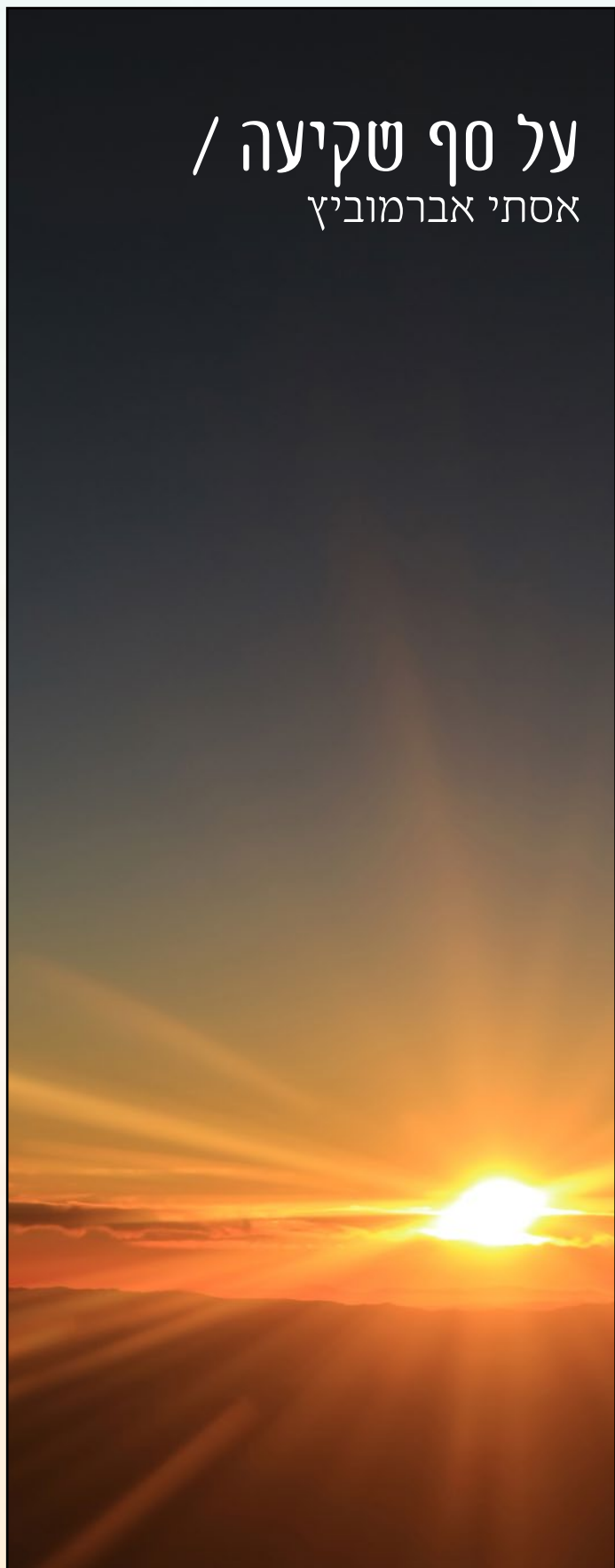
לִבֶּךָ שָׁקַע
בְּבֵין הָעַרְבִים שֶׁל הָאֶתְמוֹל
לֹא פָסְקָתָ עַל עֲצָמֶךָ לַחֲמֹל
דִּבְקָה מוֹעֵקָה

הֵייתָ לְבַד
מִיָּאֲשֶׁת, יְקוּם הַחֲשִׁיף
מִגִּשְׁשֶׁת וְרוּצָה לְהִמָּשִׁיף
וּבִטְחוֹן - אֶבֶד

הֶאֱזַנְתָּ לְקִרְיָאָה
"קִרְאִי אֵלַי בַּת, קִרְבִּי
חֲנוּנֶךָ הַגְּבִירִי, תִּקְוֹתֶךָ שְׁלִבִּי
הִזִּילִי דִמְעָה"

וְלֶךָ הִפְתַּח
שַׁעְרֵי תְּשׁוּעָה, שַׁעְרֵי אוֹרָה
וּבְשֵׁמוֹ הַגָּדוֹל שֶׁעָלֶיךָ נִקְרָא
תִּשְׁכְּנֵנִי לְבָטָח

על סף טקיעה / אסתי אברמוביץ

אורות מסנוורים / ליאל וקנין

"להתראות!" אני עוזבת את הבית. ממהרת אל התחנה ועימי מתלוות אין ספור מחשבות מסורבלות. אני חדשה כאן יחסית ברכסים. מעניין, מה הסגנון של בית הספר? המנהלת - היא אישיות כבדה ונוקשה? והמורות? איך הן תקבלנה אותי? השאלות רצות במוחי ואיתן התקווה שהנה יום אחד אהיה מורה כבודה. תהיה לי עבודה, עבודת קודש.

האוטובוס נכנס לתחנה וקוטע את סבך המחשבות. אני עולה ומשאירה מאחורי הדלתות הסגורות את כולן. אמא שלי תמיד אומרת: יהודי צריך להשאיר משהו לריבונו של עולם.

— — —

"צבי רוטמן?"

"כן, שלום וברכה!" מי זה?
"מדבר ברוך שיינפלד".

"ברוך! זמן רב לא דיברנו".

"בהחלט! מגיע לנו מזל טוב. מאיר הבכור שלי מתחתן אם ירצה ה' בעוד ארבעה חודשים".

"מזל טוב! בניין עדי עד!" צבי מתרגש. "שירבו שמחות בישראל. אני מבין שהתקשרת לברר על צלם לחתונה".

"אכן, צלם מקצועי לאירוע שלנו, יום ראשון ח'

אני מרפרפת בתמונות. נופים משתנים, זוויות מתחלפות. תמונה של ים וגלים, אחת בשחור לבן והשנייה צבעונית. חורשה ססגונית. שמים, עננים, הרים גבוהים, חלקם ירוקים וחלקם צחים ובוהקים.

צבי מחבב את הצילום, ואני - את התמונות. לאחרונה אני מוצאת את הזמן לעיין באוסף הזה, ליהנות מהיופי שבטבע, מעשה ידי אומן.

אני מדפדפת לעמוד הבא. תמונה שלי, אי אפשר לטעות. זהו הפרופיל שלי בבירור. יושבת על ספסל המואר חלושות על ידי פנסי רחוב, וברקע הרחוב החשוך. אני נזכרת באחת בערב ההוא שבו יצאנו אני וצבי לסיבוב, הגענו לגינה הזאת, הוא אהב את הזווית וצילם. הפלאש סנוור אותי וזו התוצאה: רחוב חשוך ואני בספסל מוארת.

— — —

"את הולכת לראיון, מלכה?" צבי מחזיר את הגמרא לספרייה.

"כן, אני יוצאת עכשיו. תתפלל עלי, טוב?" אני לוחצת על מקש הפלאפון לחיצה ארוכה ומכניסה אותו למצב השתקה.

צבי מהנהן. "תמצאי חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם", הוא מחייך אלי.

"תודה". אני מכניסה את הפלאפון לתיק, בודקת אם הארנק בפנים ויוצאת.

בניסן".

המשרה".

"מה? לא ברור לי איך קורות טעויות כאלה".

"בשבילך... אני כבר בודק". צבי פותח את היומן

"אני לגמרי לא מבינה מה קרה כאן".

ומדפדף לחודש ניסן. הוא נזכר תוך כדי בגוטליב

כמה שניות של שתיקה.

שקבעו אירוע לפני יומיים, וברובינפלד, שבר

כמו נעלמו לשנינו המילים.

המצווה שלהם גם כן בניסן. הוא מקווה מאוד

"אה... שיינפלד התקשר אלי". צבי הראשון

שהתאריך פנוי.

שמנסה להפשיר את האווירה.

"יום ראשון ח' בניסן אמרת? אה... כן. פנוי לי".

"ו..."

"מצוין".

"הבן הבכור שלהם מתחתן. הוא סגר איתי אירוע".

"איפה החתונה?" הוא מברר.

"ברוך השם! צבי, אני בדרך חזור. כשאגיע נדבר".

"באולמי 'גלריה' בחיפה"

אני מנתקת. החיים ממשיכים. אנשים ממשיכים.

"איזה יופי..."

צבי עובד, שיינפלד מחתן. רק החיים שלי נעצרו.

טו... טו... צבי מביט על הצג. שיחה ממתנה

הגשם יורד בעוצמה, מכה בי, ודמעותיי מתערבבות

ממלכה??? היא לא אמורה להיות בראיון

איתו. אני נזכרת במה שראיתי בדמיוני היום

עכשיו??? "

בבוקר: בעוד יומיים אני מורה כבודה, עומדת מול

"ברוך... זה יהיה בסדר אם אחזור אליך מאוחר

עדת שובבות ומחנכת אותן לעבודה, לצניעות

יותר? אשתי על הקו".

וליראת שמים.

"כן, בסדר. כל טוב".

באחת אני מתנערת מהדמיון המגוחך הזה, והרי

"מלכה?" צבי עונה.

בעוד יומיים - לא זה מה שאעשה. אשב בבית

"כן".

ואנקה שוב את מה שכבר נקי, ואכבס שוב את מה

"הכול בסדר? איפה את נמצאת?" היא מזהה

שכבר כובס. לא נעים להיות אישה משועממת

בקול שלו לחץ לא שגרת. קשה לו עם זה שאני

וחסרת מעש, אך לצערי, מיום ליום אני והשעמום

מחוסרת עבודה, בלשון עדינה. מובטלת. ואולי

הולכים ונעשים ידידי נפש.

הקושי שלי בעניין הוא זה שמקשה עליו.

"אני... ליד בית הספר. בחוץ". בקול מובס.

"לא היה ראיון?"

בית יעקב. רכסים.

"לא".

קלחת רגילה של תחילת יום לימודים.

"מה? בשביל מה הלכת?" הוא מתקשה להבין.

ערמות צילומים בשחור-לבן ובצבעוני, הקלדת

"הגעתי לבית הספר להתראיין, המזכירה הסבירה

הודעות להורי התלמידות, שליחת טפסים חשובים

לי בהתנצלות שלא ידועה לה על מישהי נוספת

לעירייה ולמשרד החינוך. תוך כדי המשימות

שהוזמנה היום לראיון. מי שהייתה צריכה

הדחופות מטפלת גולדי בילדונת מא' שצריכה

להתראיין - כבר נכנסה וכנראה תקבל גם את

פלסטר, אחת מד' שזקוקה לגומייה ושלישית מח' שחייבת להתקשר הביתה.

בשעה עשר יוצאת המנהלת מחדרה, כמו בכל יום, לסיבוב הבוקר בבית הספר.

"בוקר טוב גולדי". היא נכנסת למזכירות.

"בוקר טוב".

"ידוע לך אם הגיעה לכאן מישהי ביום שלישי האחרון להתראיין?"

"כן. רחל מילר". היא מרימה גבה בפליאה.

הספיקה לשכוח, המנהלת?

"חוץ ממנה, מישהי בשם מלכה רוטמן", מסבירה המנהלת.

"מלכה רוטמן, כן, הגיעה לכאן מישהי כזאת בטענה שהיא הוזמנה לריאיון ו..."

"היא לא נכנסה אלי להתראיין", מציינת המנהלת.

"נכון, אמרתי לה שלא ידוע לי על מתראינת נוספת. מי שהוזמנה רשמית כבר נכנסה".

"גם היא הוזמנה, המזכירה שיפי דיברה איתה".

אומרת המנהלת בקול נמוך.

"באמת???" גולדי נבוכה.

"כן, כנראה הייתה כאן אי הבנה. אני רוצה שתזמיני אותה בשנית".

"המנהלת מכירה אותה?" מעזה גולדי לשאול.

"אפשר לומר... תוכלי לעשות את השיחה הזו עכשיו?"

"כן, בשמחה. לאיזה יום להזמין אותה?"

"יום רביעי הזה, אם יסתדר לה". המנהלת נכנסת לחדרה.

— — —

מלכה:

"מלכה?" שיחה ממספר קצת מוכר.

— — —

יום רביעי. בית יעקב רכסים.

אני נכנסת לבית הספר, נתקלת בילדונת שובבה

שיוצאת ואחריה מזדחל חבל ארוך.

'המורה של התעמלות מסכימה לקחת את החבל...' אני שומעת אותה מספרת בהתרגשות לחברותיה. חיוך מתוק מתפשט על שפתיה. זיכרונות ילדות עולים בי, ואני מרגישה תלמידה בתוכי, שבקרוב... תהיה אחת מן הצוות. אני נכנסת לחדר המזכירות. "שלום, את גולדי?" "כן, שלום וברכה".

"אני מלכה רוטמן..."

"מלכה! נעים להכיר, דיברו הרבה על האישיות המיוחדת שלך..."

"באמת? איך אתן מכירות אותי? אני חדשה כאן ברכסים".

"מה זאת אומרת? המנהלת מכירה אותך אישית." "אותי?"

"כן, כך היא אמרה..."

"אני לא יודעת על מה את מדברת".

"אני מדברת על הגברת חוה גולדמן, למדת הוראה בשנות הסמינר עם הבת שלה".

"אני..." ברגע אחד נסגרים המעגלים לצידי. דבורי גולדמן! חברת הנפש שלי במסלול ההוראה! יחד התמסרנו ללימודים המתישים, יד ביד למדנו לכל המבחנים והכנו מערכי שיעורים.

היו ימים! אמא שלה - המנהלת?

"חוה גולדמן..."

"כן, היא המנהלת המדהימה של המקום הזה. חדשה אומנם, ומסורה מאוד, טוב, אני לא מחדשת לך..."

"גברת רוטמן?" אני שומעת קול מוכר מאחוריי. כעת אני בטוחה שזו היא. זה הקול שלה במדויק. "שלום וברכה!" אני מסתובבת לעבר המנהלת.

"שלום לך! אני שמחה לפגוש אותך אחרי כל כך

הרבה שנים..." היא מחייכת.

"אני... למען האמת, רק עכשיו נודע לי שהמנהלת היא..."

"שיעירתי שאולי לא תדעי..."

"אני..."

"לפני שנערוך את הריאיון, הייתי רוצה שנצא קודם לפרוזדור".

אנו יוצאות מהמזכירות לפרוזדור שוקק החיים. בנות רצות, משחקות. תופסת, מחניים, אל-הדגל. המשחקים האלו מעלים בי שוב, את אותו חיוך מתוק ומתגעגע.

"הקירות היוקרתיים הם מעשה ידיה של המורה פרידה. היא האומנית בצוות", מנחה אותי המנהלת בסיור.

"הם מדהימים!" אני מתפעלת.

"בהחלט, והבנות שמשתובבות כאן, הן התלמידות המתקנות. רציתי שתבואי דווקא בבוקר ותתרשמי מהן".

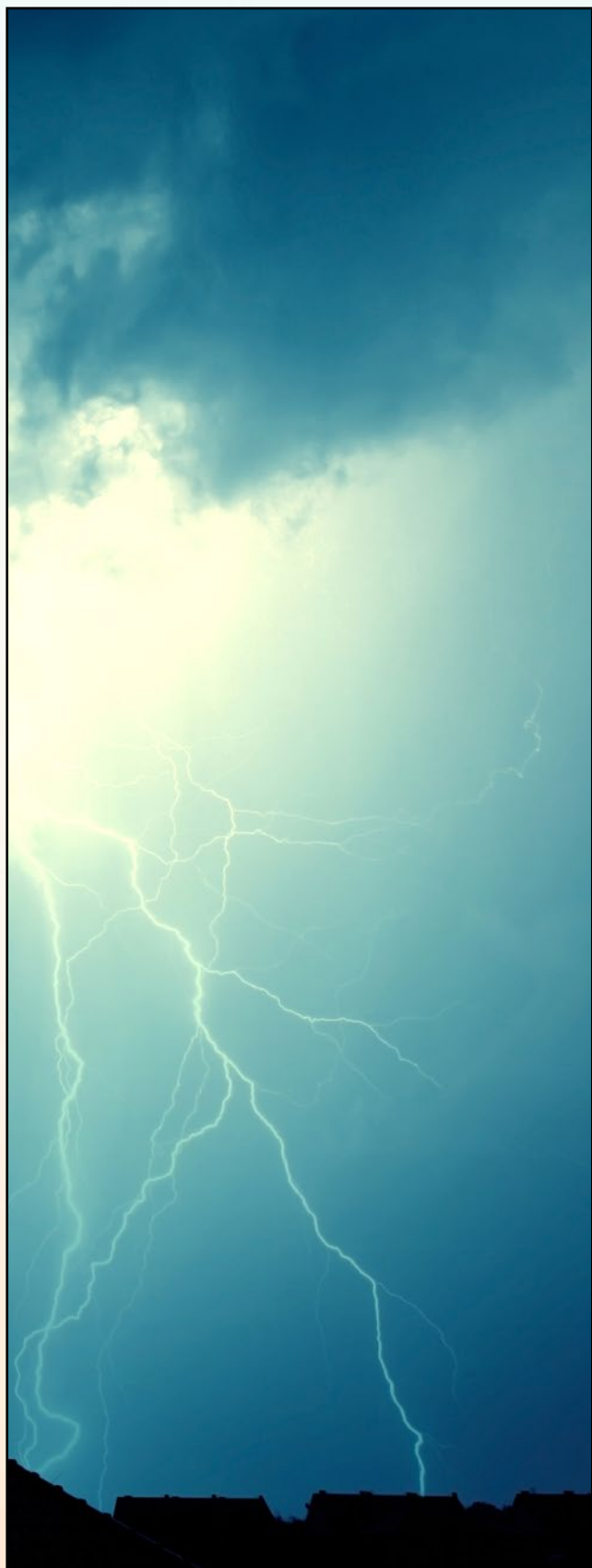
"מרשים בהחלט!" אני מודה. האווירה כאן קסומה. לרגע אני תוהה האם יש מקום אחר נוסף שיענה על הקסם הזה. נראה לי שלא.

"נחזור לחדרי. אני רוצה לנדבר על עוד כמה עניינים בקשר לתקנון ולהתנהלות היום יומית בבית ספרנו".

אנחנו מתקרבות שוב למשרדים.

"וכן נקדיש זמן ראוי לדבר על המשרה החדשה שהתפתה בשבילך..."

"זה סופי?" אני מעזה לשאול בשקט. "מההיכרות בינינו, אני מרשה לעצמי לאשר כי המשרה אכן מתאימה לך, ללא כל ספק".

אני מבליעה חיוך קטן.

היום הסתיים.

אני יוצאת מבית הספר עם טעם מתוק של התחלה. הטוב כבר אינו ברור מאליו, והמשרה שלי מקבלת אור חדש. ידעתי תמיד, שאור אלוקי מלווה אותי בכל צעד ושעל, בכל שביל חשוך שיהיה. בתמונת הגלות החשוכה אני מוארת באור גדול וייחודי לי.

האור הזה חזק, חזק ועוצמתי לעין הקטנה שלי. סליחה שלא הבחנתי בו! זאת רק הייתה תוצאה של סנוור. דמעה מלוחה - מתוקה מחליקה על הלחי. אני מרשה לעצמי לחייך לתמונה הזאת.

— — —

שיטה עיוורת / גולדי זולדן

הנרגנים המזדחל מעבר לדלפק. וכל זאת למה?
כיוון שלא השקעת מספיק על מנת לקלוט את
השיטה החיונית הזו. וכאילו לא די בזאת, החל
גם הטלפון משמיע קולו ברמה.

ואז כשנפנתה רבקה להרימו, היא פקחה עיניים.
מבוהלת.

כן? כך עלול להיות עתידה? האם כך באמת
יהיה עתידו של כל מי שלא למד כיצד מקלידים
בשיטה עיוורת?

האמנם כך?

קראנו לשתי נשים שיספרו לנו איך זה להשתמש
בשיטה עיוורת.

ועוד אחת, שלא, היא לא יודעת להיעזר בשיטה
הזו, ובמה כן.

קדימה, שפרה רבקה ושושי, אנחנו מחכוּ אִכּוּ.

שלום! שמי שפרה ק'. אני אם למשפחה ברוכת
ילדים ונכדים (לא מגלה כמה...), מתוכם אחד
עשר נשואים. עובדת כגונת, ומבשלת בשיטה
עיוורת.

אני רבקה ש'. נעים להכיר! כן, זו אני המזכירה
מתחילת הכתבה... אם לשניים, גרה בצפון הארץ,
מזכירה בקופת חולים כפי שאמרנו, ומקלידה
בשיטה עיוורת.

ואני, שושי ו', אם לשבעה ילדים כן ירבו. מנהלת
חשבונות וסופרת, שמחפשת בלי סוף אותיות
במקלדת...

בזמן שאחרות מתעמקות במדידת מספר
הגרגירים המדויק שבמתכון,
היא - לא כל כך.

בזמן שאחרות תרות אחר מקש במקלדת,
היא - לא בדיוק.

יצאנו לחפש אחר נשים שפועלות 'בשיטה
עיוורת'. כאלו שהמילים זורמות להן מהמקלדת
למחשב בקצב, שהסירים והתנורים מתמלאים
ומתרוקנים במרץ, והתוצרים דווקא מצליחים,
ולא בלשון סגי נהור...

תור ארוך השתרך מעבר לדלפק המזכירה.
אימא לילד סמוק מחום קראה: "נו, למה התור
לא מתקדם? כבר מאוחר!" אב נושא בידו פעוטה
מייבבת זעם: "כמה זמן צריך להמתין כאן? זה
נורא!" "כן. נפנה להנהלת הסניף. נדרוש לפטר
את המזכירה!" החרו אחריו אנשים נוספים
שחיכו בתור האינסופי. "מה ההמולה כאן?"
הרעים קולה של המזכירה השנייה, שעמדתה
הייתה סגורה עד כה. "רבקה, את זוכרת שאת
כאן רק לניסיון, כן?" רבקה לא ענתה. עיניה
היו נעוצות במקלדת שלפניה. 'איפה הז' הזו
כשצריך אותה?' שרה אחותה לחששה שם,
מאחורי הכיסא, "אמרתי לך, נכון? אמרתי לך
שכדאי להשקיע בשביל ללמוד להקליד בשיטה
עיוורת. הביטי וראי את התור הארוך של האנשים

sk באנה, ספרנה אנו, איך העובדה הו מאבטאג בחיי
היומיום?

שפרה: אצלי זה מתבטא בניסיון רב שנים בבישול
למשפחה גדולה בלי עין הרע. ביומיום, כבר אין
לי כל כך למי לבשל, כך שאני מכינה רק מספר
מנות מצומצם.

אבל לכבוד שבת - זה כבר סיפור אחר.

החל מיום שני אני כבר מכינה רשימות, ביום
שלישי שתי בנות הסמינר שלי עורכות קנייה
מכובדת, וברביעי וחמישי אני מבשלת ומכינה
את כל השבת. לשישי אני כמעט ולא משאירה
כלום, כי אני אוהבת להתכונן לשבת בנחת, עד
כמה שניתן. ליום שישי אני משאירה רק את
הכנת האוכל שאותו אני אוהבת טרי ממש, כמו
דגים וסלטים.

מובן שאיני זקוקה לספר מתכונים עבור מאכלי
השבת השגרתיים שאני מכינה בכל שבוע. איני
מגוונת כמעט באוכל הזה, מכינה מאכלים ביתיים
ופשוטים: מקלפת, מכניסה לסיר ומתבלת, ממש
פועלת על אוטומט.

רבקה: אני עובדת מול מחשב (ומקלדת...) במשך
רוב שעות היום. אני מקלידה, מטבע הדברים,
בפחות משליש מהזמן שאורך לחברותיי להקליד.
בנוסף, אני מקבלת מפעם לפעם עבודות הקלדה
שונות, סוג של

תוספת הכנסה... אם זה הולך בקלות, למה לא?
שושי: בעבודתי כמנהלת חשבונות, כמעט ואיני
נתקלת במצב שבו אני איטית יותר מכולן. כולנו
פחות או יותר באותו מצב. אבל כשאני מדברת
עם חברותיי הסופרות (הדגולות...) - אני מרגישה
קצת מוזרה. שמעתן על סופרת שמקלידה כל כך

לאט?

לא שלא חיפשתי פתרונות! חשבתי להעביר את
הדפים להקלדה, אך זה לא היה כל כך מוצלח.
ניסיתי גם ללמוד הקלדה עיוורת, אבל איכשהו,
זה פשוט לא נקלט.

מה שכן, אני חייבת לציין, שמהירות ההקלדה
שלי השתפרה עם הזמן. אני עדיין נתקעת
לפעמים ומחפשת תו במקלדת, אבל לרוב זה די
זורם. יחסית.

מה הופך אותך ככאלו אלמנה שיטה עיוורת? מה דחף אותך
לזה?

רבקה: האמת היא, שהחלום מתחילת הכתבה,
הוא חלום הבלהות שלי, והוא זה שדחף אותי
ללמוד הקלדה עיוורת. מגיל צעיר מאד חלמתי
להיות מזכירה רפואית כמו אימי. תמיד דמיינתי
את עצמי בחדר קבלה, מקבלת קהל, מדפיסה
טפסים - בקיצור, מזכירה במשרה מלאה.

כשבגרתי, החלה אחותי הגדולה לעבוד
כגרפיקאית במשרד פרסום. והיא החלה
מטפפת לי עד כמה חשובה ונחוצה השיטה הזו.
התרחיש הזה, שבו אני ניצבת מול עדת פציינטים
זועמת, ומחפשת נואשות אחר אות אבודה, גרם
לי להתמיד בלימוד השיטה ובסייעתא דשמיא -
להצליח. כמובן, איך לא? יחד עם אחותי...

שושי: אומרים שהצורך הוא אבי ההמצאה, לא?
אז אותו צורך נואש דרבן אותי ללמוד, לימודים
שכשלו פעם אחר פעם.

עכשיו כבר די התייאשתי. ושוב אינני מנסה.
ולמרות זאת אני חשה סוג של נחיתות מול
חברותיי למקלדת...

"אפני עיווק... מכשול" איזה כיסלון נצרכה כך אצלך?

שפרה: הייתה זו 'שבת חופשה' - כך קראנו לה. שבת רק עם הילדים שבבית בלי נכדים מתוקים ומרעישים, בלי בלגן אדיר במוצאי שבת. רק אנחנו עם עצמנו.

זו הייתה אמורה להיות שבת מדהימה, שקטה ושלווה.

והיא הייתה אכן שבת כזו, עד שהגיע זמנם של הדגים לעלות על השולחן. כשפתחתי את התבנית, התמלא כל הבית בריח מושלם. כמו בכל שבת, הנחתי לכל אחד ואחת את המנה שלו. ראש המשפחה לקח חתיכה ראשונה מהדג, ועצר. טעמתי גם אני מהדג שהיה מונח לפניי, מחכה לפגוש את הטעם המוכר - שכן כפי שאמרתי, איני נוהגת לשנות מתכונים - אך טעם הדג היה שונה מהרגיל, טעם חזק מאד ועוצמתי. לפתע הבנתי שאת כמות הדגים התאמתי למספר הסועדים, אך את כמות התיבול, לא כל כך...

איך הגעך?

שבת היום, אין כל כך מה לעשות. ניסינו איך שהוא לאכול את הדג כך ולהסתדר. נס שהבעיה קרתה רק עם הדגים...

רבקה: ערב אחד הייתי מותשת, אך מכיוון שהתחייבתי למורה אחת להקליד חוברת מסוימת עד למחרת בבוקר, התיישבתי למרות עייפותי הרבה להקליד.

הקשתי במהירות על המקשים, אצבעותיי מרחפות על המקלדת. שעה וחצי של עבודה מאחוריי. בסיפוק אני מביטה על המסך המלא בתווים שחורים, שמחר יתורגמו לכסף, כמובן. שומרת את המסמך בתיקיה הייעודית, אך המחשב טוען בתוקף, כי מסמך כזה כבר קיים

במערכת. אני משווה בין הקבצים, ולחרדתי אני מבחינה כי הקלדתי חומר שהוקלד שלשום. ביקשתי לנפץ את המקלדת לרסיסים. די. אני עייפה. מה? עכשיו אקליד שוב, מתחילה, את התוכן הנכון???

איזו גאולה! מה עשית?

יש ברירה? הרי הבטחתי... התחלתי שוב להקליד, והפעם את הדפים הנכונים. נס שאני מקלידה מהר...

שושי: היה זה סיפור מרגש ונדיר, שעתיד היה להביא לחיבור חזק של הקוראים אליו. סיפור מהזן המשובח במיוחד. כשהקלדתי אותו, חיפשתי אות אחרי אות, תו אחרי תו. הייתי שקועה ראשי ורובי במקלדת, לא שמה לב לכך ששכחתי להפוך את המקלדת מאנגלית לעברית... כשגיליתי, היה זה מאוחר מידי. למעלה משלוש מאות מילים כבר כתובות על המסך. גיבובי מילים ללא פירוש באותיות לטיניות. איה כל המילים היפות שהקלדתי בעמל רב? ואני אנה אני באה?

אנה באה, באה?

התחלתי מתחילה...

איזו עוגמת נפש... לא קל להתחיל כך שוב מאפס. יש לכן איזה שהוא טיפ קטן בשבילינו לסיום? שפרה: לא תמיד צריך להיצמד למתכונים. לא כל מה שלשפית הזו היה נראה טעים - גם לך יתאים. הרגישי בנוח לשחק עם מרכיבים, תבלינים, להוסיף ולהוריד. אין כללים בבישול...

רבקה: להקלדה עיוורת יש שיטות וסגנונות רבים ושונים. אמנם כולם בנויים על אותו עיקרון, אך בכל אופן, בחרו את השיטה שהכי מתאימה ונוחה לכן. שושי: גם אם כל הסביבה טוענת שאתן

עשרה, ומאז היא מאפשרת לקלדנים ברחבי העולם להקליד עשרות מילים בדקה: כ-60 מילים בדקה בממוצע, וקרוב ל-100 מילים בדקה אצל קלדנים מיומנים במיוחד.

לפני הופעת השיטה העיוורת, קלדנים לא מנוסים היו עובדים בשיטת "איתור וניקור" שתי הידיים מרחפות מעל המקלדת וצדות מקשים בקצב איטי עד כדי בכי עם האצבע הראשונה, המושטת קדימה כמו מקור.

ניסיון רב מאפשר להגיע למהירות הקלדה סבירה בשיטה זו, אבל הקלדה עיוורת עושה שימוש בכל חמש האצבעות של כל יד, ומקצה לכל אצבע תחום מקשים מוגדר. השקעה של כ-10 עד 20 שעות בתרגול של הקלדה עיוורת יכול להכפיל ואף לשלש את מהירות ההקלדה שלכם, ולחסוך לכם מאות ואלפי שעות בהמשך החיים.

DVORAK נגד QWERTY

בסוף המאה התשע עשרה, במהלך עבודתו על פיתוחה של מכונת הכתיבה המצליחה הראשונה, נתקל כריסטופר שולס בבעיה חמורה: פעמים רבות, כששני מקשים צמודים נלחצו בזה אחר זה, הם הסתבכו זה בזה ותקעו את כל מכונת הכתיבה. כדי לצמצם ככל האפשר את התופעה הזו, הסתמך שולס על ניתוח שכיחות של צמדי אותיות באנגלית, וניסה לפזר את האותיות על המקשים וכך להקטין את הסיכויים ששני מקשים צמודים יילחצו בזה אחר זה.

פריסת המקשים שיצר שולס עבור מכונת

מוזרות, שונות וטועות - אל תיבהלנה. המשכנה עם האמת הפנימית שלכן. ככל שהמשפט הזה נדוש ולעוס, הוא נכון כל כך! זה מה שיהיה הכי טוב בשבילכן.

תודה רבה לכן. החכמתן אותנו רבות. שמחנו להכיר אתכן. להתראות!

הקלדה עיוורת

כידוע, במאה העשרים ואחת, כבר אין כל כך צורך לטרוח ולהתעסק עם מקלדות מיושנות ועכברים מסורבלים. התקשורת עם המחשב מתבצעת באמצעות פקודות קוליות או מחוות ידיים, או על ידי שידור ישיר של רצונות וכוונות באמצעות גלי מוח... מושג כמו "הקלדה עיוורת" אינו רלבנטי בעולם ללא מקלדות.

אבל מדי פעם, מה לעשות, אפילו בעידן מתקדם שכזה, הטכנולוגיה מכזיבה. מערכת זיהוי הקול אינה מצליחה לנתח כהלכה את פקודותינו, ומצלמת הרשת אינה מסוגלת לפענח יותר מתריסר מחוות ידיים במקרה הטוב. והממשק המוחי הישיר למעבד? ובכן: הבעיה היא שקשה מאוד למצוא עבורו דרייברים עדכניים לחלונות, מכיוון שהוא פשוט עדיין לא קיים.

כך נוצר מצב, שאנחנו מזינים את כל המידע למחשב בשיטה שלא השתנתה בהרבה מאז העשור השביעי של המאה התשע עשרה. מה שכן, לפחות היה לנו הרבה זמן להתרגל. שיטת ההקלדה העיוורת שנמצאת בשימוש עד היום החלה לצבור תאוצה בסוף המאה התשע

להביא לשינוי היו נמוכים עוד יותר. אבל כמה שנים אחרי מותו אימץ מכון התקנים האמריקאי את פריסת DVORAK כתקן, ומאז מכונות הכתיבה כבר פינו את מקומן לטובת המחשבים והמקלדות האלקטרוניות. היום, DVORAK מגיעה עם כל מערכת הפעלה, ואפשר להתחיל להשתמש בה בתוך פחות מדקה, אפילו בלי להפעיל מחדש את המחשב.

הכתיבה שלו זכתה לכינוי QWERTY, על שם שש האותיות בשורת המקשים הראשונה, והתוצאה המיידית שלה הייתה הקלדה מהירה יותר: מכונת הכתיבה לא נתקעה, ואפשר היה להקליד קטעים ארוכים ללא הפסקה. אבל שולס לא הביא אז בחשבון פתרונות חלופיים, שימנעו את בעיית המקשים התקועים במקום לנסות לעקוף אותה. דגמים מתקדמים יותר של מכונות כתיבה העלימו מהעולם את בעיית המקשים התקועים, ואז הפתרון של שולס הפך בעצמו לבעיה. שולס עצמו פיתח פריסה חלופית ויעילה יותר כשפריסת QWERTY האקראית הפכה ללא רלבנטית, אבל עשרות אלפי קלדנים כבר למדו לחיות איתה ואיש לא רצה להסתכן בהחלפתה.

בשנות השלושים של המאה העשרים, הגיע ד"ר אוגוסט דבורק והחל לחקור אפשרויות לפריסת מקשים חלופית - התוצאה היתה פריסת DVORAK. לפי ממצאיו של דבורק ושל חוקרים אחרים שהשוו בין פריסת DVORAK ל-QWERTY, הפריסה החדשה מאפשרת מהירות הקלדה מרבית גדולה יותר בכ-20%, דיוק גדול יותר בכ-50%, ומהירה יותר ללימוד בכ-70%. לפי דבורק, קלדני QWERTY מנוסים זקוקים לכ-50 שעות אימון כדי להגיע לאותה מהירות הקלדה ב-DVORAK, שאף נחשבת לבריאה יותר לידיים מכיוון שהיא מצריכה פחות תזוזות קיצונית של האצבעות. בדיוק כמו שולס לפניו, דבורק נתקל בקשיים בניסיונותיו לשווק את פריסת המקשים ליצרני מכונות כתיבה - אז כבר נמכרו מיליוני מכונות כתיבה עם פריסת QWERTY, והסיכויים

אֲבָנִים שֶׁל אוֹר / חֲנָה יַעֲבֹץ

דָּרָךְ יְדוּעָה וּמְסוּרָה מִתְלַמּוּד הַתּוֹרָה לְעֵבֶר בְּתִיָּהִם.

"שְׁמַעְתָּ?" אָמַר פִּינִי. "הַגּוֹלְדָּמָנִים קָנוּ אֶקְוִרִיּוֹם." "מִזֵּין לָךְ?" הִתְפַּלֵּא חֲבֵרוֹ.

"אֶתְמוּל כְּשֶׁחֲזַרְתִּי מִהַמְכָּלֶת, רָאִיתִי אֶת יְדִידָהּ גּוֹלְדָּמָן מִחִזִּיק בְּשִׁקִּית מִהַחֲנוּת 'אוֹקְיֵנוֹס'. כָּלֵם יוֹדְעִים שְׁמוֹכָרִים שֵׁם אֶקְוִרִיּוֹמִים."

"אֵתָּה מַצְחִיק אוֹתִי", הִגִּיב חֲזָקִי. "מִזֵּין לָךְ שִׁדּוּקָא אֶקְוִרִיּוֹם הוּא קָנָה? אוֹלֵי הַתְּחַשֶּׁק לוֹ דּוֹקָא צָפוֹר?"

"בִּלְהָ", בָּטַל פִּינִי אֶת דְּבָרָיו בְּמַחִי יָד. "לָמָּה צָרִיךְ לִקְנוֹת צָפוֹר? יֵשׁ מְסַפִּיק מִהֵן הַנְּכַסוֹת בַּחֲנָם לְתוֹךְ הַבֵּית. אִמָּא שְׁלִי אוֹמַרְת שְׁאִפְשֵׁר לְבַקֵּשׁ מִהַעֲרִיָּה הַנַּחַת 'צְפִיפּוֹת' כִּי אֲנַחְנוּ חוֹלְקִים אֶת הַדִּירָה שְׁלֵנוּ עִם הַצְּפוֹרִים."

"מָה זֶה 'צְפִיפּוֹת'?" שָׁאַל חֲזָקִי, בּוֹעֵט בְּאַבְנִים בְּצִדֵּי הַמְּדֻרָּכָה.

"צְפִיפּוֹת' זֶה מְשֻׁהוּ שְׁנוֹתָנִים לָךְ אֶפְשָׁרוֹת לִקְנוֹת דִּירָה גְּדוֹלָה יוֹתֵר כִּי הוּא קָטָן מִדֵּי וְאֵין לָךְ מְסַפִּיק מְקוֹם. כְּמוֹ הַדִּירָה שְׁלֵנוּ, הִיא קָצַת קֹטָנָה". פִּינִי הִתְרַגֵּשׁ לְהַשְׁוִיץ בְּפִנֵּי חֲבֵרוֹ, אֵךְ הִלָּה הָיָה מְטָרֵד מְאֹד וְלֹא שָׁם לֵב.

"אֲנִי מְקַוֶּה שְׁאַתָּם לֹא עוֹבְרִים דִּירָה", פָּלַט בְּסוֹף. "מָה פְּתָאוֹם!" נִרְעַד פִּינִי. "מִמַּתִּי נוֹתָנִים 'צְפִיפּוֹת' בְּגִלְל צְפוֹרִים? זֶה סֵתֵם בְּדִיחָה. אֲבָל אֲנִי בְּטוֹחַ שֶׁהֵם כֵּן קָנוּ אֶקְוִרִיּוֹם. מְעַנְּנִי אֵילּוּ סוּגֵי דָגִים יֵשׁ

"וּבִכֵּן, תְּלַמִּידִים", חָתַם הָרֶפֶה אֶת הַשְּׁעוּר. "נִזְכֹּר תְּמִיד אֶת הַזְּכוּת שְׁלֵנוּ לְגוֹר בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה".

הַצִּלְצוֹל הַגּוֹאֵל סוֹף סוֹף נִשְׁמַע. שְׁלוֹשִׁים הַתְּלַמִּידִים נִשְׁמָו לְרוֹחוֹהָ, וְהִחֲלוּ לְאַסֹּף אֶת חִפְצֵיהֶם הָרַבִּים הַפְּזוּרִים בְּכָל עֵבֶר. חֲזָקִי אָסַף הֵיטֵב אֶת כָּל כְּלֵי הַכְּתִיבָה וְהַכְּנִיסָם לְתוֹךְ הַקְּלָמָר. הָרִים אֶת יִלְקוּטוֹ מִתַּחַת לְשִׁלְחוֹ, וּמִלֹּא אוֹתוֹ בְּכָל הַסְּפָרִים, הַמַּחְפְּרוֹת, וְכַמוֹכָן, בְּקָלָמָר.

הוּא הִבִּיט בְּפִינִי וְנֶאֱנַח. "אוֹלֵי עַל כָּל פְּנִים", אָמַר פִּינִי, "תִּשְׁכַּנֵּעַ אֶת אִמָּא שְׁלָךְ שֶׁתִּרְשָׁה לָךְ לְהַשְׁאִיר אֶת הַיִּלְקוּט בַּתְּלַמּוּד תּוֹרָה. חֲבֵל מְאֹד שְׁאַתָּה חָיֵב לְסַחֵב אֶת כָּל הַחִפְצִים שְׁלָךְ בְּכָל יוֹם הַלּוֹךְ וְשׁוֹב".

"כִּבֵּר הַסִּבְרָתִי לָךְ", נֶאֱנַח חֲזָקִי בַשְּׁנִית. "אִמִּי לֹא מְסַפִּימָה. הִיא טוֹעֵנָת שְׁכָל הַצִּיּוֹד עָלָה הוֹן תּוֹעֲפּוֹת, וְלִהְשָׁאִיר אוֹתוֹ בַּתְּלַמּוּד תּוֹרָה זֶה הַפְּקָרוֹת שֶׁל מִמֶּשׁ. נְסִיתִי כִּבֵּר כְּמָה פְּעָמִים לְשַׁכְנֵעַ אוֹתָהּ, אֵךְ לֹלֵא הַצִּלְחָה".

"זוֹהִי הַבְּרָכָה שְׁקוֹרָאִים לָהּ אִמָּא, חֵיךְ פִּינִי. "אֵין דְּבַר, אֲנִי אֶסְחָב לָךְ חֲצִי דָּרָךְ".

"זוֹהִי הַבְּרָכָה שְׁקוֹרָאִים לָהּ חֲבֵרִים", צָחַק חֲזָקִי.

וְכֵן מִצְאוּ צֶמֶד הַחֲמֵד אֶת עֲצָמָם פּוֹסְעִים בְּאוֹתָהּ

שם!"

חזקי נעצר ליד דלת ביתו. "רגע", הרהר בקול ופנה אל חברו. "ראית אותו מחזיק אקוריום?" פניו נעצרו גם הוא, מבלבל. "ל-א", גמגם. "היתה לו רק שקית קטנה, בטח זה היה אכל לדגים. ממתי שולחים ילד בן שמונה להביא את מתקן הזכוכית הגדול? בטוח שלחו אותו רק למלא את החסר."

חזקי משך בכתפיו, חיך אל פניו, ונכנס לביתו.

"שלום אמא! הגעתי", צעק פניו לחלל הבית. אמו הגיעה בריצה מאי שם. "שלום פני'לה", חיכה אליו. "אין? היה היום בחידר?" "בסדר", פלט הילד בחצי פה, זוכר את היום המעיף שעבר. לפתע אורו עיניו. "אמא", אמר בהתלהבות. "את יודעת שהגולדמנים קנו אקוריום?"

"לא", הפתעה האם לחלוטין. "לא יתכן! אין אפשרות! אתה יודע שגברת גולדמן היא חברה טובה מאד שלי, ואני בטוחה במאת האחוזים שהיא אינה מסגלת להחזיק אקוריום בבית, כי היא לא סובלת דגים. הם אף פעם לא אוכלים דגים בבית, ובטוח שהיא לא תהנה להביט בהם בחלון ראווה. מי ספר לך?"

"אני עצמי ראיתי את הבן שלהם ידידה חוזר מהחנות 'אוקינוס', ענה פניו בבטחון רב. "אין דבר, אני אשתה משהו, וארוץ לידידה לבדק את הענין."

"בורח כל כך מהר?" התפלאה האם. "אין לך שעורים?"

פניו נאנחו. "מה זו אשמתי שגולדתי לאחר שש בנות?" שאל את אמו. "להן - הרבה שעורי בית."

אנו הבנים לומדים עד מאחר, ומרחמים עלינו". אמא חיכה. היא ידעה כמה קשה לפניו להתרגל ליום הארוך ארוך שהתחיל רק לאחרונה. "טוב", התרככה. "תחזור בעוד שעה".

ידו של פני מושטת לדפק, וידידה גולדמן פתח את דלת ביתו. שניהם קפצו.

"מה אתה עושה פה?!" נבהל ידידה. "באתי לבקר אותך", ענה פניו בפשטות.

"יפיי", שמח החבר. "אני בדרך לצאת. יום יפה היום. אשמח אם תלוו אותי".

פסעו השניים בדממה דקה דקתים. פניו לא יכל להתאפק. "שמעתי", הוא אמר באטיות, "שקניתם אקוריום!"

ידידה פרץ בצחוק מתגלגל. "איזו בדיחה!" סוף סוף הצליח להוציא כמה מלים. "אתה לא זוכר שאמא שלי לא סובלת דגים? אפילו בשבת אנחנו לא אוכלים דגים, רק כבד או ביצים. אתה לא זוכר שפעם התארחת אצלנו כשההורים שלך נסעו לחפשה?"

"אה, כן", נזכר פתאום פניו. "ואני לא אהבתי לא כבד ולא ביצים".

ידידה צחק שוב. "אמא שלי לעולם לא היתה מסכימה להסתכל על דגים כל יום!" קבע נמרצות. פניו שתק. "אז מה עשית בחנות 'אוקינוס'? ראיתי שיצאת משם אתמול כשחזרתי מהמכלת".

"אה", קלט ידידה. "קניתי את זה!" הוא הוציא שקית מכיסו עם... אבנים צבעוניות, כאלו שמכניסים ב... אקוריום!

"מה עושים עם זה?" הסתקרו פניו.

"כמה זמן יש לך?" ענה ידידה בשאלה.

"תודה, פניני!" התלהב ידידיה, כלו אדם מהתרגשות. "אתה באמת חבר טוב".

פניני תפס את שעת הכפור ובהסוס פנה אל חברו. "...אולי תוכל להסביר לי, ידידיה, למה בדיוק הנחנו את כל האבנים?"

ידידיה התלבט והסמיק כלו. פניני תמה, הן ידידיה לא נמנה על הביטויים. פניני חכה בעיניים שואלות, וידידיה שותק.

"אתה יודע פניני", הוא סוף סוף ענה באטיות. "ה'רבה' למד אותנו שכתוב בגמרא שכל המהלך ד' אמות בארץ ישראל זוכה לחלק בעולם הבא. רציתי להרגיש את זה. מדדנו עכשו חמשים פעמים ד' אמות, וקבלנו עכשו - חמשים חלקים נוספים בעולם הבא!" ידידיה מחא כפיים בהתלהבות.

פניני היה המום. על מה ידידיה מדבר בכלל? הרהר. חמשים חלקים בעולם הבא? בכזאת קלות? נשמע מעניין. הוא בחן את פני חברו בעיון רב. ידידיה החזיר לו חיוך של... ספוק ואשר. בעצם, למה לא? המשיך פניני להתעמק במחשבות. ידידיה צודק. במקום לשורף את הזמן, עוד הרוננו!

"אבל למה האבנים?" הקשה בקול.

"אבנים אלו גדולות וזוהרות וקל לראותן", פסק הלמדן. "עכשו נוכל להרויח עוד חמשים חלקים בדרך חזור, ונוכל פשוט להנות מכל חלק וחלק בעצמו. תראה -" ידידיה פסע לאבן השנייה. "קניתי לי חלק אחד!" קרא לחברו.

פניני צחק. "אכן, טעיתי" חשב לעצמו. "הגולדמנים לא קנו אקוריום. הם קנו משהו הרבה יותר חשוב".

פניני חטט בכיסיו עד שמצא את שעונו. "כמעט שעה".

"מצין!" שמח ידידיה, ממשיך להתקדם ברחוב. "תראה, אנו לוקחים אבן צבעונית אחת, סופרים שתיים עשרה פסיעות, ומניחים אותה כך".

פניני ההמום לא העז לשאל שאלות. ידידיה ידוע כחרוץ הכתה, ואם הוא קובע, כנראה הוא יודע מה הוא עושה. הוא התקדם לעבר ידידיה, פסעו אתו את הצעדים הדרושים, והניח אבן. פסעו עוד, והניחו עוד אחת.

"שתיים", ספר ידידיה.

העוברים והשבים לא שמו לב לזוג הילדים המניחים אבנים צבעוניות כל שתיים עשרה פסיעות. "שמונה", המשיך ידידיה לספר. "רגע, אולי זה כבר תשע?"

פניני עצר את חברו. "זוהי השמינית. תן לי את השקית, בבקשה", בקש. פניני שפך את התכולה על הרכב הסמוך וספר את האבנים. "יש פה עוד ארבעים ושתיים אבנים. כנראה קנית שקית של חמשים. כמה זה עלה לך?"

"עשרה שקלים".

"מה? הן אבני סגולה? אפשר לאסוף ברחוב!" "נו", חייך ידידיה. "אתה בעצמך אמרת שהאבנים מיחדות מאד ל... אקוריום. בוא נמשיך".

השניים סובבו את כל הרחוב הירושלמי הארוך בשירת מספרים עד שהגיעו לקצו. "לחזור?" שאל פניני.

"לא", ענה חברו. "נפנה ימינה. לא נשארו הרבה אבנים".

"זהו", הכריז פניני בשביעות רצון. "סימנו".

אָמאָ שְׁלִי, רָצִיתִי לְכַבֵּדָךְ
וְכַבְּדוּ עַל גְּבִי מַטְלוֹת
אֵיכָכָה אוֹכֵל לְהִרְבוֹת לְבִקְרָךְ?
עַל שְׁלוֹשָׁה אוֹטוֹבוּסִים לַעֲלוֹת...

בֵּיתִי מְבָרָךְ וּמִתֵּישׁ לְמַדִּי,
וְעַל צִוְּאֵרִי עַל מִשְׁכַּנְתָּא.
גְּדוּשִׁים מִתֵּישִׁים עֲמוּסִים הֵם יָמֵי
אֵיךְ אָבוּא אֵלֶיךָ הַבֵּיתָה?

בֵּיתִי הִיָּקְרָה עֲמוּסִים הֵם חַיִּיךָ
אוֹצָרוֹת אוֹצָרוֹת אֶת אוֹסְפֶת!
בְּאַהֲבָה בְּתִקְוָה מְתַפַּלֶּלֶת עֲלֶיךָ
לְחַזּוֹת בְּאַשְׁרֶךָ כֹּה נְכֻסֶפֶת

לוֹ חֶפְצֶת בְּכַבּוּדִי, לוֹ חֶפְצֶת בִּיקוּרִי
גַם אִם יִמָּעֲטוּ בְּקוֹרֵיךָ
רוֹנְנֵי קוֹלֶךָ, הִתְקַשְׁרִי וְסַפְּרִי
וְשִׁמְרִי עַל הָאוֹר בְּעֵינֶיךָ!

האור בעיניך / יעל אלברשטיין

האור האמיתי / מלכי פולק

יעקב היקר!

אתה זוכר בחור בשם גרינברג?

אני משער שלא.

אתה - רק ספק זוכר, אבל אני - איני שוכח.
הצלת אותי!

כן. אני דודי גרינברג, הבחור הקצת מודרני
שמחפש את עצמו, ולא מתאים לו לשבת שבע
עשרה שעות מול הגמרא.

החזרת לי את האמון בבני אדם, שהלך לאיבוד
כאשר הבחור החלש ביותר בישיבה סירב ללמוד
איתי בחברותא. ראית אותי בשעתיים של לימוד
מוסר בבוקר. רק שעתיים אמנם, אבל הן נתנו
לי כוח. בסופו של דבר אכן עזבתי את הישיבה
לאחר חצי שנה, אבל בחסדי ה', מצאתי ישיבה
שמתאימה לי באוסטרליה. אתה נתת לי כוח
לפתוח דף חדש.

אני מזמין אותך עכשיו לחתונה שלי. צירפתי
כאן כרטיס טיסה, ואני מתחנן אליך: רק אתה
תוכל לשמח אותי ביום האדיר הזה. בלעדיך
השמחה לא תהיה שלמה.
מתגעגע מאוד ומשתוקק לראותך,
דודי.

הוא ירד מהמטוס בשדה התעופה האוסטרלי,
מנסה להתעשת מהשינה העמוקה. מה עכשיו?
הוא אמור להיכנס לבידוד!

אסור לו להיתקל באנשי חוק. צריך מהר להיעלם
מפה, לעלות לאיזו רכבת.

"דודי? ירדתי עכשיו. אני אצלך בעוד חצי שעה".
"מצוין! אני מחכה לך. למיטב זיכרוני הרכבת שלך
בצבע כתום, אבל אל תסמוך עלי. תברר בשירות
לתייר".

המראות הצבעוניים הרקידו את מיתרי ליבו.
ארבע שנים! ארבע שנים לא ראה אותו, את דודי.
"בחור, אפשר שיחה מהפלאפון שלך?" אישה
צעירה ונבוכה הביטה לעברו בתחינה.
"כן, בטח". ממילא יתעכב כאן.

ואז, בלי שום הודעה מוקדמת, הוא ראה אותם:
שוטרים אוסטרליים. הם נהרו לכיוונו, אל תחנת
הרכבת.

הם באים אליי?! מה עושים???

רכבת אימתנית, כתומה ועזת פרצוף פעה
מולו פתח הצלה. יעקב זינק עליה, מושך אחריו
את מזוודתו הכבדה. עיניו קלטו רק את פניה
הנדהמות של האישה עם הפלאפון שלו.
הדלתות האפורות נסגרו, משאירות אותו בין
הגויים ללא אמצעי תקשורת.

רגע, מי אמר שזוהי הרכבת שלו? התיירים נראו

התחיל לחשוש שהוא לא שפוי. אם ייגרם לו נזק, יאשימו אותו. עליו להתנער מיד מתפקיד המלווה.

"סיימת לשאול?" גבה הקומה שקע מיד בעולמו הרדוד.

המוזיקה הברברית שהתנגנה ברכבת, קפאה לרגע, ואחר כך המשיכה להדהד בעוז. בסיס אדירים איימו לפצח את גולגולתו. המום כולו, העביר מבט מזוגג על הנוסעים האדישים. כל רגע מרחיק אותו מיעדו. החופה בעוד שמונה וחצי שעות!

עשן סיגריות מחניק מילא את האוויר, מאיים להטביע אותו. הוא מצא את עצמו על כיסא צדדי ליד גברתן. כי כשאין מה לבחור - בוחרים במה שיש. הרכבת המשיכה להתקדם. לבלוע עוד קילומטרים. מחצית מהנסיעה עברה עליו בשינה טרופה, וחלומות ביעותים תקפו אותו.

עשרות כוכבים התקרבו אליו בדהרה, עד שאיימו להטביעו. הוא מנסה לשחות. לא לטבוע! אולם הכוכבים אכזריים. אינם מתחשבים. זהו. הוא שקע עד הקרקעית. אפילו המציל כבר לא יוכל להבחין בו.

הקרניים דוקרות, מה רוצים ממני. דיי.

יעקב התעורר. מבועת כולו. נותרו לו עוד שבע עשרה שעות נסיעה. הוא עושה חשבון קצר, החתונה כבר הסתיימה. טוב, לפחות איש אינו מעלה בקצה דעתו לדאוג לי.

מעניין מה דודי חושב. אולי התחשק לי לחדש

מתכוננים לשהות ארוכה, אבל הדרך אורכת רק עשרים דקות!

הרכבת צברה תאוצה, מותירה מאחור את העולם הסטנדרטי, השפוי.

יעקב נשען על המזוודה. מתלבט. לאיזה נוכרי יפנה? ההוא מימין, הקירח, מביט לעברו, אך לא נראה הטיפוס שירוץ לעזור (חוץ מאשר לעצמו, כמובן). בקדמת הקרון יושב בחור גבה קומה, דווקא נראה אדיב, אבל שקוע בעולם משלו.

"פליז, תוכל לעזור לי?" פנה אליו יעקב באנגלית צולעת. תוהה האם יוכל למשות אותו מהעולם שבו הוא שרוי.

"כן, בכיף!" העולם שלו כנראה אינו עמוק כל כך, הסיק יעקב מול ההיענות המהירה. "לאן נוסעת הרכבת?"

"אתה-מה-אתה..." האצבע כבר נשלחה לרקה, אך הנימוס האנגלי עצר אותה.

'דווקא נראה נורמלי, אם לא ניקח בחשבון את כובע הטמבל והחוטאים המשתלשלים מהחולצה הלבנה...'

"תגיד..." הוא אומד אותו שוב.

יעקב נבהל. אלוקים! לאן זה? "אתה מוכן לענות לי?"

"טוב, טוב, הרכבת נוסעת כארבעים שעות למצפה כוכבים במערב אוסטרליה. אין תחנות ביניים." הוא סיים לשפוף את המידע, בוחן בסקרנות גלויה את בן שיחו.

"ארבעים שעות??? החתונה!!!"

חתונה? זה מה שעובר לו בראש? אם עד עכשיו הוא רק צפה בשעשוע בצעיר המסכן, כעת

כשאין רצון אמיתי לעזור, לא חסרות דרכים להשתיק את המצפון.

אבל אני אשאר כאן לבד!

חריקת בלמים נשמעת לפתע. טנדר מרשים נעצר, ועשרות תיירים מתקדמים לעברו. יעקב מנסה שוב לפנות לכל מי שמוכן להביט לעברו - ואין הרבה כאלו. איש צנום מנסה להבין אותו:

"אם יש מקום?"

"לא. אין! המקומות מוזמנים מראש. כל אחד חייב לדאוג לעצמו. אבל הטנדר שלך יבוא כנראה עוד מעט". הוא מנסה לנחש את תשובתו.

אתם לא מבינים כלום!! הוא רוצה לצרוח. לטלטל אותם. אני עתיד להישאר כאן כל הלילה לבד. אפריקני דק גזרה מקשקש משהו, אך אי אפשר לדבר לקיר. גם הוא עוזב.

הדלתות נסגרות. גרגירי עפר מתעופפים במחול עצוב תחת הגלגלים. המנוע הותנע, והטנדר יצא לדרך. זהו, התקווה האחרונה נגדעה. הכל בגלל אדישות של בני אנוש! לו היו כאן יהודים ודאי היה מצטרף לרכב הססגוני.

הירח עומעם ונעלם תחת עננים אפורים. מותיר אותו לבד. הלילה חשוך, שולח זרועות שחורות וארוכות. הן מסתירות כל בדל של אור. חלחלה אוחזת בו. באמת הגעתי למצפה הגדול בעולם? אם כן, אני בצרות.

המקום נקי מאור מלאכותי. עשרות קילומטרים ללא תאורה מלאכותית שמסתירה תמיד את הכוכבים. רק כאן אפשר לראות את הכוכבים

את הקולקציה ביום חתונתו? הוא בטח דן אותי לכף זכות. הלוואי.

"נוסעים יקרים! תחנה ראשונה בעוד עשרים דקות, בשמורת אור הכוכבים הבין לאומית". מערכת הכריזה טלטלה אותו. עשרים דקות. ואני נוחת מעבר להרי החושך.

הרכבת פלטה אותו מיד בתחנה הראשונה. היה מתאים לומר שעננים אפורים נשרכים בכבדות, מתלבטים האם להזיל את דמעותיהם. אך למעשה השמים קודרים, השחור השתלט באגרסיביות על היקום.

ספסל מזדמן קלט את הבחור התמים. כפות ידיו הרועדות תומכות ברקותיו הפועמות. מסביבו עשרות תיירים אורזים חפצים במהירות, מתכוונים לעזיבה.

"היי, בוי! וואט'ס יור פלאן?" ילד, מה התוכנית שלך?

שמונה זוגות עיניים סוקרות אותו, המשותף ביניהם הוא סימן שאלה אדיר שמהבהב בסקרנות. מצטער! לא יכול לספק את סקרנותם. איני מבין דבר!

הוא מנסה בתנועות ידיים, הפרצופים השזופים מנסים להיות אדיבים. נראה שמדאיג אותם מאוד הרעיון שיישאר פה לבד, הרי למה שיתאמצו בשבילו כל כך. במשך שמונה דקות הוא מנסה להסביר את עצמו, והם אינם מבינים דבר. בסוף הערלים מתייאשים ממנו, מסתמכים על כך שמישהו יבוא לאסוף אותו מהג'ונגל הזה.

במלוא תפארתם.

לא לחינם עזבו כולם את המקום במהירות כזו. בחושך הנורא הזה לא כל כך נעים להישאר, בלשון המעטה.

דמעות מסמאות את עיניו. מתי בכיתי בעשור האחרון?

כוכבים קטנים, גדולים, זוהרים - קורצים אליו בשובבות. מנסים למחות את דמעותיו, לתת לו כוח.

אני כאן. אין בכוחי לשנות את העובדה הזו.

המצב מגוחך, אין מה לומר; אך אם בעוד כמה שנים החוויה תהפוך לבדיחת השנה - למה לא לצחוק כבר עכשיו...?

לפחות הבדיחה תהיה מרשימה. המקום יפה כל כך! הוא התחיל לצעוד בנחת, מביט בשמים המכוכבים. הם באמת יפים. אך לא מצליחים להזיז גרם מהגוש האימתני החוסם את קנה נשימתו.

סיבוב קטן. מה זה? מלבן שחור נדחף בין רגליו. ברכיו התקפלו. עיניו מצמצו מול העב"ם.

החול התפזר, מנתר באושר, מפזז בריקוד, ליבו מדלג על פעימה. פלאפון.

דמעות התרגשות מפלסות להן דרך במורד לחייו. יעקב מתכופף, בוחן את פתח החילוץ שלו, הוא מונח במרחק של שני סנטימטרים בערך מרגליו. רגע! הזרוע המונפת קופאת. יעקב מתקרב מעט, בוחן את החפץ בחשש. המכשיר אינו כשר! באינסטינקט טבעי רגליו נרתעות לאחור.

הלילה שחור מתמיד. מאיים לחנוק אותו בחיבוק חמים. הוא מתכופף. מושיט יד לקשר עם העולם החיצוני. חזהו פועם בהתרגשות.

הנה, עוד כמה דקות וכבר לא יהיה פה בודד. והרי בעת הצורך...

ולהתכופף לטבעת של אנטיכוס גם היה עת צורך, לא?

מה. קורה. איתך???

כמה דקות בחושך, וכבר רוצה להשתחוות לעבודה זרה???

הוא הזדקף. קורס על האדמה, פורץ בבכי.

הכוכבים השתקפו בעיניו, מעודדים אותו: אין להקב"ה הרבה חיילים כמוך!

הגלקסיות. הכוכבים. הירח. כל צבא השמים הצטרפו לריקוד הראשון בערבות אוסטרליה.

זוג עיניים נוכריות מביטות מרחוק ברגליים המפוזרות. איזו נפש חיה רוקדת כאן, במקום הנידח ביותר עלי תבל? מוזר. מפחיד אפילו. מזל ביש, הבחור התמקם בדיוק ליד המכשיר שלו. האם הוא שווה עימות עם משוגע?

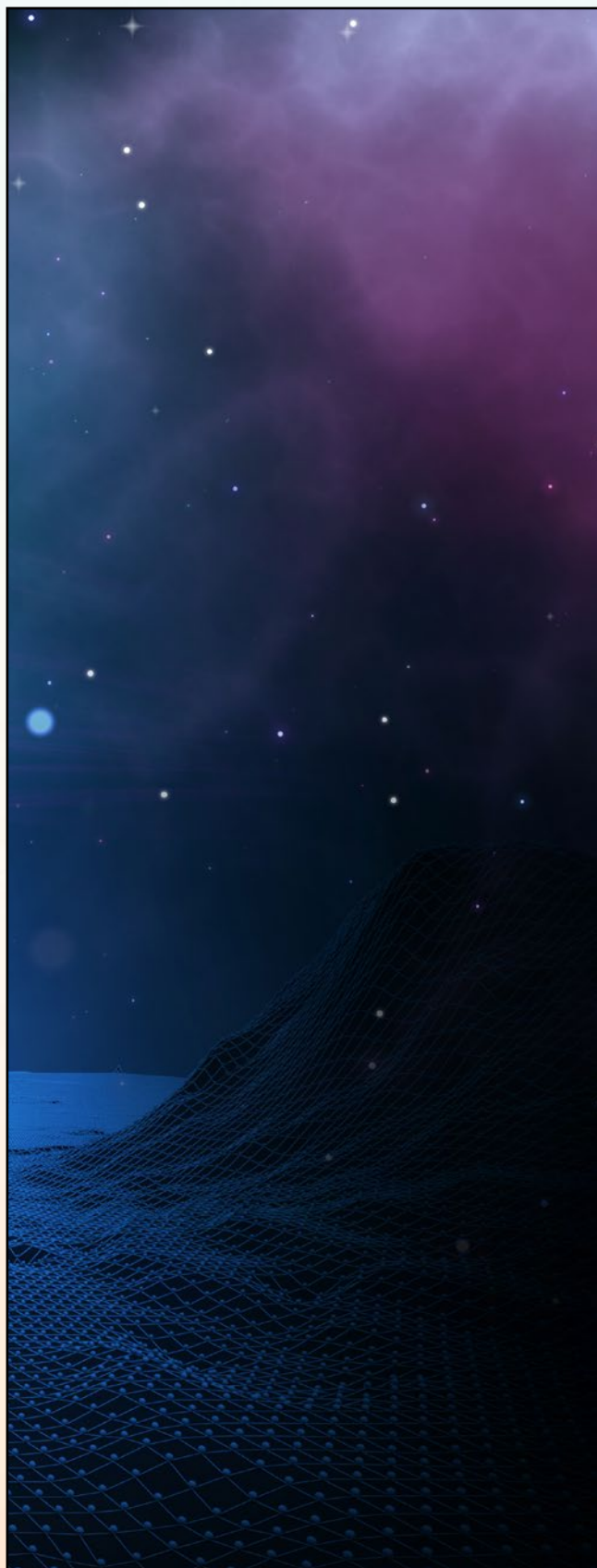
יעקב ניתר לאחור. גוף כבד התקרב מבין העצים. יש כאן בעלי חיים? הוא התחלחל. אלוקים! ליבו נחבט בין צלעותיו. 'ברח!' מוחו שידר מצוקה. 'מהר!' אך האדמה מיאנה להתנתק מרגליו.

הוא מפחד ממני. טוב מאוד, אוכל לקחת בשקט את המכשיר ולהסתלק מכאן. "בחור!"

יעקב הסדיר את נשימותיו, מביט בצללית השחורה בעלת החליפה המחוויטת.

הצללית בוחנת אותו. 'עושה רושם הגון. אולי הוא צריך עזרה?'

בעל החליפה התכופף. מרים את הפלאפון. מנער

אותו קצת.

"רגע, לא הדלקת אותו?"

"ל... לא"

"אתה קורא אנגלית?"

"ל... לא"

"וואו! נביא או משהו? כיצד ידעת על החוק

שאוסר להדליק אור מלאכותי בכל המתחם?

מקבלים על כך שלוש שנות מאסר!"

"למה?"

"כי האור המלאכותי מעמעם את האור האמיתי.

עד שלפעמים אי אפשר להבחין בו כלל..."

כעת בוא איתי, נצא מכאן".

לבחור באור / עטי ברג

לילה. אני שוכבת במיטה, כמעט ישנה. לפתע מדליק מישהו את האור בחדר, ו- אופס, התעוררתי. אורות.

הם אינם נותנים לנו מנוחה! מאירים ללא הפסקה. אור ביום, ובדורנו המתקדם - אור גם בלילה.

האור בלילה מפריע כל כך להירדמות! קשה גם לקבל את ההשראה המיוחדת שבאה בחושך. האורות החשמליים, הנוחים לשימוש, שינו את חיינו מקצה לקצה. לכל אחד יש אפשרות להדליק את האור כמעט בכל זמן שרצה, הוא נדלק כל כך בקלות - עד שלא עושים חשבונות רבים לפני הדלקתו, ומשתמשים בו רבות, גם כאשר הוא אינו נחוץ באמת.

מדליקים בכל פעם שרק רוצים אור גדול יותר וזה, כמובן, גורר בסופו של דבר חשבונות כספיים גדולים. אמנם, האור משפר את רמת החיים, מועיל ומסייע בביצוע פעולות שונות. אך בסופו של דבר בא החשבון הנפוח, וכמו לועג ל'שיפור' הקודם. וזה עדיין לא הכל!

אם בעבר יכלו לשבת בבית בלילה וליהנות מהשקט בלי תאורה מסנוורת, הרי שהיום - האור המלאכותי מאפשר לצאת בערבים מהבית. לביקורים, לקניות, ולמה לא. ועם היציאות - מגיע כמובן הרעש. כך מנוצל הזמן בצורה הטובה ביותר, על ידי האזנה לקולות האנשים מתחת לחלון הבית בשעות - לא שעות אלו, ללא אפשרות מנוחה... בנוסף -

הפעולות והמחויבויות נחלקות בין שעות היום והלילה, ואינן תופסות את היום כולו. אולם, מה עם שעות השינה שמתקצצות ביותר?!

השינה בשעות הלילה חשובה מאוד לגוף ולנפש, ולכן - אין להפחית ממנה כתוצאה מפעילות בלילה במקום ביום! יש לשים לב שלא להפריז בקיצוץ שעות השינה הליליות. ולישון מספיק שעות. אולי אף יותר ממספר השעות המומלץ -

נדרשת הקפדה יתרה על מספר שעות השינה המומלצות - בהתאם לגיל, ומוטב אף יותר מכך. אולם 'דור האורות' אינו מאפשר זאת במיוחד... ומלבד זאת -

רוב האנשים בטוחים וטוענים כי האור נפלא ומוצלח.

הם מדליקים אותו בכל עת מצוא, ומשוכנעים שדווקא האור מועיל ומסייע בתחומים רבים בחיים, תורם לנו רבות, ואף מסלק את הפחד מהחושך בכל שכבות הגיל...

אלא שבסוף - הם מתרגלים אליו יותר מידי, ובזמן הפסקת חשמל - אינם מצליחים להסתדר, ותפקודם פוחת בהרבה!

אם כן, לאחר שקראתם את כל האמור לעיל, אולי תוכלו רק לומר לי - מדוע,

איך יתכן - שאנשים רבים כל כך טוענים ש'לכל מטבע יש שני צדדים'?

לאור הכתוב למעלה -

יש משהו מכם שרואה באור יותר מצד אחד???

ומה את אומרת? מסכימה עם הדברים? מצאו חן בעיניך?...

אם לא, וגם אם כן - את מוזמנת לקרוא את הקטע מההתחלה.

אבל הפעם - התחילי לקרוא רק מהשורה השנייה (השורה שכתוב בה: 'אורות'), והמשיכי לקרוא לסי-רוגין רק כל שורה שנייה, עד לסוף הקטע.

איך זה עכשיו?

מכסא כבוד חוצבה לגור בארץ ערבה ולהאירה לפנות בוקר

היא בחרה היום, וילדי העתיד יבחרו את המחר.
ואם ירצו בכך, יוכלו להתחבר לדרך הסלולה
והמאירה מזה דורות.

לאה כץ עמוד 73

תְּהוֹם
וְגִלּוֹת
וְחִשְׁכַּת עוֹלָמִים
שְׂכִינָה
שְׂבוּכָה
כָּאֵם
עַל בָּנִים

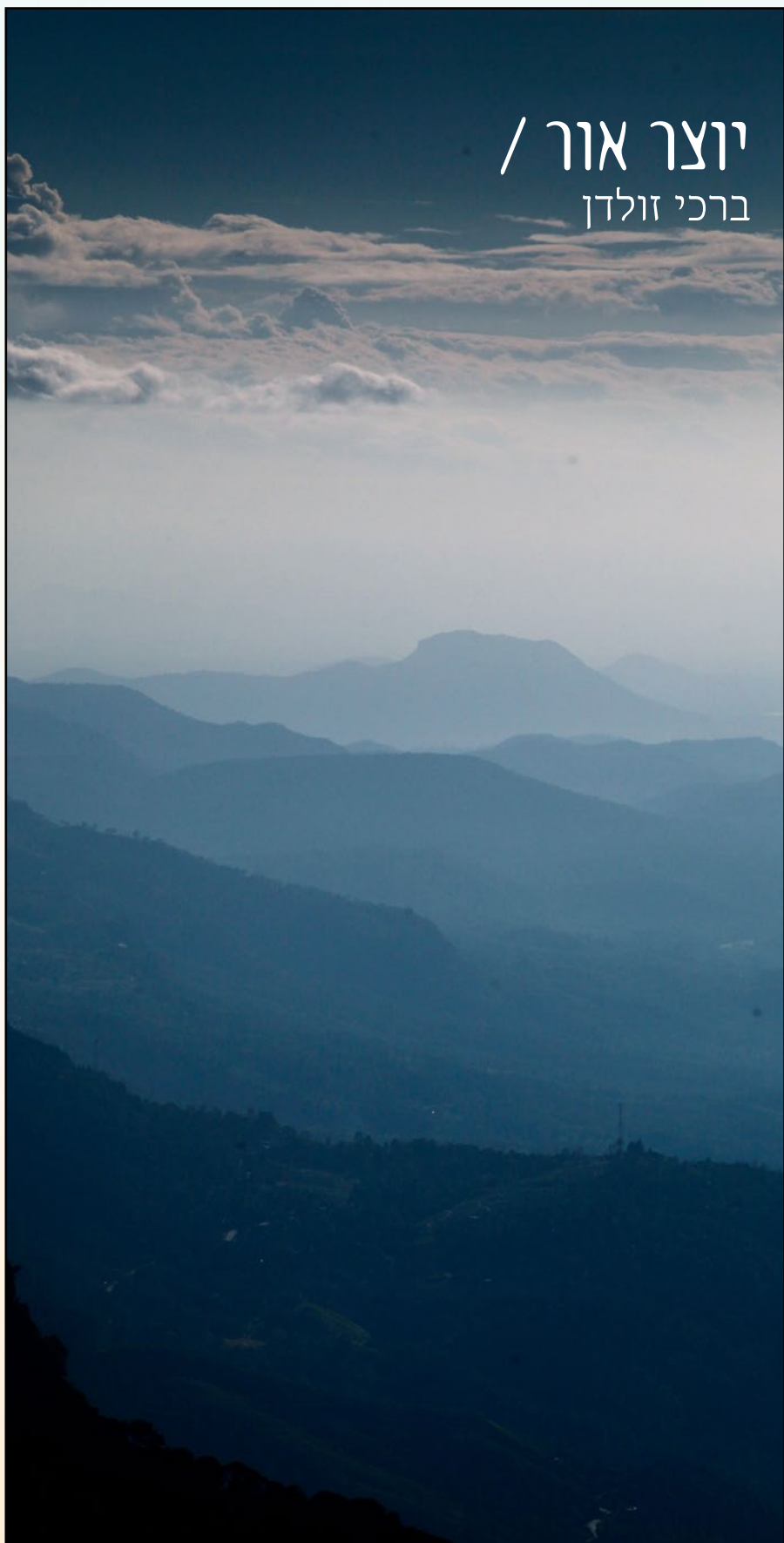
הָאֶפֶק
אֶפֶל
וְלֵב
עֶרְפֶּל
יְאוּשׁ
חוֹנֵק
וְנוֹפֵל

וְקוֹל בְּרָמָה
מְתוֹךְ
הַדְּמָמָה
בְּשׁוֹרָה
לָעַם
עֵדוּת
לְאַמָּה

זֶה הוּא שְׁאֵמֶר
וְנִבְרָא
זֶה הוּא בִּידּוֹ
יִצִּירָה
מַעֲמֶק
הָאֶפֶל
חִשְׁכַּת
הַסְתָּרָה
בְּרִגְעַת אֶחָד -
הָאֶרֶץ

דְּוָקָא
מִשָּׁם
מִחֻשָּׁן אֵימָה
עוֹד תַּעֲלֶה
הַחֲמָה

יוצר אור / ברכי זולדן

חוזרת אל האור / מיכל שאער

והשבת.

היא הגיעה למדרשה בגיל עשרים וחמש, אחרי חצי שנה של התנסות עצמאית בחזרה בתשובה. "הייתי עושה שבת בבית בלי לדעת מה אני עושה בדיוק", היא אומרת. "משום שלא ידעתי מה מותר ומה אסור לעשות בשבת, פשוט לא עשיתי מאומה. לא הדלקתי אורות, לא חיממתי את האוכל - אכלתי אותו קר, לא הרתחתי מים - שתיתי רק שתייה קרה כל השבת. רוב הזמן הייתי קוראת ספרים או ישנה, העיקר לא לחלל את השבת". כך היא חשבה שתוכל לשמור על השבת, אבל לא הבינה מה היא מפספסת. "באיזשהו שלב הבנתי שלא אוכל להמשיך כך, כי אני לא באמת מבינה מה אני עושה, לכן החלטתי לשמוע בקול הממליצים, ולהיכנס למדרשה".

היא מצאה את מדרשת 'פסגות', ומיד הבינה שהגיעה למקום הנכון. "בחסדי ה', הגעתי למקום אורתודוקסי תורני אמיתי, ולא מקום של שקרים ותורות אחרות ר"ל. אלוקים עשה איתי חסד גדול", היא אומרת. "נכנסתי לשלושת השיעורים הראשונים שהיו באותו הערב. בשני השיעורים הראשונים לא כל כך הבנתי מה אני עושה שם, אבל אז הגיע השיעור האחרון עם הרבנית של המדרשה, וזה הרגיש לי כמו שיעור חברה בבית הספר. כל כך נהנית, שמיד בסיום השיעור

בעבודת הקודש במדרשה המיועדת לבנות שגילו את האור ושובו אליו, נפגשת אורית בסיפורים מאירים ומעוררים. מוגשים כאן בחום שלושה סיפורים כאלו.

אור כפול

את אביגיל הכרתי בתחילת דרכי במדרשה. היא הייתה מהוותיקות שטרם התחתנו. כבר בימים הראשונים לא יכולתי להתעלם מנוכחותה, ובעיקר, מהחיוך השובה שלה והגומה העמוקה החרוטה על לחייה. היא כובשת את כל מי שפוגשת בה, ובכמה משפטים כבר ידעתי שמהיכרות הזו רק ארוויח. רק שלא ידעתי עד כמה.

בשיחתי איתה, אנחנו נזכרות בתקופה ההיא, של ימי המדרשה השמחים, וגם הקצת פחות.

"תמיד אהבתי יהדות ומסורת", היא מגלה את אוזניי. "בבית היה לנו קידוש יחד עם חדשות ברקע, ובחגים המשפחתיים שהיינו חוגגים אצל סבא וסבתא משני הצדדים, תמיד הייתה מסרטה דולקת. היו לנו חוויות מיוחדות מהחגים האלו. ובכל זאת, כל הזמן רציתי יום אחד בשבוע שיהיה לי שקט, ושכל המשפחה תוכל להתעסק האחד בשני, שנתאחד ביום הזה לתוך עצמנו". כך היא התחילה לגלות רצון להכיר יותר את היהדות

נכון". הכאב ניכר במילותיה, גם היום. "לאחר תקופה שבה התחתנו חברותיי אחת אחרי השנייה, שאלתי את בורא העולם: "מה היא קיבלה על עצמה שאני לא קיבלתי? מה היא עשתה שאני עדיין לא עשיתי?"

לאחר כמה שנים של מגורים בדירת הסטודנטיות, הודיעו לבנות הוותיקות שעליהן לעזוב, ולפנות מקום לבנות חדשות. "בדיק באותו הזמן ביקשה אימי שאגיע לסייע לה עם אחי הקטן שהוא בעל תסמונת דאון. הייתי צריכה לשמור עליו בבית במשך שבועיים. לא הייתה לי עבודה באותו הזמן, לכן דווקא הסתדר לי להגיע הביתה". לאחר שבועיים של עזרה לאמה בכל הקשור לבית ולאחיה, היא ביקשה מאימה לחזור הביתה. "אמא שלי סירבה". היא אומרת לי, ואני מרגישה איך הכאב בליבי מתגבר. "לא היה לי לאן ללכת. לא הייתה לי פרנסה, לא היה לי מקום מגורים, כלום. הייתי צריכה להתחיל הכל מאפס. הרגשתי שאין לי כלום בעולם, אפסיות גמורה. זה שבר אותי", קולה רועד.

היא לא הניחה את הסידור והתהלים מידיה. לא הפסיקה להתפלל לה' שיושיע אותה. יותר נמוך מזה כבר לא תוכל לרדת. וה' שמע. כמה ימים לאחר מכן, היא מצאה עבודה, ואחר כך גם דירה שתוכל לשכור במחיר מתאים. היא התחילה לבנות את חייה בדירה משלה, ממשיכה ללמוד במדרשה.

כמה טוב ה'

"בכל התקופה הזו הייתי מדברת עם ה' בכל

ניגשתי להירשם. כבר לא הייתי צריכה להתרשם. הגעתי למקום הנכון".

כמה טוב להיות טוב

"בעולם החילוני, פחדתי מחברות. הייתי טובה, וכולן דרכו עליי. במדרשה - זה לא קורה. כל הקנאה והתחרות מתחלפות ברצון לעזור, ולהיטיב עם אחרות, לעודד ולשמח". אני מסכימה איתה. "פתאום כל הצורך הזה להיות הטובה ביותר, המקובלת ביותר, מתחלף ברצון ללמוד עוד הלכה, להתחזק בעוד מצווה, להתקרב אל ה'. כמה טוב להיות מי שאת, ולא להתחרות באחרות על משהו שאין לו משמעות".

אביגיל הייתה בטוחה שתוך שנה או שנתיים במדרשה היא מקבלת את החיזוקים הנכונים, ומקימה בית יהודי לתפארת. "למעשה הייתי במדרשה תשע שנים עד שהתחתנתי". החיוך הזה שעולה לה, מכיל בתוכו הרים וגבעות של תפילות, תהיות, שאלות ותשובות, צחוק ובכי, התמודדויות ואתגרים שלא חלמה שתתמודד איתם בכל תקופת ההתחזקות שלה במדרשה.

אחרי שהבינה שהתהליך מפריע מאוד למשפחתה, שהייתה מפורקת בעקבות גירושין, והיא אינה יכולה להתחזק יותר בבית, היא נאלצה לעבור לדירת סטודנטיות שבה גרו יחד כמה בנות שלמדו במדרשה.

"בנות הגיעו למדרשה, למדו שנה - שנתיים, התחתנו ועזבו, ואני נשארתי כל כך הרבה זמן במדרשה. לא הצלחתי להבין מה אני עושה לא

"שבוע לאחר מכן, התארסתי עם בעלי". היא התחתנה בגיל שלושים וחמש וחצי.

"היום אני מבינה שכל מה שעברתי בחיי, היה כדי שאכיר אותו, וכדי שיהיו לי הכלים להתמודדות בנשואין האלו. לבעלי יש שני ילדים מנישואין קודמים, מושפעים מאימם. בני לבין ילדיו יש אהבה גדולה, אבל חיבלו בה, ולצערי בתקופה האחרונה הם אינם מגיעים אל ביתנו", היא אומרת בצער.

היא מחבקת את אחד התאומים שהתחיל לבכות פתאום. "אבל זכיתי בגיל שלושים ושש לחבוק שני בנים מתוקים, אהובים כל כך". היא מנשקת אותו ואני מרגישה את הנשיקות עד הלב שלי.

קרן אור

את קרן, אימא לשלושה קטנטנים, הכרתי כשכבר היינו נשואות. התחלנו להתחבר במפגשי ערב של בנות המדרשה הנשואות, והחברות רק העמיקה עם השנים.

קרן התחתנה בגיל שלושים וארבע. היא עבדה בארגון גדול לקירוב רחוקים, ושם הציעו לה את הבחור שעתיד להיות בעלה.

האם הרגשת שאת מתפשרת בכך שהתחתנת עם בעלך? אני שואלת, והיא אינה מבינה את השאלה בכלל. "מהרגע שהכרתי אותו, לא הפסקתי להודות לה' שבחר בי להתחתן איתו" היא מדגישה.

קרן התחתנה עם גר צדק, מאסטר ברזילאי בקפוארה, שעלה לארץ, ראה כמה היהודים

פעולה שעשיתי. בניקיון, בבישולים, וגם בזמן קבוע של התבודדות ושיחה עמוקה ומבררת: מה עשיתי נכון היום ומה לא. כך התחזקתי עוד יותר באמונה בקדוש ברוך הוא, שהוא כל יכול והוא היחיד שיכול לעזור לי".

השידוכים לא הוסיפו לה הרבה שמחה. "נפגשתי הרבה עם בחורים. מיד בפגישה הראשונה הייתי יודעת שהוא לא מתאים לי, ובכל זאת, מקבלת את דעת הרבנים שלי, וממשיכה לפגישה נוספת, וכך מבחור לבחור, בלי סוף".

היו ימים של כעס. "הייתי בוכה: אלוקים, מה איתי? למה אתה שוכח אותי? הרגשתי כל כך קרובה אליו, ולכן הרגשתי שיש לי אפשרות לכעוס. אבל תמיד לאחר מכן באה האהבה של הבורא שהראה לי כמה הוא איתי, מחבק אותי".

המשבר האחרון שהיה לה קרה כשליוותה חברה אל הרבנית קולודצקי להתברך לפני חתונתה. "הרבנית בירכה אותה בחום, ואני בכיתי. הכל נסדק, הייתי לבד. אין על מי להישען, אף אחד לא יושיע אותי - לא חברות, לא משפחה. אף אחד. רק ה'".

לאחר כמה ימים התארכה אצל חברה בשבת, ובעלה של החברה המליץ לה לקרוא את 'חובת הלבבות' - שער האמונה והביטחון. "הייתי כבויה. לא יכולתי לחשוב על כלום, לראות כלום. ופתאום מתוך החושך הזה, הרגשתי את האהבה של חברתי, ואת הרצון שלהם לעזור לי, וזה פתאום הדליק בי אור". האור ניצת בעיניה.

אחריו. נדהמתי לראות את הרוגע והשלווה שנפלו עליו מאז שהתחזק. הוא זה שנלחם מול ההורים והמשפחה והוכיח שאין כמו יהדות, וזה גרם לי לרצות לטעום מהדבר הזה. מתישהו ההורים שלי הבינו שיותר טוב שהילדים שלהם יהיו דתיים מאשר חילוניים, והתחילו לזרום איתנו."

למדרשה היא הגיעה בגיל שלושים, עם כמעט - חצאית, ושאר סממנים משונים. "הייתי בטוחה שאני ממש דוסית, רק חסר לי קצת אידישקייט ואני מיד מתחתנת", היא צוחקת. "בשיחות עם הרב של המדרשה, הייתי אומרת לו שאני ממש רוצה להתחתן, והוא כל הזמן ניסה לשכנע אותי להמתין עוד קצת, כי מה שאני רוצה היום זה לא מה שארצה בעוד כמה חודשים. וכמה שהוא צדק".

בביתה, היא אינה מפסיקה לדבר עם ה', להודות לו על כל הטוב שהוא מרעיף עליה ועל בעלה. "אבא, אתה יצרת את בעלי, אתה ייחדת אותו לעבוד אותך, אני רוצה לעבוד אותך. תן לו ה', את כל מה שהוא מבקש". כך היא מתפללת.

כיום, כשהיא בת ארבעים, במקביל להיותה עקרת בית במשרה מלאה, היא מנהלת את שיעורי הקפוארה של בעלה, ואת לוח ההרצאות שלו בכל רחבי הארץ והעולם. "הוא עובר ממקום למקום כדי לספר את הסיפור האישי שלו. הוא כל כך מעודד ומרים אותם מהמקום שלהם, גורם להם להאמין בעצמם. הוא מאוד מצליח בזה", היא מספרת.

טובים ומיוחדים, והחליט להתגייר. "הוא כל כך עוצמתי וכריזמטי, שהרגשתי מלכה כשהתחתנתי איתו. הייתי הולכת איתו ברחוב, וכולם היו עוטים עליו, אוהבים אותו. הבנתי איזה אדם אהוב הוא, וזה פשוט כבש אותי". "זה לא פשוט להתחתן עם גר צדק, אבל היתרונות עולים על החסרונות", היא מספרת בלהט.

אני חוזרת איתה אחורה אל תחילת דרכה בתשובה. "אני בת סנדוויץ' בין שני אחים. אנחנו משפחה דתית לאומית, קצת 'פרווה'. למדתי בבתי ספר דתיים, אבל הייתי חילונית עם חצאית. מתישהו הבנתי שאני סתם עובדת על עצמי, לכן פרצתי את כל הגבולות, עזבתי את הבית, עברתי לתל אביב, התחלתי לעבוד במד"א תל אביב, היכן שכל הברנז'ה. זו הייתה תקופה של אדרנלין ו'אקשן' יום יומיים. האירועים היו תדירים, כל הזמן קורה משהו בתל אביב. בלילות הייתי חוזרת מבילוי, ולא מבינה מה קרה לי עכשיו. נפער לי חור בבטן. שום דבר לא גרם לי להיות שמחה. לא התקדמתי כלל בכיוון של נישואין, וזה הביא אותי לייאוש גדול יותר. לא הצלחתי להבין למה בחורה כמוני אינה מתחתנת?"

אחרי שגרה חמש שנים בלב תל אביב, עברה לאוסטרליה והתגוררה שם במשך שנה. היא עבדה בכמה עבודות, שאחת מהן הייתה לטפל במשפחה חרדית. "המשפחה הזו האירה לי את הדרך", היא מספרת.

אבל לא הם אלה שגרמו לה לחזור בתשובה, אלא אחיה הגדול, שהתחיל להתחזק, ופשוט סלל לה את הדרך. "הוא שהתקרב ולמד, ואני פשוט הלכתי

וניכר שהכאב עדיין קיים.

היא התמודדה באמונה שלמה בגזרה שה' גזר עליה. התמידה להתפלל, לשמוע שיעורי תורה ולהתחזק. ההצעות הלכו ופחתו, התדירות שלהן הפכה לפעם בכמה חודשים. והיא מצידה ממשיכה בשגרה, ממאנת לשמוע לעצת היצר. "החיים שלי תמיד היו מלאים בעשייה. בין אם במשפחה, בעבודה, ועם חברות. לא נתתי לעצמי להתחפר מתחת לשמיכה ולהיעלם, למרות שלפעמים רציתי רק את זה".

בגיל שלושים ושבע היא החליטה שהיא מרימה ידיים. "דיברתי עם ה' ואמרתי לו - אלוקים, אני כבר לא יכולה יותר. אין לי כוח. אני לא מסוגלת להמשיך כך עוד שנה ועוד שנה. אני משאירה את חיי בידך, ואתה תעשה בי כרצונך". אנחנו כמעט בוכות.

הוויתור הזה היה בדיוק מה שהייתה צריכה לעשות. היא שחררה, וה' המשיך משם. באותה השנה היא התארסה עם בעלה.

"זו הייתה הצעה מיוחדת. לא ציפיתי לבחור כזה, בדיוק כמו שרציתי תמיד". היא מחייכת אלי, מצפינה סוד. "לשמחתי, הוא לא הגיע לבד, אלא עם עוד שתי בנות קטנות ומתוקות שהיו צריכות אמא". הוא התאלמן כמה חודשים לפני שהכירו, ובנותיו לא זכו לחוות אמא. האם חלתה זמן קצר לאחר לידת הבת הקטנה, ומאז הייתה בטיפולים ובבתי חולים. הבנות עברו מיד ליד בקרב המשפחה, אבל עם כל הרצון הטוב, אמא

לבעלה יש הגבלה אחת חשובה - את כל ניהול הפעילות היא מבצעת עם דפים, עפרונות ועטים. "בעלי אינו מסכים להכניס שום טכנולוגיה הביתה", היא מספרת, ורוצה שיהיה בזה קידוש ה'. אין לנו מחשב או טלפון חכם, ולמרות שזה כל כך נצרך בניהול עסק. אני יודעת שזה בנפשו ממש, לכן עושה את הכל ידנית, כמו לפני שבעים שנה". היא גאה בזה כל כך.

אור אמת

את יעל הכרתי כשכבר הייתי ותיקה במדרשה. היא הייתה ותיקה הרבה יותר ממני, אך מסיבה כלשהי מעולם לא נקשרה בינינו שיחה. מאותו הרגע שהתחלנו לדבר, לא הפסקנו עד עצם היום הזה.

יעל רזה ותמירה, בעלת חן מיוחד, אוהבת את הבריות. נכנסה למדרשה בגיל עשרים ושש, והתחתנה בגיל שלושים ושמונה. "לא האמנתי שאחכה כל כך הרבה שנים", היא אומרת והחיוך הביישני שלה מעיד על הקושי. "הייתי בטוחה שה' שכח אותי. שאני לא ברשימות שלו. חשבתי שאולי אני לא צריכה להתחתן והתיקון שלי הוא לחיות לבד עד יום מותי". הלב שלי לא עומד בזה.

היא מספרת לי על חתונה של חברה צעירה שהתחתנה בגיל עשרים ושתיים, והיא הייתה כבר בת שלושים ושש. "הכלה וכל החברות סביבה הביטו בי במבט מלא רחמים, ואני רק רציתי להיעלם. כולן ניסו לברך אותי - 'בקרב אצלך', אבל אני מיאנתי לקבל את הברכה. לא רוצה ברכה ולא רוצה רחמים". היא מעפעפת

לא באמת הייתה להן.

"מהרגע הראשון שראיתי אותן, ידעתי שזה זה. לא יכולתי לעמוד במתיקות שלהן". היא מחייכת אלי, ואני נמסה. "שלא תחשבי שזה קל", היא מלכסנת מבט לעברי. "בחורה רווקה שאחראית על החיים של עצמה, הופכת בין לילה לרעיה ואמא לשתי בנות. הפריבילגיה שיש לכל האימהות לצמוח עם הקשר ועם כל ילד שמגיע - אינה קיימת אצלי".

אבל היא צולחת את האתגר, והופכת להיות אמא במשרה מלאה, מסורה לביתה ולבנותיה, מרעיפה עליהן את מה שהיה חסר להן כל כך הרבה זמן.

אני מסתכלת עליה בפליאה. איך את מצליחה לעשות את זה?

והיא עונה לי בכזה ביטחון: "כל הכלים שקיבלתי בימי רווקותי משמשים אותי עכשיו, בתפקיד שה' הועיד לי. אין לי ספק שה' עשה הכל כדי שאהיה האמא הטובה ביותר לבנות הללו".

על מנת שתוכל להשלים את הפערים הרגשיים של הבנות, היה עליה לבנות מערכת יחסים בריאה איתן, כולל חינוך ומשמעת, הגדרת כללים חדשים שלא היו נהוגים בבית. "מצד אחד, הבנות כבר מבינות ויודעות מה קורה סביבן, מצד שני, היכולת לעשות שינויים עדיין אפשרית. כל שינוי בבית נעשה במודעות ומתוך מחשבה על טובתן של הבנות ושל הבית, כמובן". היא מסבירה לי.

"אני אוהבת את הבנות הללו, כאילו היו בנותיי ממש. אני משקיעה בהן את כל מרצי ויכולותיי", היא מסכמת. אור אמת קורן מפניה.

שתי אחיות וחלום / חני עקשטיין

יומן מסע

הייתה מורחת חיוך גדול של קוביית סוכר על השפתיים.

אלא שכידוע, קוביית סוכר מזיקה לשיניים... את ריחמת על הציון, אני על שיניים מסוכרות, ולכן - אופס, שכחת שאת באמצע הדרך. אה, נכון.

גם למסלול הארוך ביותר יש יעד. מצאתי את עצמי מול דלת העץ המקולפת. השיעור התחיל ואני מאחורי הדלת. רגלי הסלע תפסו לי את המח, לא נותר לי מקום לחשוב. פתחתי את הדלת.

"הדי!" גברת מרין. בדיוק היא. "א-אני אני מצטערת". אין לי מושג מנין התגלגלו המילים על שפתיי היבשות. "בהחלט סיבה להצטער". המורה שילבה זרועות בצורה האהובה עליה. "ואולי תסבירי לנו מהי הסיבה שהעלמה הדי מאחרת בפעם השנייה לשבוע זה?" כי הטבלאות במדעים סירבו להיכנס לראשי כל הלילה? - לא טוב. כי תלשתי את עצמי מהכרית מאוחר מידי? - גרוע.

לא מצאתי מה לעשות חוץ מלהביט בנעליים. השרוך הימני נפתח. "הרשי לי לנחש", לגלוג זחוח התגנב לקולה.

שייך למרים רייזל ואידלה נא לא לפתוח. היומן פרטי!

איידלה שכמוך! תמיד אחזת בשרביט המשוררים, אבל יומן מסע?! מחמאה גדולה מדי לפנקס האפור... המחמאה מיועדת לבעלות הפנקס.

אז נתחיל?

נתחיל! כלומר, עדיף מהאמצע.

מממ... אפשר במטותא חמישה מטרים לפני? אם מדדת אותם בעצמך - כן... טוב, תתחילי. אני כבר אמשיך.

לו יהי.

מעולם לא אהבתי את הדרך לבית הספר הממלכתי. אבל באותו יום היא הייתה ארוכה מתמיד. הרחוב היה מטושטש. עצים, גדרות, מדרכה, אבנים - העייפות ערבלה את כולם לריבת שזיפים דביקה. כמו תמיד. שינון חומר לילי מביא לאותה תוצאה: מבחן דליל ורגלי סלע כבדות. לא מובן למה אני ממשיכה לנסות בכלל. בעצם מובן וברור. מרים-רייזל.

אני? אני לא כעסתי.

מה פתאום! חלילה! ביום בו ציון 'נכשל' התנוסס בראש הדף המקומט, אחותי הגדולה והמרחמת

עוד קודם שהמורה ביילו לימדה אותי להחזיק את הקשת היטב, מופעים קסומים נרקמו בראשי, מקבלים זרקור ובמה. בכל פעם בה כמעט נואשתי מתווים וסולמות הוא נתן כוח להמשיך ולזייף - החלום. עד ליום ההוא.

היום בו אמא לא חזרה הביתה. היום בו חזרת את, ושתי אצבעות לא חזרו איתך. הבית התמלא בשכנים, בקרובי משפחה, ביהודים מבית הכנסת שבמרתף. רבקה טנטי* הגיעה גם היא, מעבירה את ממחטת הבד שוב ושוב על אפה האדום. היא לקחה אותנו בחיבוק גדול מידי לחדר הפנימי, מוציאה קופסאות תבשילים חמים. חבל, האורחים סיפרו על אמא סיפורים שלא ידעתי...

כשהקולות מהסלון נמוגו לגמרי, גם רבקה טנטי הלכה לבסוף. נשארנו אבא, מרים רייזל, איידלה והשקט. ואז אבא היה מנסה למלא אותו בדיבורים. "הריבוינו של עוילום מנסה רק את מי שמסוגל". על הריבוינו של עוילום אבא דיבר בדרך כלל רק בשבתות וחגים, אולי כי פחד מהצקוריטטה*. אולי משום שבדרך כלל היה מגיע רק כשהשמש נמחקה מהשמים. אבל עכשיו, אבא דיבר עליו שוב ושוב ושוב.

כשהסתיים סופסוף אותו שבוע, אבא קרא לי. "מרים רייזל", העיניים הטובות היו כהות מתמיד. "קשה ועצוב לאיידלה, היא קטנה. אבל קיבלה מתנה - אותך. את תשמרי עליה כמו אמא, נכון? את כבר בוגרת. אני סומך

"איחרת קום היום, אה? מסתבר שאינך מייקרת מספיק את האפשרות לרכוש השכלה - מענק ידיה של אמא רוסיה. וכשלא מעריכים - מזלזלים!" הנאום היה ארוך מידי. כמה אפשר להסתכל על זוג נעליים אפורות? "ובכן, הדי", אצבעותיי לפתו את הילקוט בחוזקה, מתגוננות מגזר הדין. "אינך רשאית לשבת. גשי לסוף הכיתה. אני מניחה שלאחר שינה מאוחרת יהיה בך די כוח לעמוד שם עד לצלצול". אוי, לא!

אוי! כי כן, כי רגליים כבדות סחבו עצמן בין השולחנות, כי ילקוט עור נותר על כתף עד לסוף השיעור. אני לא הייתי שם. אלא?

בכוכב החלומות. הלוואי. הלוואי והייתי תלמידה רגילה, לא כמו מרים רייזל שתופסת כוכבים, אבל לפחות כמו ארזי* - ממושבת כזאת, הראש מתחיל ונגמר במשבצת מסודרת, בלי דמיונות שמערבבים את הכללים. לפעמים מצליחה, לפעמים קצת פחות, אבל לא נכשלת. אחת מכולן. אין סיכוי. רגילה כבר לא אהיה. הבטתי ביד ימין מחוסרת שתי אצבעות, לילה בלי כוכב בעיניי.

גם לי באותו יום כבה חלום. המורה הודיעה על הופעת ענק להורים. "ממחר תחלנה החזרות". חגיגות צבעה את הכיתה, המורה היסתה את ההמולה. "רוזליה, נשמח שתתרמי את כשרונך המיוחד בכינור למאורע!" לנגן. בכינור. להופעה. הגדולה. זה היה החלום שלי.

לאט לאט אש החלום הרפתה את האיברים
וחום ישן התפשט בי.

הרגישו את הלהט שלך בהופעה, לכן כולם
התלהבו כל כך.

זאת הייתה הופעה מדהימה!

נוראית!

טוב, אל תצטנעי, היה מקסים. ישבתי בקהל
ורווייתי לי נחת מאחותי המוכשרת. כל בית הספר
הגיעה להחמיא עלייך - וזאת הייתה הפעם
השלישית שזכיתי למעגל בזכותך.

במעגל הזה גיליתי שכשלא מפחדים לתאר את
הג'ונגל הזה שבראש, נהיה סביב שקט מרותק
ממש כמו לנגינת כינור.

וואו, באמת נהנית? ואני חשבתי שאת מלהגת
באושר רק בשבילי. נו טוב, אז ההופעה
הייתה מדהימה, אבל הסוף נוראי! ובלי קשר
להצטנעות. ניגשת לחבק אותי, מנסה לזייף
את מנגינת הסיום, ואז הייתה ההיא... היא
דיברה על האצבעות שלך והנגינה שלי. מוסיפה
לסומק הנרגש שלי סיבה נוספת ומביכה.

זאת הייתה הפעם שהפסקתי לגעת בחלום
הכינור.

דיברה על האצבעות שלי? כל כך הרבה פעמים
הצביעו ודיברו. נדמה לך שאני זוכרת? נכון. ה'
לקח לי שתי אצבעות מיד ימין, אבל הוא נתן
המון המון במקום. הוא נתן גם ג'ונגל מחשבות
בראש ועננים של סערות בלב. יש אנשים שיש

עלייך! אבא סומך עלי. רטט צמרר את כולי.
אבל יישרתי את הגב. זקוף. חזק. שנה לא
נגעתי בחלום ובכינור. אבלות. ואחר כך, אחר
כך הייתי המתנה שלך. וככל שהייתי מתנה
גדולה יותר - כך הלך החלום ודעך.

לאיידלה קשה בבית הספר, ואני אבליט את
הכישרונות שלי? היא תשב בקהל החיוור ואני
אגשים חלומות? לה חסרות אצבעות ואני
אנגן???

"המורה, א-אני, אני מצטערת" לא יודעת מהיכן
התגלגלו המילים על שפתיי היבשות.

"אני מעדיפה שלא לנגן" עשן שחור היתמר
מחלומי השרוף.

המהומה שיצרת בסירוב התפשטה עד לכיתה
שלי. לרגעים הכרתי את המעגל מבפנים: שאלות
סקרניות ומנחשות הקיפו אותי בבליל רעשני,
אבל אני אכזבתי את כולן באמירה סתמית של
: "מוזמנות לשאול אותה בעצמה". מתביישת
להודיע שבעצם אין לי בדל מידע על אחותי, וכך
התפרק לו המעגל במהירות לנקודות שובבות.
יום למחרת התהדק שנית.

"למה בסוף היא התחרטה?" "סתם רוצה תשומת
לב!" "איזה יופי שבסוף היא תנגן!" הפעם התארכו
הרגעים לדקות. ידעתי לתאר את זימון המנהלת
והדרישה הבלתי מתפשרת שלה בפרוטרוט.

כן, שיקצה שכמוה! נזכרה "לרכוש לי חיבה"
ו"לרצות בטובתי" - בטובתה! הבלעדית.
בתחילה התאמנתי בלסתות חשוקות אבל

"שששש...." הבהרתי, שקט לך ולמחשבות המאיימות. שקט כולם! שקט! הם לא לוקחים לי את אבא. לקחו לי כבר את אמא. הם לא! בבת אחת חתכו רגליי את הדממה. רצתי מבועתת לאבא. "מרים רייזלו", אבא הגיבור מחייך גם כשהעולם מתמוטט. "קיבלנו אשרות עלייה! נוסעים לארץ ישראל!"

מגלות לגאולה.

אפילו המזוודות הארוזות עזבו את הונגריה בתשואות גרירה. אחח... ארץ ישראל! ריח של קדושה באוויר, כיפה ופאות ברחובות, שרוולים ארוכים, בית יעקב, מסיבת חנוכה.

מסיבת חנוכה!

מתי זה היה? שנה אחרי ה'עלייה'? אינני שוכחת אותה.

בלב מלא פרפרים דמיינתי את המורה רחל ניגשת לרמקול ופותחת בדברים נרגשים אודות איידל הורביץ ש"תשתף אותנו במסירות נפש מול תרבות יוונית של היום. איידל גדלה מאחורי מסך הברזל, והיא תפרוש לנו את סיפורה של יהדות הדממה". ואז יגיע תורי לדבר. הקהל יחכה במתח,

חברות מהכיתה תשלחנה קריאות עידוד, ואני לא אמצא מילים. על איזו גבורה בדיוק אספר? על המקווה שמתחת לסלון? על השוחד לבית הספר בשביל שמירת שבת? זה היה החיים שלנו. איך בכלל השתכנעתי לדבר? הכרחתי את הפרפרים לשבת בשקט בפינה, אבל ככל שגדל הקהל - גדל גם המרץ שלהם. "איידל? את

להם עשר אצבעות אך נלקחו מהם התבונה והרגישות. בגלל אנשים מעוטי שכל - הפסקת לנגן???

אה, כן... חשבתי שאחותי הקטנה תצטער.

אבל אני שמחתי כשאחותי הגדולה ניגנה.

כמה משמח. כמה עצוב.

את יודעת על מה אני חושבת?

לא. לא יודעת.

חה...

על אושר שבשבילו אנחנו מוכנים להצטער. על צער שהופך אותנו למאושרים. שמחה רחוקים כל כך זה מזה, וקרובים כל כך - שזה מפחיד. גלות, איידלה.

גאולה, מרים רייזל. על זה אני מדברת, הם תלויים זה בזה.

די! מספיק להתפלסף! נמשיך בסיפור. קדימה!

יחי הצאר!

מה? פחח.. נשמעתי נוראה מידי? מצטערת.

האמת, אם הזכרנו גלות וגאולה - כך בדיוק היה נראה הערב ההוא.

בקושי דרכה רגלי בחצר, ואת התנפלת עלי.

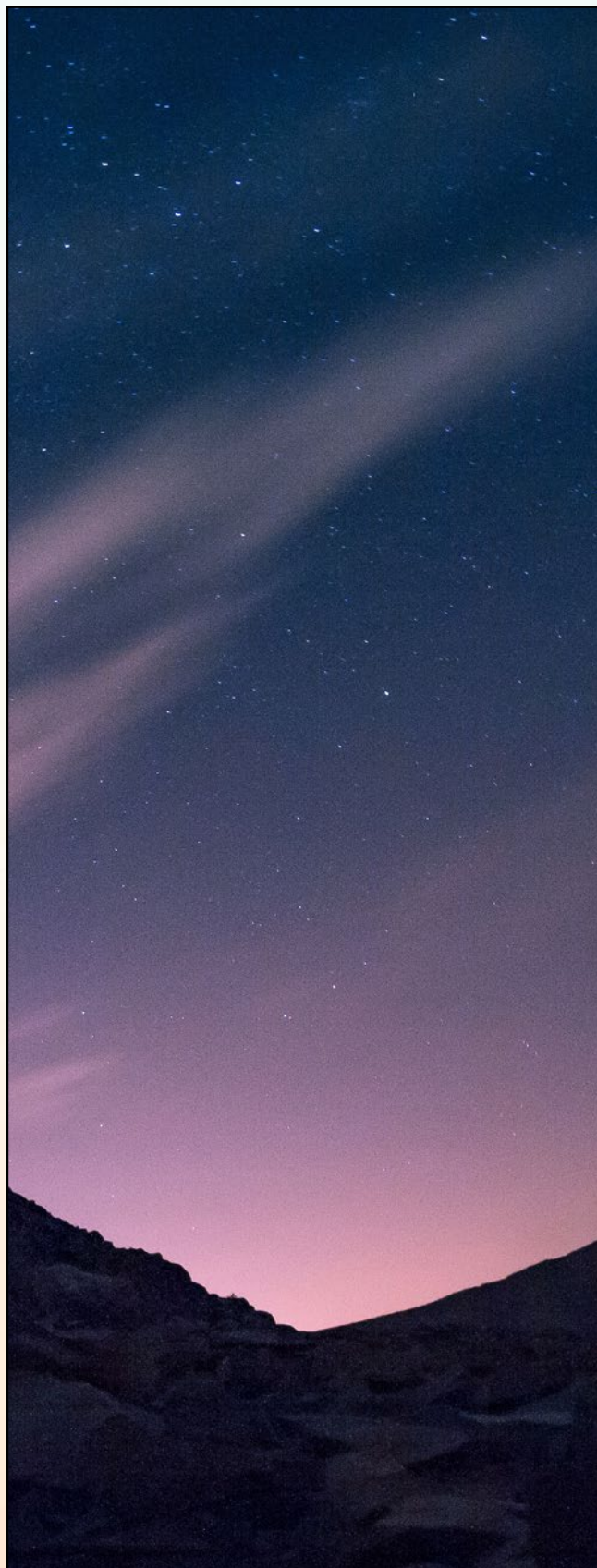
"הם לוקחים את אבא!"

"מי?" גמעתי את החצר בלגימה אחת. יפחות קטועות נשמעו מן הבית. צקוריטטה. הם הגיעו.

"הם יכולים לקחת אותנו לסיביר! כמו את הבעל של ביילו, כמו את אח של חייקה." היו לך המון

מילים מול

הדממה המאובנת שלי.

מוכנה? המורה רחל הייתה מאחוריי. "לא, המורה, לא הצלחתי לתכנן, לא כתבתי לי בדף מה בדיוק לומר." אולי נוותר על זה - לא אמרתי.

"הבנות מחכות ללב שלך, לא לדפים. ספרי כמו שאת יודעת. איך שתגידי יהיה מצוין!" פרפרים השיבו במקומי.

נכנסתי לאולם ברגשות מעורבים. הברק שמילא לך את העיניים בשבועות האחרונים הסעיר לי את הלילות. שנים שוויתרתי על חלומות שלי כדי להפוך אותך למאושרת. להיות לך מתנה. לא ידעתי שאין צורך לכבות את החלום שלי, צריך רק להצית איתו גם חלום אחד משלך.

האולם הוחשך. המורה רחל ניגשה לרמקול ממש כמו בדמיונות. ואז נכנסתם: את והכינור. עליתם בטבעיות מוכרת לבמה, מפיקים קסם מרטט למילים הרועדות שלי.

נרות / מ' פרל

"ואור נרות השבת הוא הארה מאותו אור הגנוז...
"
(בני יששכר)

השתוממה. כמה יפות הן!
ומחממות. מאירות באור יקרות.
התרגשות אפפה אותה. לחצה את ידיה בחזקה.
הרגע המכונן הגיע.

היושב בחושך והוציא אוהו לפתע החוצה,
אינו יכול להתענג מאור השמש מפני גודל אורה,
ויכול אף להינזק מאורה,
אלא צריך להוציאו מעט מעט עד שיתרגלו עיניו
לראות אור השמש.
ואם כן כיצד יוכלו ישראל לעתיד לבוא ליהנות
מאור החמה
אשר יהיה שבעתיים כאור שבעת הימים (ישעיה
ל כו)

"בתי, לחשה האם, והשתנקה.
דמעות של אהבה זלגו מעיניה.
"סוד לי אליך", לאטו שפתיה.
"שמרי עליו, כבבת.
שמרי על נרותיי
שלא יכבו
לעולם".

כאשר הננו יושבים במחשך בעולם הזה?
אלא על ידי שישראל מתענגים בשבת מאור
קדושתה
שהיא מעין עולם הבא,
יוכלו להתענג בביאת הגואל.
(חשבה לטובה)

וכך עמדו שתיהן, אם ובת
דומעות ונרגשות
מול נרות של שבת.
נרות של סוד, נרות של הוד
ושלשלת ארוכה של דורות.
ונשמרה גחלת
והועבר איתה סוד
על נר שדולק משבת לשבת.
משבת של "מעין"-
ועד ליום - שכולו שבת.

בחוץ היה קר, וחשוך.
היא הידקה את צעיפה. שיניה נקשו.
וחיכתה.
ופתאום הבחינה בה, מגיחה מתוך העלטה.
שתי שלהבות ריצדו בידיה. וסוד.
התקרבה אליה, כמהופנטת.

והנה הגיעו ימים, של אור ושל הוד.
נר ראשון בו הודלק.

אם אתם משמרים נרות של שבת
אני מראה לכם, נרות של ציון.
דור ועוד דור שמרו עליה, על המצווה היקרה
והמאירה הזאת.
לפעמים במחתרת, ואף במרתפי האנוסים ריצדו
הנרות.
מצווה אחת, שנשמרה בכל מצב.
כי כן, באור הנרות טמון הסוד
סוד קיומו של עם.

ובכל מקום שתמצאוהו, ממשיך הוא לשמור, על
הגחלת. על האש.
נר לרגליו ואור לנתיבותיו.
בנרות השבת טמונה ההארה מהאור הגנוז.
גם בנרות חנוכה היא הוצפנה,
אך מאחר שאין העולם הזה יכול לסבול גודל
קדושת אורו,
אינו שווה כי אם חצי שעה בשעת הדלקת
הנרות.
אבל בשבת, שהיא עצמה בחינת אור הגנוז,
יכול אור הנרות לשהות בו הרבה. (אמרי פנחס)
מחרוזת האורות, מהבהבת לעברי. היינו הך.

נרות השבת. נרות חנוכה.
הוא הוא האור הגנוז, שעתידי להאיר לצדיקים
לעתידי לבוא - - -

וכך, בעומדי ככהן הגדול במקדש, ניגשת בדחילו
אל נרותיי
מבט של היסטוריה עולמית בעיניי.
מדליקה עוד נר. ועוד אחד.
נר של זכור. ונר של שמור.

נר אחד ויחיד.
מי יבחין ב? תהה הנר.
והצטרף אליו נר נוסף. ועוד אחד.
וכמו בסרט נע, הם הודלקו.
עד שהאירו כאבוקה
במספר שהוא מעל לדרך הטבע.
שמונה נרות. מתחברים אחד לקודמו.
מגלמים את הסוד. את החידה.
דור מצטרף לדור
עד שמצטרפים כל הנרות כולם
מצטרפים לכדי אבוקה. אש של אהבה.
אש שעל ידה
הוא עתיד לבנותה.
ויגיע היום, ואתו ההבטחה.

אם אתם משמרים נרות של שבת
אני מראה לכם -
נרות של ציון.
כן. גם את, ואני - מהוות חלק, מהשלשלת
המופלאה בתבל.
תארנה לעצמכן, לו היה כזה מעמד, בו היו
סבתותינו ואימותינו לוחשות באוזנינו,
בהתרגשות מלאת הוד, את הסוד. שנשמור עליו
חזק-חזק.
מעמד כזה, בו יועבר הנר, השלהבת הנצחית, של
עם ישראל.
כי את - אינך סתם 'עוד אחת'.

את חלק משושלת הנצח.
חלק - שבלעדי אין המשך, ואין קיום.
קיומו של עם ישראל - בידיך! וקיום ההבטחה
בת דורות.

הוי. איזו זכות! אני זוכרת, וגם שומרת, מרצדים
הנרות לעומתי.

ואותה השלהבת ממשיכה להדליק עוד ועוד
נרות, כמספר ילדיי, כן ירבו.
כמה סימבולי. כמה אמיתי.
השלהבת ממשיכה. ותמשיך להאיר, בעזרתו
יתברך.

וכך, מליטה אני את פניי
סוגרת עיניים לחושך של העולם הזה
ופותחת אותן - אל אורם הזך והעמוק של נרותיי.
אורה של השבת.
אור של נצח.
אורה של הגאולה.

וזכני לגדל
בנים ובני בנים
ומאירים את העולם
בתורה ובמעשים טובים
והאר נרנו
שלא יכבה לעולם
והאר פניך, וניוושע
אמן סלה - - -

עומדת כף
 אני לבד
 מול גרות
 תפלה בוקעת
 מלה דומעת
 רחש לחש
 המיה
 אָנָּא, ד'
 שְׁמַע תְּחִנָּתִי
 בַּעַת הַזֹּאת
 בְּזָכוֹת גְּרוֹת
 שְׁלֵהבוֹת מְאִירוֹת
 בְּזָכוֹת אֲבוֹת
 וְיֵאִירוּ גְרוֹתִי
 וְיִצְטָרְפוּ גַם
 דְּמֻעוֹתִי
 אֶל גְּרוֹת וְדְמֻעוֹת
 שֶׁל אֲמָהוֹת וְדוֹרוֹת
 וְיֵאִירוּ גְרוֹתֶיךָ
 יִתְקַיְּמוּ דְבָרֶיךָ
 וְהָאֵר פְּנֶיךָ
 וְנִשְׁעַ
 דוֹרוֹת יְקָרִים
 מֵאַחוֹרֵי עוֹמְדִים
 מִתְנוּעָעִים
 מִתְפַּלְלִים
 אֶתִּי
 וּמִלִּפְנֵי
 דוֹרוֹת
 שְׁעֵתִּידִין
 לְהַבְרָאוֹת
 לְהָאִיר עוֹלָם
 בְּאוֹר יְקָרוֹת
 עומדת כף
 בתוך עמי
 מול גרות

חלום מלא אור / לאה כץ

הרי בת טובים היא. ולכן היא נושמת עמוק ועונה לחיה בגבורה: "ברוך ד' שלומי טוב, ואני ממהרת". אך מסיימת טובה ל'ה את המשפט ונעלמת אל תוך שדרת העצים לצד השביל המוביל למרכול הקרוב. טעם מר של החמצה ואכזבה עולה בה.

טובי מגיעה לבית התוכנה השוכן במרומי אחד מבנייני הבורסה שעל גבול רמת גן.

רוח רעננה של שעת בוקר פורצת מן החלון הפתוח מולה ומשיבה רעננות על פניה היגעות. שקט במשרד עדיין.

טובי אוהבת את השעות שהיא כאן לבד. יום יום באותו מחשב ואותן שפות תכנות מוכרות.

לאחרונה קשה לה עם השגרה, היא רוצה קצת לצאת ולהשתחרר.

היום היא מתכננת לצאת עם שולמית לסיבוב שישחרר אותן קצת.

"בוקר טוב" מתפרצת יפית לתוך מחשבותיה תוך שהיא סוגרת את הדלת. "איזו רוח טובה... טובי, מה קורה? את תשאלי מה קרה לי אתמול עם

לטובה יש בלב חלום. חלום מלא אור. חלום על ים. מלח. אוניה. ארץ ישראל. טובה ל'ה, בת טובים. שומעת את סיפוריו של אבא לדרדקים בכיתתו, ובליבה ניצת חלום. מבטיח בימים ומטלטל בלילות: היא משתוקקת לראות בעיניה את ארץ ההבטחה. אך בין המציאות ובין חלומותיה מפריד הסרטיפיקט.

כל נערה בבודפשט יודעת שבשביל לקבל את הסרטיפיקט המיוחל הרי שצריך להצטרף לקבוצות הנוער. גם בדרכה לעבר המרכול לקנות חלב, אוחזים בה חלומותיה על עלייה לארץ זבת חלב.

"פסססססטט" שומעת טובה קול מוכר מדי. היא מסתובבת לאחוריה ורואה בין הצללים את חיה ל'ה, שכנתה לשעבר.

"טובה, מה אתך?" שואלת חיה בלחש לבל יגלו שדיברה עם טובה וישמיצו חס וחלילה את שמה של בת הטובים. נשימתה של טובה נעתקת לרגע, היא משתעלת, רוצה לומר לה שהיא רוצה להצטרף לקבוצה ולהיות גם היא בתור לקבלת סרטיפיקט.

החלום נראה בהשיג יד יותר מאי פעם.

פניה החיבורית מתמיד, מעידים יותר מכל על הבלבול בו היא מצויה. היא נושמת עמוק, ממשיכה להקשיב לתכונתה הפשוטה של יופית ליום כיף ושחרור.

רצון עז פושט בלבה של טובי, בועט ומפתה. הגורם לטובי לשכוח ברגע אחד כל מה שהחזיקה בו עד היום. היא נקרעת בין הצורך האנושי כל כך: להתאוורר, לבין הידיעה הברורה שיציאה עם יופית והצוות תפיל את הגבול שבנתה ביניהן בעמל רב כל כך. היא מרגישה קרועה בין שמים לארץ.

בבת אחת עולה בה ריח של ים. חלום. אונייה. טעם של סרטיפיקט שמעולם לא הגיע.

אלפי הסרטות דמיוניות וצבעוניות קופצות לתודעתה של טובי ומשתלבות בדרך בלתי אפשרית עם תמונות בשחור לבן של סבתא טובה על חופי ארץ ישראל הנחשקת.

התמונות מבולבלות, מטושטשות, אך הן מלאות כולן ביופי פנימי העובר ביניהן כחוט השני. בחירה בגבורה.

היום היא כאן, בבניין הבורסה ברמת גן. בארץ ישראל. חלומה של סבתא שהתגשם בדרך ניסית. משפחתה עלתה לארץ בדרך בלתי לגלית ללא סרטיפיקט אחד. בדרך מלאה בניסים שלווה בסייעתא דשמיא גלויה.

הדרך סלולה. דרך העוברת אליה מליבה המאמין של סבתא טובה היישר ללבה שלה. ואז ברור לה, לטובי, מה לומר ליפית.

ליטל... אז טובי, את שומעת?"
יפית שופעת סיפורים כמו תמיד. מלהגת, משתפת, פתוחה לספר ולהקשיב.

אף שעברו כבר שלושה חודשים מאז התקבלה לעבודה במשרד, עדיין לא התרגלה לשיח הרצוף עם יפית. היא אוהבת לעבוד לבד, ויפית רוצה קשר, שיתוף, הדדיות.

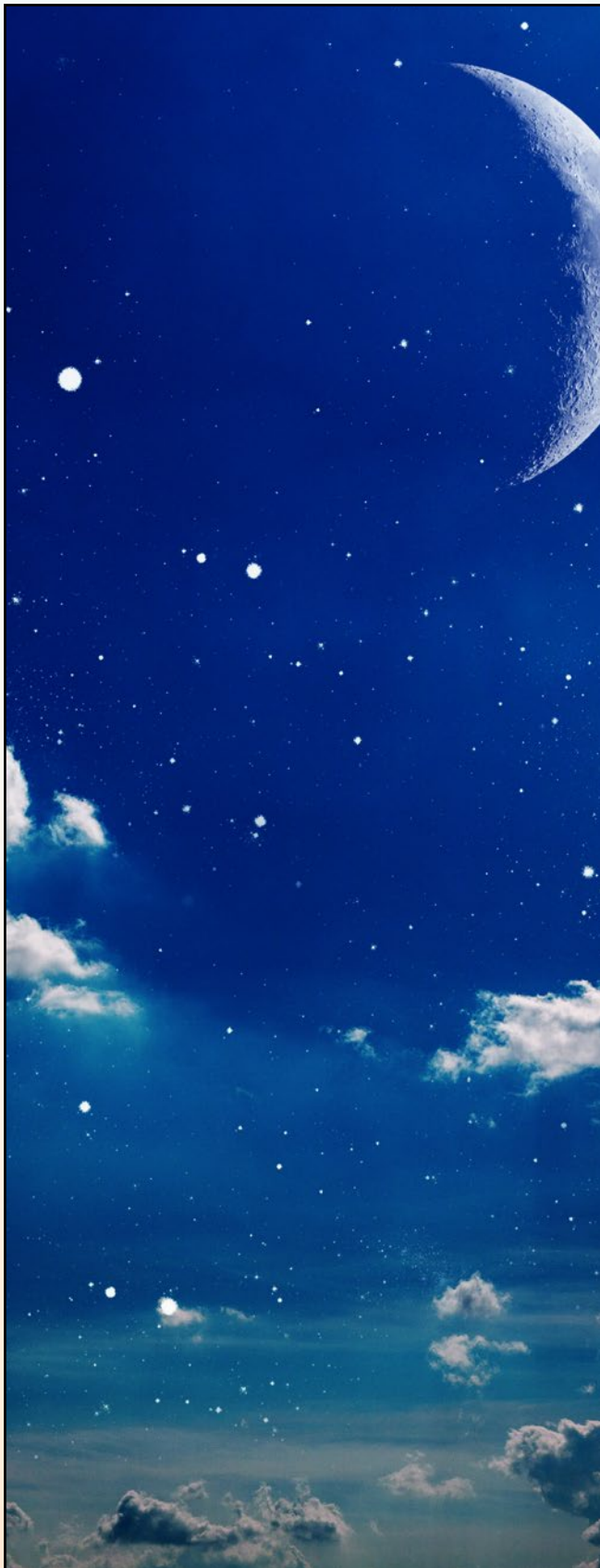
נטובי משתדלת לא לפגוע, מגיבה בנימוס אך גם שומרת על גבול ומרחק. זה קשה לה, אך העבודה טובה, המשכורת מתאימה לה וגם אתגר ההצלחה מספק אותה יותר מכל עבודה אחרת. "טובי, אז חשבתי לעצמי שעבדנו קשה לאחרונה וביקשתי מהבוס שיממן לנו יציאה יחד לכל הצוות. הוא הסכים, היית מאמינה? על חשבוננו, איזה אחלה בן אדם..."

טובה יודעת מה שכל נערה מבית טוב יודעת. עם עמיתיה לעבודה עובדים ולא מבלים. אבל היא כל כך רוצה. ובדיוק היום היא צריכה זאת יותר מתמיד, אחרי חודשים ארוכים של עבודה מאומצת ושל יובש פנימי המתחיל לפשוט בה. תחושת המחנק מתעצמת וגורמת לטובי להילחם על כל נשימה.

"אז את יודעת מה חשבתי? שפשוט נצא היום מיד אחרי העבודה. כבר קבעתי עם שמרית, לינוי ועופרי. אז נכון יש לך אוקיי?"

לא נעים לטובי, הייתה מרוכזת מדי בעצמה ולא שמעה את כל המשפט. אבל את התוכן הבינה גם הבינה.

כתמים ורדרדים עולים על לחייה ומסמיקים את

"יפית, אני מעדיפה לחזור מיד בסיום העבודה ולא מתאים לי לצאת למסעדה. אני לא אוהבת לבלות".

זו היא שאמרה זאת. היא לא מאמינה. כעת מרגישה טובי רטט פנימי הממלא אותה בהתרגשות של בחירה נכונה.

בלילה, מתיישבת טובי על קצה מיטתה. גלים שקטים של חרטה מציפים את ליבה, וגורמים לה להרגיש בודדה מאי פעם. החלטתה שהייתה ברורה ומאירה כל כך בבוקר נעשית מטושטשת ומטופשת לעת ערב. והאור שמילא אותה - נמוג ונעלם.

האמנם צדקה, ואולי החלטתה שגויה הייתה, ולו הייתה יוצאת עם הצוות הייתה מטעינה את עצמה בכוחות מחודשים לשגרה ברוכה שמחכה לה?

דמיון עתידי מכה בה גלים. נדמה לה שהיא רואה נערה צעירה הדומה לה עצמה בדמיון מדהים. נכדה תמימה בעולם קורץ ומפתה, המחפשת חברה וכיוון בחיים.

כעת כבר אוחזים בטובי חלומות מבורכים ומרגיעים.

היא בחרה היום, וילדי העתיד יבחרו את המחר. ואם ירצו בכך, יוכלו להתחבר לדרך הסלולה והמאירה מזה דורות.

דמדומים – דיון ספרותי

המקצועי של הכתיבה? האם העובדה שאיננו קוראות ספרים אלו, גורעת מכתיבתנו? האם נכון לקרוא ספרות גויית על אף שבדורנו קיימת ספרות חרדית? מה דעת גדולים על כך? כל אלו ועוד – יסוקרו בכתבה שלפניכן.

הבזקי אור מסופרות ההווה

יצאנו לדרך. עם נר או פנס. וכל מה שיהיה לנו לעזר לחקור עד השורש, להאיר ולחזר, לברר לעצמנו אמת. לברור לנו אור מתוך חושך סמיך. אך קודם לכל פנינו לסופרות ההווה, ברצון לשמוע חוות דעת מקצועית וכנה. הן קראו קלאסיקות, חוו אותן, וגם הסכימו לשתף. התשובות היו מגוונות, חלוקות, ומחכימות. הנה הן לפניכן.

האם קריאה קלאסיקה חשובה אכזרית? המקצוע?

עורכת עיתון ידוע עונה: למרות שלילדי לא נתתי אף אחת מהקלאסיקות לקרוא, לי הן זכורות כמובן מאד לטובה.

סגנונה של לואיזה מיי אלקוט נתן לי השראה לפיתוח סגנון הכתיבה שלי. רבים מהמאפיינים של הכתיבה שלי נולדו בספר הזה, שהייתי קוראת הלך ושוב. הספרים הללו העניקו לי תובנות והבנה ספרותית.

העורכת מציינת את התועלת שהקלאסיקות הביאו עמן, אך מסייגת ומציינת שבנותיה, שגם הן

בעבר הלא רחוק, גדלו בנות בית יעקב על קלאסיקות שנכתבו על ידי סופרים שאינם יהודים

* הייתה זו ברירת מחדל, כאשר הספרות החרדית הייתה בחיתוליה

* בהשראת הקלאסיקות נוצרו ספרים רבים בציבור החרדי

* מה מקומן של הקלאסיקות בספרות בת דורנו?

האם הספרות הגויית היא בגדר 'חכמה בגויים'? השמש שוקעת, זו שעת דמדומים.

לא חושך לא אור. לא שחור לילה, לא זוהר חמה. הנדע להבדיל? בין טוב לרע, בין מר למתוק?

אור וחושך משמשים בערבוביה בואו נשליט קצת סדר.

--

'קלאסיקה' פירושה יצירה תרבותית, במקרה שלנו – ספרותית, שעומדת במבחן הזמן ונחשבת למופת. בכתבה זו הכינוי 'קלאסיקה' מתייחס ליצירות שנכתבו עבור ילדים ונוער. יצירות ספרותיות אלו מהוות מודל השראה לסופרים רבים.

ברצוננו להיות סופרות מהשורה הראשונה בעזרת השם, מתעוררת דילמה קשה. האם עלינו לקרוא קלאסיקות? מה מקום הקלאסיקה בפן

כתובה, מסוכנת יותר - בלי ההגנות הטבעיות הללו שהיו קיימות אצלנו.

באור ההיסטוריה

תנועת הרומנטיקה הפציעה לעולם עם בוא ההשכלה. יחד עם גילוי יבשות והמצאות חדשות, גילו גם יבשת בלתי מוכרת, רמוסה ואבודה, שהייתה קיימת מאז ומעולם: יבשת הילדות.

הילדים בתקופה ההיא עבדו קשה, נשאו בעול הפרנסה, וזכויותיהם לא הוכרו כלל. משחקים וצהלות ילדות? איה מקומם ביום המתיש, הסיזיפי, השוחק? העולם קבר יחד עם מרוץ החיים את שנותיו הטובות של האדם. אולם, בתקופה זו החלו להכיר בילד הסובל, שעד בואו של הסוציאליזם שהכיר בזכויותיו - היה עובד בבתי חרושת ברוב שעות היממה. עדויות רבות מתארות את סבלם של הילדים שעבדו בתנאים מחפירים ואכזריים.

"שלוש בנותי בגילאים שבע, שמונה ועשר, היו יוצאות לבית החרושת בעונת השיא בשלוש לפנות בוקר, וחוזרות בעשר בלילה. השעות הרגילות של העבודה היו משש בבוקר עד שמונה וחצי בלילה. במשך כל השעות הללו ניתנו להן שלוש הפסקות קצרות: רבע שעה לארוחת בוקר, חצי שעה לארוחת צהריים, ורבע שעה נוספת לשתייה. הילדות שלא ישנו בעונה הבוערת יותר מארבע שעות, נרדמו לעיתים בארוחת הערב. המשכורת עבור שבוע עבודה הייתה שלוש שילינג... פעמים רבות אולצו לקבל את שכרן בסחורות המיוצרות בבית החרושת. לילדות לא הותר לשבת במשך כל שעות העבודה, ולעיתים קרובות זכו הן לטעום את רצועת המרדות"

עוסקות בכתיבה - כותבות מקסים גם בלעדיהן.

הסופרת דבורה נויגרשל מוסיפה גם היא:
ספריהם של לואיזה מיי אלקוט, מונטגומרי, אריך קסטנר (שספריו הועלו באש על ידי הנאצים, וזו נקודה לציון) וקורנל מקושינסקי - היו השראה משמעותית בשבילי. מובן שההשראה שנטלתי הייתה אומנותית - חיצונית בלבד, ולא מהסופרים עצמם.

תמר מור: זה נושא מורכב. מבחינה ספרותית הקריאה ודאי מועילה. כילדה קראתי סיפורי ילדים מצונזרים, וזה פותח לך עולם שאחרת היית צריכה להמציא לבד. מצד שני - נפש המחבר עטופה בספר, וזה לא פשוט. לכן, מבחינה רוחנית, אני מצטערת על מה שקראתי. מבחינה ספרותית - לו הייתה הכתיבה כל מטרתנו בחיים - זה ודאי חשוב. לצערי אפשר לראות הבדל גדול בכתיבה ובמעוף שלה אם הכותב קרא קלאסיקות אם לא. אבל מובן שהמטרה לעולם אינה מקדשת את האמצעים.

דרעזי רוזנשטרייך: אני חושבת שכיום, קריאת ספרים אלו היא מסוכנת עוד יותר, כי המציאות החרדית היום שמורה ומוגנת יותר, ואין הרבה כלים של ביקורת כפי שהיו לנו כילדות.

אצלנו לדוגמא, ספרי חשבון היו הספרים של תמר עץ הדר, עם דמויות של דני ורמי ועם שאלות על הקולנוע, והיינו מלבישות להם כיפות באמצע השיעור... היום זה לא קיים. ממילא, חשיפה לנושאים הגויים או לתרבות הגויית כפי שהיא

(עדות בוועידה פרלמנטרית 1830).

מילות עדות אלו מדברות בעד עצמן ומספרות במילים קצרות על שנות ילדות עשוקה. התנועה הרומנטית האדירה את הילד. היא הכירה בעובדה שהסיפור הוא התהליך, שחוויות שחוה הבוגר הורסות את הילדות ועושקות אותה. תנו לילד להיות הוא.

הקלאסיקות שנכתבות אז מביעות את המסר הזה מבין דפיהן. יש בהן סיפורים רבים ללא מסר, דמיונות בלתי מציאותיים, הלך רוח ילדותי, והרבה קסם.

המאפיין שעובר בספרים רבים הוא התמימות הילדותית, הטהורה. את התמימות הזו שואפות סופרות רבות לייצר גם בספרות שלנו, ומציינות אותו כאחד מהמוצרים שהן רוצות לייבא.

הסופרת פריידי לינדר: אני חושבת שמה שמאפיין את הקלאסיקות שקראתי בילדותי, ואני כמעט לא מוצאת בספרות החרדית של ימינו - זו תמימות. תום ילדותי, משהו בראשיתי, פשוט, בלי דרמות גדולות יותר מדי, ועם זאת אטרקטיבי לחלוטין.

גם אם היו שם דמויות רעות, הטובות גברו עליהן, עם טוב ויושר ללא פשרות. יש בהן קסם. גם היום כשאני קוראת שוב את ה"אסופית", "אבא ארוך רגליים", "אן מאבונלי" - סגנון הכתיבה הזה נוגע מאוד.

אם תשאלי לדעתי האם לקרוא אותם סתם כך, לצורך הנאה, לתת לילדים שלי לקרוא? ממש לא. אני אכן חושבת שאנחנו מתחברים לסופר. אם אני קוראת את זה מהפך המקצועי, אני במקום יותר מנותק. ממקום שבא ללמוד. כמו ספרי היסטוריה שונים המשמשים ללימוד היסטוריה,

או ספרי פסיכולוגיה ודומיהם.

יעל זלץ מוסיפה: יש קלאסיקות ברמה גבוהה מאד. עובדה שהן שרדו מאה שנה ויותר והן עדיין מדברות ללב. כלומר, אלו יצירות שמיטיבות לתאר את התמודדויות החיים.

כמו פריידי, מציינות רבות מן הסופרות את התום, הטוב שמנצח את הרע כמוטיבים משמעותיים בספרות הקלאסית.

חני סגל מציינת את העובדה של בנייה דרמטית מאד הקיימת בקלאסיקות. כך שלדעתה אם נייבא אותן לספרות שלנו - לא נזדקק לקלאסיקה.

אור אהרן - האמנם?

לעומת זאת, סופרות רבות מביעות הסתייגות ניכרת, וקריאת תיגר על המוסריות בקלאסיקה. בתוך הקלאסיקות, אף אלו הנחשבות 'נקיות', חבוי המון רוע. קחו למשל את 'הנסיכה הקטנה' - אחת הקלאסיקות שנחשבה אז מהיפות ביותר. הדמות של מנהלת בית הספר שהתעללה בה, כמה רוע היא מגלמת! אין מצב של ספרים גויים נקיים.

חני רוטר: בספרי הגויים יש תמיד בעיות, מפני שנפש המחבר נמצאת בספר. במסלול ספרות למדנו עם מירי זוננפלד על המוסר הגוי, שכשהוא קיים - הוא מעוות עד אכזרי. היא העמיקה זאת בצורה מדהימה. המוסר היהודי הוא אחר, אמיתי, נוקב עד דקדוקה של נפש. בו אי אפשר לעשות מצוות על חשבון אחרים, או בדרך של שקר. רק שם יש שלמות.

העולם היהודי בתורתנו הקדושה עשיר באוצרות רוח, ואין מה לשאוב ממוסר גויי מעוות.

לעומת זאת, טוענת דרעי רוזנשטרייך: אין

היא מובילה לתהליך של שיפור ושינוי פנימי אצל הגיבורים. אם לא - בשביל מה בזבזה את זמננו.

הקלאסיקה כערוכה לכתובה טובה

האם כתיבה טובה מוגנה בקריאה קלאסית?

היום ברוך ה', יש לנו היצע מעולה משלנו. אין צורך להיחשף לקלאסיקות כדי ללמוד לכתוב טוב. ואף אם אפשר היה להפיק מהן תועלת, הנזק עולה עליה. באף גיל אין ביטוח.

חני סגל: כמובן, כמו בכל קריאה של ספרות טובה - יש הרבה למידה בקריאת קלאסיקות. להגיד שזו חובה לכתובה טובה? לא חושבת. אפילו חושבת שלא.

היום יש לנו ספרות מצוינת שמספקת את הלמידה הזו. לא הייתי מתנה כתיבה טובה בהיחשפות לספרות גויית.

פראדי בלוך: קלאסיקות הן סוג של ברירת מחדל. משהו של בדיעבד. יש היום די חומרים טובים ואפילו מעולים, כדי למלא את החלל הספרותי שהקלאסיקות מילאו.

באופן פרטי יכולה כל סופרת לעשות שאלת חכם לעצמה כדי לדעת מה נכון לכתובה שלה, אולם כקו ציבורי, נראה לי יותר נכון להתרחק מזה.

דבורה נויגרשל: אנחנו עשינו שאלת רב בעניין. בנערותי צברתי לי ספרייה נאה של קלאסיקות שקניתי בחנות ספרים יד שנייה. הילדים החלו לגדול, ותהינו האם לאפשר להם לקרוא.

בעלי היה נבוך: "מניין יידע הרב במה מדובר?" אמרתי לו: "מסתבר שגם הוא קרא את הספרים הללו בילדותו". הבאתי לו שמות להדגמה.

ואכן, הרב ענה: "אמנם גם אנחנו קראנו את זה בילדותנו, אבל הדור של היום אינו צריך את זה".

ספק שהטוב והרע אצל הגויים, אינו דומה למוסר היהודי, אבל בהחלט יש דברים שאפשר ללמוד מהם.

חכמה בגויים תאמין - כל מה שהוא בגדר 'חכמה', אין אתו בעיה. גם הרמב"ם עצמו כותב, שחלק מדבריו לקוחים מהגויים, משום שקיבל האמת ממי שאמרה.

עם זאת, טוענת דרעזי, היופי של הקלאסיקות נוצר כתוצאה מהעובדה שהם נכתבו בזמנים היסטוריים. הרקע שונה, נעים מאד לקרוא עליו (לא לחיות בו) והוא מעורר תחושה נוסטלגית. אין אפשרות לייבא אותה אלינו, כי איננו חיים בתקופה ההיא. הכתיבה בספרים אלו מתארת את החיים. היא הצצה לקורות אותה התקופה.

ברור שיש בכתיבה זו עוד מוטיבים רבים, כי גם בעבר הם תפסו מקום; אבל לדעתי זהו חלק משמעותי מהקסם שבהן. לכן, לנסות לשחזר את ההצלחה של 'האסופית', 'נשים קטנות', או 'בית קטן בערבה' - זה בלתי אפשרי.

ח' נר טוענת כי אכן יש קלאסיקות המעבירות מסרים של טוב לב ונתינה. ומסבירה שתקופה שבה נכתבו, ערכים אלו היו מוערכים גם בקרב הגויים כמייצגים את הטוב והנאצל. הגישה המקובלת הייתה כי הסיפורים אמורים להעביר מסרים חיוביים ומוסריים, בהם הטובים מנצחים, והרשעים נענשים.

מה שכן, בדרך כלל לא היינו רואים תהליכים של שינוי פנימי אצל הגיבורים. ביצירות הקלאסיות הטובים נצחו, הרשעים נענשו, אבל אף אחד לא השתפר, ולא עבד על עצמו. כמו שהם היו - כך נותרו.

בעוד אצלנו, זכות הקיום של יצירה, הוא כאשר

חכמי המדע חקרו זמן רב האם לשמש יש נרתיק, והגיעו למסקנה שאכן כן. אך עם ישראל יודע זאת מזמן מהתורה שכתוב בה "לשמש שם אהל בהם" (תהילים יט').

לעניות דעתי, עדיף כמובן לקרוא רק ספרות שלנו. אבל אומר את האמת שהיא לצערנו עדיין מצומצמת מאוד ולכן גם כשקוראים ספרות גויית צריכים גבולות ברורים על מנת שחלילה לא ניסחף.

מ' פרל, ברוב ססגוניות ובעושר לשון, מביעה בסערת לשונה את דעתה הנחרצת: אכן, חכמה בגויים - תאמין. יש משהו אקזוטי ומסקרן בחומרים בעלי ניחוח שונה ובלתי מוכר. אולם, חובה להיזהר ולוודא שאכן מדובר בחכמה נטו, ולא מעורבות בה חלילה השקפות ודעות קלוקלות. ואת זה, כבר פחות קל למצוא. חומרים שמבוקרים על ידי מוסדות איכותיים ומאושרים על ידי גדולי ישראל, יכולים להיכנס לקטגוריה זו.

אך גם בבואנו לתבל את יצירותינו בחכמות כאלה ואחרות, עלינו לשים לב לאופן שבו אנו מציגות את הדברים. האם באופן ענייני ואובייקטיבי, או בהערצה נסתרת, שבעצם אינה במקום. כי הרי תורתנו הקדושה כוללת בתוכה את כל החכמות כולן. וגם חכמה שתמצאנה בגויים (אם היא ראויה להיקרא חכמה), גם היא שואבת את כוחה מהתורה... הפך בה והפך בה דכולה בה. ולכן, רק מדברי התורה ראוי להתפעל (ואגב, נקודה קטנטנת למחשבה: אם אפשר למצוא בה הכל, למה לנו לרעות בשדות זרים? כתוב "תאמין", ולא כתוב "תבקש"...).

הסופרת לאה פריד, עורכת עיתון זרקור : יתכן מאד שלדור שלנו היה תפקיד להעביר את יסודות הסיפור הקלאסי לספרות החרדית המתפתחת. אנחנו לא למדנו מהספרות ההיא, אלא צורת הסיפור על המבנה שלו פשוט נטמעה בתוכנו. הספרות הראשונה ואחרי הראשונה כתבו באותו אופן והעבירו את היסודות הלאה. היום באמת אין צורך באותם ספרים, כי כאמור יסודות הקלאסיקה הסיפורית כבר נלמדו.

מסעה של נאן, ללא ספק, נכתב בהשראת קלאסיקות שקראתי בילדותי. כמו הייתי בת ההרים, וספרים דומים נוספים. יתכן שאפילו לא במודע. בספרות הקלאסית הנקייה, הטוב - סופו לנצח, החלש הופך לחזק, ועוד כהנה (כולל כמובן תהליכים ומהמורות בדרך). ויתכן שעקב עובדה זו בדורות הקודמים היו צריכים הרבה פחות כדורים נגד התקפות חרדה. הספרים שחבשו את הלב הפצוע והדואב של הקורא המזדהה, היו מרפא ותרפיה לנפש, ואת זה כדאי שניקח משם. לא תורה ולא חכמה, אלא מאפיינים ספציפיים.

האור שלכן

כעת אל התשובות שלכן, משתתפות בית הספר לכתיבה. התשובות כולן מחכימות, מובעות בטוב טעם. הייתן חריפות ולא נותנות שום פתח. ציפינו לדעה פרובוקטיבית, תגובה קצת סוררת, אך כולכן הייתן בנות טובות ירושלים (תלמידות טובות פוטש).

חנה סגל מהווה את הקול המתון והשקול: לגויים ניתנה הרשות והכישורים לגלות דברים על ידי מדע ומחקר. ברם, כל המטרה כדי לגלות בכל הנוצר את היוצר, את הקדוש ברוך הוא. לדוגמא:

יתד נאמן:

"סוגיה מורכבת לעצמה מהווה הספרות הגויית המצונזרת. כבר חלפו כמעט התקופות שבהן הועתקה ספרות זרה, עם שיבושי לשון, והולבשה לדמויות כיפה. יש לנו היום, בזכות מתי מעט אנשי רוח, בזכות ביטחון עצמי שחדר כמשב רוח רענן למחוזותינו, ספרים לגמרי משלנו, שאפשר להעסיק בהם את הדמיון, ולהשאיר אותו טהור כפי שעשהו אלוקים. הספרים הללו ניצלו מהדבשיות והמתקתקות עתיקת היומין שהפכה את ספרינו למשונים. אלא שלמרות הכל, נותר עולם הספרות הגויי גדול. בספריות של מוסדות חינוך חרדיים, ניתן עדיין לפגוש מאות ספרי חול, שמחק הצנזור עשה בהם כאוות נפשו והותיר פרוץ מרובה על העומד. מילים מגונות צונזרו, משפטים גסים נמחקו והבליל הנותר הוכשר לבוא בקהל. ואנחנו שואלים את עצמנו, כיצד נקלט משפט ששלוש מילים מגונות ממנו נמחקו?

אפשר להרחיק מילים מגונות, ואפשר גם באמצעות סינון קפדני - לגונן מפני איסורי שולחן ערוך מפורשים. אי אפשר להשיל את רוח הדברים. אי אפשר להכחיד את נטיות הנפש - ולא את כיוון הראייה שקלט הכותב החילוני ב"חידר" שלו... האיש הרע בספרים אלו, הוא רע תמיד מעבר ליכולת העיכול של ילדינו. 'האיש הטוב' לעולם לא יסמל את אותו 'טוב' שעל ברכיו אנו מחנכים את ילדינו. תמיד יתייחד רגש עמוק מדי למשאלות לב חומריות ונקודת ההשקפה על החיים נגזרת תמיד תמיד מחוקי הרווח וההפסד של הג'ונגל...

ומעניין לעניין באותו עניין.

כמי שגדלה בחו"ל, וגם קראה, בעל כורחה, ספרות קלאסית וגויית - אני יכולה להעיד, שפשוט אין מה לחפש שם (זה היה העונש הכי גדול בשבילנו... אך מטעם הממשלה היינו מחויבות בכך)... כחברות לעט, אנו יודעות עד כמה המילה הכתובה מושפעת מפנימיותו של הסופר, וספרות שנכתבה על ידי בני אדם שאינם יראי ד', יכולה להיות הרסנית ומסוכנת ביותר. גם קריאה של ספרות לכאורה "תמימה" - ביכולתה להשפיע לרעה בלי שאפילו נבחין בכך. כי השפעה של מילה כתובה על הנפש - גדולה עד מאד. בעצם, אין זו חכמה בגויים כלל... אלא "בגויים אין תורה". ולא מוסר. ולא כלום...

חכמים (חכמות!) היזהרו...

מלכי אינה נותנת הנחות: עדיף להימנע מספרים שחוברו על ידי גויים, מכיוון שכידוע הקורא מתחבר לנשמתו של הסופר, וכמובן, אף אחת אינה רוצה להתחבר לרוחו של נכרי... וכן, אנו מושפעים מהסופר בתת מודע אף אם התוכן אינו מכיל דברי כפירה. קיימים היום ספרי מדע רבים, וגם ספרות קלאסית ממחברים גויים - שעברו סינון. לדעתי, ספרים אלו יכולים להעשיר את היצירות הספרותיות וספרים אלו ודאי אינם מהווים בעיה.

הדעות השונות הביאו אותנו למהלך שעושה כל יהודי בשעות מבולבלות.

מה' דער גרויסער בארן בארן בארן?

רק התורה אור - לאור גדולי האומה:

הסופר הרב יעקב ב' פרידמן כתב לפני שנים רבות כתבה בנושא במוסף "שבת קודש" של

רבי מאיר מפרמישלאן זיהה זאת בעיניו הטהורות, כי ההשפעה של מחבר הספר ניכרת ומשפיעה.

לפני שהחל הרב אהרון סורסקי לעסוק בכתיבה, פנה ליטול רשות מרבו בעל ה"נתיבות שלום" - האדמו"ר מסלונים זצ"ל. הרבי התיר לו לעסוק בכך, בתנאי שלא יקרא ספרות גויית, משום שהיא המשפיעה ביותר על הנפש והכתיבה.

בעל ה"ברכת אברהם" כותב גם הוא על קריאת עיתונים חיצוניים, כי השפעתם על הנפש רבה ועלולה לגרום לאבדת הנפש, ואש זו אי אפשר לכבותה אלא בים של דמעות.

אמנם היו רבנים ואישים חשובים שטענו שאם הספר מצונזר - אפשר לקוראו. הרב הלל זקס השיב כשנשאל על כך, שספרים שיש בהם עבודה עצמית של הגיבור והם מצונזרים - ניתנים לקריאה. הרב וולף סיכם את דעתו במשפט זה: צריך שהספר יניח תפילין, לא הסופר.

אנ' נראה אור?

אנו רואות לנכון להביא שוב את רוח דבריה של הסופרת תמר מור: יתכן שמבחינה ספרותית קריאת קלאסיקות קריטית, אך האם אנו חיות בשביל לכתוב? האם זוהי מטרתנו בחיים? מטרה איננה מקדשת את האמצעים. לא אצלנו. העט הוא בידינו כלי השליחות להחדיר מסרים חיוביים בלבבות רכים. כישרון הוא מתנת שמים לייצר בו תועלת. יש לנו ייעוד ומטרה, שליחות ותכלית.

נפש הכותב - מבואר בזוהר - מתלבשת בכתב. 'אנא נפשית כתבית יהבית', ורחשי הלב שלו מחלחלים דרך תיאורי צבעונין שופעי חיים ודמיון.

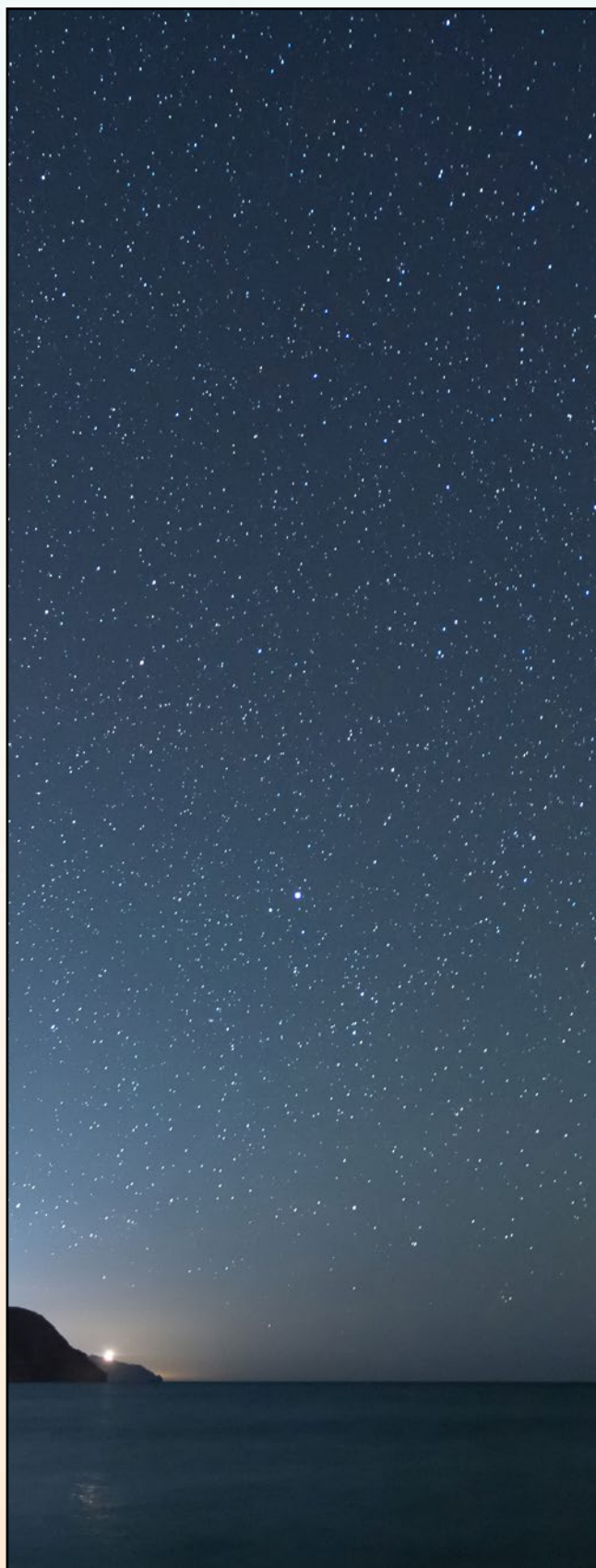
יש לנו - לפחות בשטח הזה - די והותר משלנו. נניח לחברת ההפקר לבוסס בעצמה בביצות הדמיון שהיא עמלה לכרות לעצמה".

הדברים נכתבו בתקופה שבה החל המעבר מהספרות הגויית אל הספרות החרדית שהייתה אך בראשיתה. דבריו של פרידמן מקיפים את העניין ונסמכים על דברי גדולי ישראל. דבריו המביאים את הזוהר מובילים אותנו אל המעשה הבא:

לאה פוטש מספרת את הסיפור שעובר במשפחתה, הסיפור התרחש עם סביה הגדול המהרש"ם - ר' שלום מרדכי הכהן שבדרון זצ"ל, שהיה גדול פוסקי הדור באותה תקופה.

המהרש"ם היה ילד קטן שעדיו לגדולות. ידו הקטנה נתונה הייתה בידו של אביו, ויחד צעדו אל הרב הקדוש רבי מאיר מפרמישלאן. הם נכנסו אל הקודש פנימה. חושך שרר שם, והאוויר רווי קדושה. הרבי מפרמישלאן מישש את ראשו של הילד ובדק האם הכיפה עומדת במקום; ליטף את פאותיו כדי לבדוק האם ארוכות הן כתמיד, אחר כך לחש: בני, אל תלך בדרך איתם...

אבי הילד שלום הקטן, שגדל להיות פוסק מפורסם בדורו, הוטרד מאד מדברי הרבי, ובירר אצל בנו את פשר הדברים. מיד התגלה לאב שהמלמד של בנו נמשך בהיחבא למשכילים. הוא נתן לילד טהור הלבב ספר דקדוק של מחבר משכיל, והורה לו להסתיר זאת מאביו.

שעת דמדומים חלפה זה מזמן. מבעד לחשכת הלילה מבליח אור. נר לרגלי דבריך ואור לנתיבותי. כן, ביקשנו לעשות סדר, אך יש דברים שחוסר סדר יפה להם. הערבוביה שולטת בהם, ובידי האדם להחליט מה חושך ומה אור. ובל נשכח בצמתים כאלו של בחירה, לקחת איתנו ככלי עזר את המשפט הבא:
 "וְכָבוֹד ה' לְבַד הָיָה מְאוֹרָה, וְאֵין שֶׁמֶשׁ וְסִהָר וְכוֹכָבִים מְאוֹרָה" (מתוך הפיוט "ציון הלא תשאלי" מאת רבי יהודה הלוי).

עורו נא כי בכל לילה נשמתכם עולה למעלה לתת דין וחשבון ליוצר ערב ובוקר

אף על פי שאפלה תתעבה,
רק כך גדלים, בחושך
לאה אטון עמוד 87

כי יש לנו / שרי וינר

"איזה יום עבר עלי!" יוכבד טורקת את הדלת אחריה. "נורא!"
היא מעיפה את התיק לסוף הבית בתנועות עצבניות, ומחפשת זוג אוזניים לשפוך בפניו את מר גורלה, אודות היום המסכן שעבר עליה עד כה. סיבוב קצר מבהיר לה, שגם חציו השני של היום עתיד להיות כזה.

אף אחד אינו בבית. היא פונה לקיר המרכזי בסלון. "למה?" המטבח מקדם אותה באפס ריחות של ארוחת צהרים. "אוף!" חושך ממלא את ליבה בגווני קודרים, העולם היפה מקיף את כולם. חוץ ממנה.

בנייד של אמא אין מענה, כמובן. היא לא חשבה שיהיה אחרת.

לאבא היא אינה מנסה, ולמזכירות בית הספר - מיותר ממש. וכי מה תבקש? לשחרר את אלישבע ומלכי מבית הספר? באיזו סיבה? מפני שאחותן הגדולה אינה אוהבת את הבית על ארבע קירותיו שמם כל כך?

למה הכל מעצבן אותה כל הזמן. אין לה כוח להקשיב בשיעורים, אין מורה אחת בכל הסמינר שאהובה עליה, וכמה צפוי שזה הדדי. לכולן יש חברות וחבורות, ולה? הבת הכי מסכנה בכיתה משגרת לעברה חיוכים אומללים בהפסקות. אין לה למי להתקשר בדיכאון הזה. אף אחד לא יענה

לה.

קרני השמש שחדרו מבעד לחלון לא הצליחו להאיר ולו חלק קטן בליבה. הן רק סנוורו את עיניה ומילאו אותן בדמעות של רחמים עצמיים. זהו, היא סיכמה לעצמה, אין זה כי אם מזל רע רודף אחריה לכל מקום אליו היא הולכת, ותמשיך ללכת.

כזאת היא יוכבד, פסימית אמיתית רואה שחורות בכל הזדמנות. בטוחה שנפלה בצד הלא נכון של החיים. לא לכולם החיים מאירים פנים, היא מעודדת את עצמה. עליה להשלים עם העניין, ובדחיפות.

דמות לא מוכרת נעמדת בפתח הכיתה, חיוך רחב על פניה הצעירות.

מהם המבטים האלו שהיא שולחת לעברי? זהו. אני כבר לא מוצאת חן בעיניה. בטח 'סימנה' אותי. ראתה את השוונצים ליד העיניים. יוכבד אפילו אינה נאנחת.

"בוקר אור!" פוסעת הצעירה פנימה. "אני אהיה היום במקום המורה רחלי". קריצות של אושר עוברות בין הבנות. אף אחת אינה אוהבת את שיעור תחביר, אבל יוכבד בטוחה שהיא אוהבת אותו עוד פחות מכולן. טוב, אין שיעור שהיא

בוחנות אותה. "רק רוצה שתחשבי טוב טוב".
והיא חושבת. מתעלמת מהקולות שעולים בתוכה
וטוענים שחבל על המאמץ.

היא קמה היום בבוקר. כרגיל מאוחר, אבל היא
קמה! לכתוב את זה?
היא התלבשה בחולצה אממ מגוהצת. מי גיהץ
עבורה? אמא. לנחמה מהטור ליד למשל, אין אמא
שתגהץ לה...

הגילוי הזה מדהים ומבלבל אותה. מטלטל את
העולם היציב שבנתה לעצמה, והיה לתירוץ הטוב
ביותר לכישלונות הרבים שאפפו אותה.
עולם שבו היא המסכנה היחידה, קרבן למציאות,
ולכן אין צורך להשקיע בו, להתאמץ.
"תודה" הצעירות חוזרת למקומה שעל יד
הקתדרה. כי יש לנו הרבה על מה.

מחבבת במיוחד בסמינר הזה. גם השיעור הזה
יהיה עלוב מן הסתם. מה הצעירות הזו יכולה
לחדש לנו?

"מילה אחת שמשנה חיים", היא פותחת בקול
מתוק. יוכבד שומעת בו התחנפות. "אם רק נתרגל
לומר אותה ולחפש סיבות בשבילה, הכל ייראה
אחרת. ותאמינו לי", היא ממשיכה, "שזה לא
קשה בכלל..."

יוכבד לא התכוונה להקשיב, אך הפתיחה הייתה
מסקרנת. היא תחכה לשמוע מהי המילה, ותמשיך
בעיסוקיה הרבים.

אחרונות הבנות משתתקות כשהיא מבקשת
להוציא דפים ועטים.

ליוכבד הכל מונח על השולחן מלכתחילה.
"רשומנה בבקשה חמישה דברים טובים שקרו
לכן הבוקר. כמו", היא מדגימה, "שהספקתן את
האוטובוס ולא עליתן עליו קצרות נשימה". החיוך
שלה קטן.

מה היא מחייכת כל הזמן? ומה זו הבקשה
המסובכת שהיא מנחיתה בלי התראה. דברים
טובים? היא קמה מאוחר ושכחה את האוכל בבית
1.1...

מוטב להכין רשימה הפוכה.

אבל המורה מבקשת, ומסתובבת ביניהן. אינה
מוותרת לאף אחת. בשולחן שלה היא נעצרת.
רואה את הדף שלה חרוט בקשקושים בעט שחור.
"אפילו לא דבר אחד?" הקול שלה לוחש, מבהיל
אותה לרגע. "זה לא הגיוני". יוכבד רוצה לספר
על הבוקר המזעזע. אבל חושבת פתאום כמה
מזעזעת החשיבה שלה, לא הגיונית.

"אני לא מעוניינת להתערב", עיניה של המורה

אור, חושך וצל / חנה סגל

בחברה - תמיד נפגוש גם מזה וגם מזה. האור הוא השמחה המפזרת זהרורים מאירים סביב. אור הוא הרחבת הדעת ושלווה, הנאה וסיפוק. החושך לעומתו מסמל עצבות וקדרות, אבל חלילה, אכזבה וייאוש, ושאר הרגשות השחורים והמרתיעים.

מבחינה חברתית - מי שמונחת בצל היא בדרך כלל שקטה ונחבאת אל הכלים, ולעומת זאת הבנות התוססות בחברה הן בבחינת "אור", ולמעשיהן ודיבוריהן יש נוכחות, מראה וקול. בנות כאלו מסוגלות להאיר ולהשפיע אור על אלו הנמצאות בצל, ועלולות חלילה מעוצמת האור שלהן דווקא לשים אותן בצל עמוק ושחור יותר.

גם בתחום החינוך יש התנהגות קלוקלת שאינה עומדת בכללים, והיא מהווה את החושך בהתגלמותו. אור הוא כמובן התנהגות מנומסת ומלאת דרך ארץ. ציות ללא עוררין ומציאת חן בעיני הורים ומורים.

מובן שבכל תחום יש גם מצבים "אפורים" הנמצאים בנקודה מסוימת על הסקאלה האפורה - כהה יותר או פחות. עלינו, כיהודיות מאמינות, מוטלת החובה לתת

היה זה אחד מאותם ימים בלתי מוגדרים, כאילו היום בעצמו אינו סגור עם עצמו מה הוא רוצה להיות. לרגע עטף אותי בערפל אפור, מטשטש את הראות כולה. אני חורף! הוא זרק עלי טיפות מבין קרעי הערפל. משתמש בכל הכלים העומדים לרשותו כדי לשכנע אותי. בסדר! השתכנעתי!

עד שמצאתי את המטרייה האבודה שלי, ועד שהצלחתי לפתוח אותה, ברח החורף וקרני זהב צחקו לי בפרצוף.

הרמתי עיניים, הערפל התפזר ברגע. השמש הייתה שם במלוא הנוכחות.

עד שהצלתי עיניי בידי, מגוננת עליהן מנזקיה, היא קיפלה קרניים ושוב ברכה לה אל בין העננים. אתה מהתל בי! אמרתי ליום הזה, המבולבל, שלא סגור על עצמו.

זה לא רק אני! הוא ענה לי, מתגונן. הביטי אחור אל אתמולייך ושלשומייך. האור והחושך נמצאים שם תמיד, מתקוטטים על השרביט. הם שם!

התבוננתי בהם, באור ובחושך המתקוטטים על ימיי. מי מהם יכבוש את השטח? מי ימלוך בטריטוריה שלי?

האור והחושך, הצל והאור שולטים שלטון לא יחיד במציאות חיינו. בחיי היום יום, בחינוך,

לאור משקל רב יותר בחיינו, ולהתעסק מה שפחות בחלקים השחורים והמחשיכים.

ביהדות ניתן משקל רב לאור:

לכבוד שבת וחג מדליקה האישה נרות ומאירה את הבית. בתפילתה היא מבקשת לזכות בבנים ובני בנים המאירים את העולם בתורה ובמעשיהם הטובים.

כמו כן, מדליקים נרות לעילוי נשמה ב'יארצייט' ויום זיכרון, וכן לכבוד נשמת הצדיק ביום ההילולא. מקובל להדליק נר לכבוד נשמת רבי מאיר בעל הנס, ובמיוחד ביום ההילולא של רבי שמעון בר יוחאי - בל"ג בעומר, שבו מדליקים משואות ומדורות גדולות לכבודו.

זמן נוסף שבו מושם דגש על האור הוא כמובן בימי החנוכה, בהם מדליקים נרות שמאירים את החשכה, גם למטה מעשרה טפחים.

יחד עם זאת, גם ל"צל" תכונות משלו, ואין להמעיט בערכו. הצל הוא לנו למחסה משמש יוקדת בימות החום הלוהטים, וגם במשמעות הסימבולית הוא מגן עלינו מהתבלטות בלתי ראויה. הסתתרות בצל עשויה להיות חיובית ביותר כאשר היא נעשית בכוונה טובה של ענווה וצניעות.

הבה נלמד לערבב יחד מעט מכל התכונות של אור חושך וצל, וליצור מהן יצירה בונה בחיינו.

לפְעָמִים
אֲנִי כְּאוֹכָה
לפְעָמִים
חֲשׂוֹכָה

הַגְּלוּת אוֹתְנוּ כָּל כּוֹף מִנִּתְקָת
הַחֲרָבָן גּוֹרֵם לִי לְהִרְגִּישׁ מִרְחָקָת

אָבָא,
לְעֵתִים אֲנִי מְאַבְּדָת אֲמוּנָה
בִּי, בְּכַחוּתִי, בְּגִרְוֹשׁ הָאֶפְלָה
בְּרִגְעַ הַזֶּה אֲנִי מִרְגִּישָׁה חֲשׂוֹכָה
אוֹ אֶז נִלְקַחַת מִמֶּנִּי שְׂמִיחָה

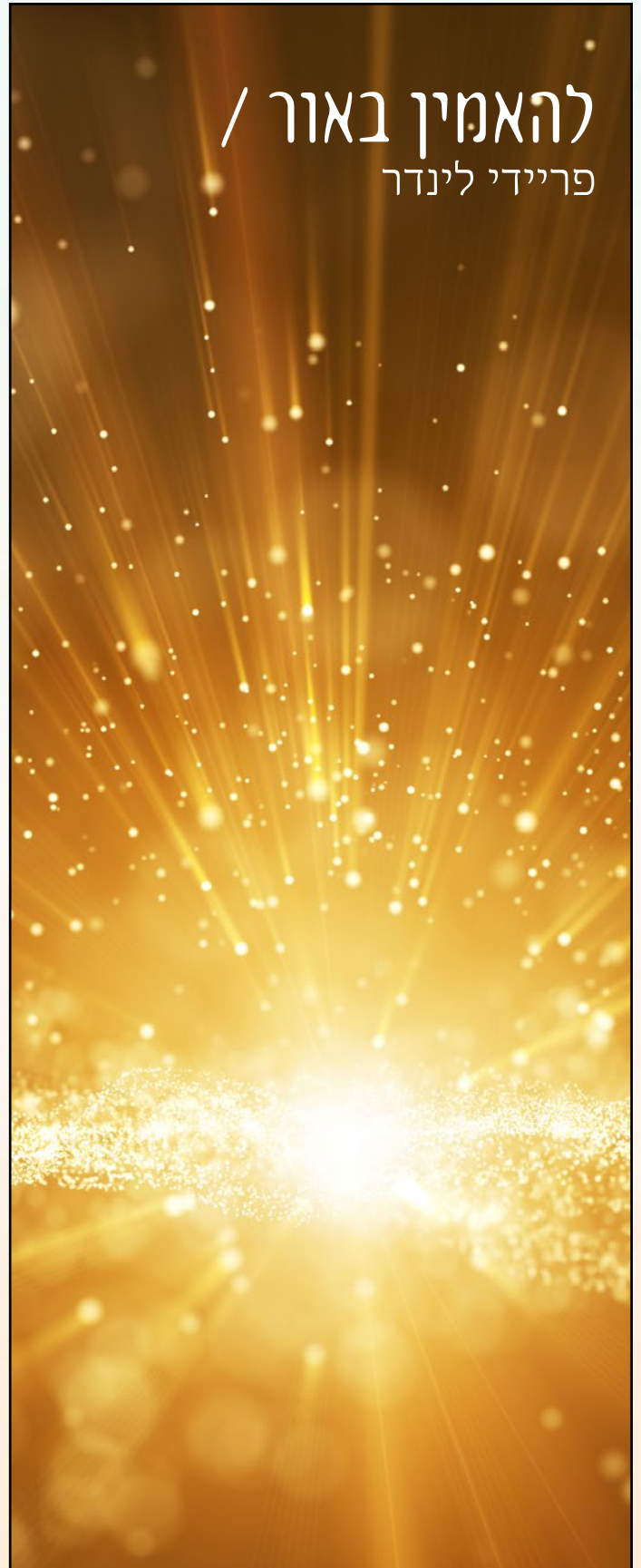
אֶסֶף לִי אֶת כָּל הַדְּבוּרִים הַמְּאִירִים
הַזֵּכֶר לִי שְׁאֵתָה אֲתִי בְּכָל הַזְּמַנִּים
לְמִרוֹת הַחֹשֶׁךְ וְדוֹקָא בְּגִלְל
אֵינָךְ עוֹזֵב אֶת יָדִי, מְלֻנִּי מֵעַל

תֵּן לִי כֹחַ לְהֶאֱמִין שְׂיָבוֹא הָאוֹר
תֵּן כֹּחַ לְרֹאוֹת שְׂבִיבֵי לְבָחַר
כִּי עֲכָשׁוּ בַּחֲשֵׁכָה אֵינִי מְסַגֶּלֶת
אֵלַיִךְ מִתְפַּלֶּלֶת, מִיַּחְלָת

אֲתָה שְׂבוּחַן לֵב וּכְלִיּוֹת
מְכִיר אֶת רְצוֹנִי לְהִיּוֹת
תֵּן בִּי יִכְלֵת לְאוֹר הַנִּירוֹת
לְהֹאִיר בְּלִבִּי פְנוֹת אֶפְלוֹת

בְּמִקּוֹם שְׂחָשׁוּךְ לִי, קֶטָן, מְצֻמָּצָם
רַק אֲתָה יָכוֹל לְהוֹצִיאֵנִי מִשָּׁם
אֲנִי יוֹשֶׁבֶת וּמִמְתִּינָה
אֲתָה יָכוֹל! מְאֻמִּינָה
וּמִצְפָּה רַק לָהּ
לְגֹאֲלָהּ...

להאמין באור /
פריידי לינדר

אור השכנוי / נאוה כהן

לנברשות קריסטל מעוצבות ומעוטרות. בדלפק, ליד הקופה, ישב נריה, בחור צעיר בשנות העשרים המאוחרות לחייו. מי שהיה מסתכל עליו לעומק, היה מבחין במבטו הכבוי, שלא הואר גם מול העומס שהיה תמיד בחנות, וכמות המזומנים הגדולה שזרמה לכיסו מהעסקאות הרבות.

לא מבחירה הגיע לכיסא המוכר. אביו, שיהיה בריא, הוא בעל החנות, אך כבר תקופה ארוכה שאינו יכול לפתוח אותה מסיבה בריאותית. מטבע הדברים הוטל על בנו נריה לנהל את החנות במקום אביו.

ונריה אכן יודע למכור. יש לו ידע רב בנורות ובמנורות הפלורוסנט והלד, וגם בנברשות הקריסטל. הן מאז היה ילד קטן, אהב לשבת ולהביט באביו, להקשיב לשיחות עם הקונים ועם הסוכנים, ולסייע בעת הצורך.

תמיד רצה לעזור, ועכשיו, כשהעזרה שלו נחוצה כל כך - הוא עושה זאת בלית ברירה, בעל כרחו. לא זה החלום שלו - להיות מוכר בחנות נברשות. הוא רצה להתקדם בעריכת דין, במשפטים... הוא לקח הפסקה מהלימודים, מקווה שאביו יבריא, והוא יוכל לשוב לאוניברסיטה.

אותו יום היה יום רגיל בחנות. נריה ישב ליד הדלפק ושירת את הקונים, ובליבו שוב עלתה

היה זה לילה סתווי, רוח נעימה נשבה, ואנחנו ישבנו סביב מדורה קטנה, ושרנו שירי נשמה. הרב שלנו, שמגיע מהעיר הסמוכה, ומוסר שיעור קבוע בבית הכנסת, עורך לנו מידי פעם 'קומזיצים' על הגבעה שליד הבית הכנסת. אף אחד אינו מוותר על המפגש הזה, ותמיד מצטרפים עוד כמה 'חברה' חדשים, או אחרים מהשיעורים הנוספים של הרב.

כך ישבנו ונשמנו את האוויר והאווירה, ולפתע קם בחור בלתי מוכר, ותוך כדי שפרט על הגיטרה מנגינה שקטה ויפה, הוא התחיל לספר:

"אורות" - חנות הנברשות ברחוב הראשי - הייתה תמיד עמוסת לקוחות. הייתה זו חנות גדולה ויפה, אשר משכה אליה קונים מכל הסביבה. כבר בכניסה תלתה נברשת גדולה שהפיצה אור חזק על כל האזור. תקרת החנות הייתה מעוצבת ומנוקדת במנורות קטנות ועגולות, מעוטרות בפרחי זהב קטנים ומיוחדים. גם הקירות היו מלאים בנברשות קריסטל בשלל דוגמאות ועיצובים מרהיבים: יהלומים, פרחים, סלסולי כסף וזהב ועוד.

אומנם במוצהר, זאת הייתה חנות נברשות, אך למעשה היו בה כל סוגי המנורות במגוון גדלים וצבעים. מהמנורות הפשוטות ביותר, ועד

בנושא. אשאל אותו ואולי נבוא שנינו ונרכיב לכם את המנורות", הציע נריה בפרץ נדיבות, והוציא את הטלפון.

"מיכאל? אתה פנוי היום בערב או מחר בבוקר? מצוין! יש פה הרכבה של שתיים עשרה מנורות לד. אם תרצה אוכל לבוא לעזור לך", הוסיף נריה. "אצא קצת מהחנות להחליף אווירה... אז ניפגש מחר ברחוב המעיין שלוש".

נריה החזיר את הטלפון לכיסו, והביט באיש השחור שמולו. שחור? לא בדיוק, הוא רק לבוש שחורים. בליבו כינה אותם 'שחורים', 'סגורים', 'מצומצמים', אך אם נהיה כנים, כשרואים אחד כזה מקרוב - האדם הזה נראה לו אדם רגיל. בלבוש קצת שונה אומנם, אך הוא דווקא נראה שמח ומאיר יותר מאנשים אחרים שהוא מכיר. "בסדר, אחי. מחר בסביבות תשע-עשר בבוקר נהיה אצלך". הוא אמר לו.

"תודה רבה! תבורך!" ענה האברך השחור (לא שחור! תיקן נריה את עצמו) ולחץ את ידו. "להתראות!" הוא פסע לעבר היציאה, ואז נזכר נריה: "רק רגע! לא השארת לי שם וטלפון!" קרא לעברו. "אני מאיר, הנה ארשום את מספר הטלפון שלי. אני סומך עליך, ניפגש מחר בעזרת ה'", אמר, חייך ויצא מהחנות.

משהו באדם השחור הזה, לא היה מוכר לנריה, החיוך האמיתי שלו כבש אותו, ובליבו הייתה תחושה לא מוכרת ולא מוגדרת. הוא ציפה למחר. כן, הוא רצה לפגוש אותו שוב. למחרת בבוקר, יצא נריה עם מיכאל לכתובת

אותה תחושת החמצה. אינני צריך להיות פה עכשיו! זה ממש לא התפקיד שלי. אני צריך להתקדם בלימודים! בעוד כמה חודשים כבר אוכל להתחיל סטאז', לא חבל?

מדוע אני צריך למכור נברשות? לאן זה יוביל אותי בחיים? מה ייצא לי מזה? עורך דין - ודאי שלא. ולימודי משפטים? כמה הם רחוקים ממני עכשיו, כמרחק נברשת הדורה מחורשה חשוכה. בעודו שקוע ברגשות התסכול שאינם עוזבים אותו לאחרונה, שמע לידו קול. "בוקר טוב, בחור צעיר!" הוא הרים את מבטו, שנתקל בגבר לבוש חליפה שחורה ומגבעת שחורה, אך פניו מחייכות ומאירות כל כך. "בוקר טוב, אדוני! במה אוכל לעזור לך?" שאל נריה.

"אני מה'כולל' ברחוב ממול, זו ישיבה לאברכים. אנחנו עוברים למבנה חדש, ממש סמוך לכולל הקודם, וצריך לקנות מנורות. על מה אתה ממליץ לי?" שאל האיש בחביבות. "אני צריך שתיים עשרה מנורות. שמעתי שאצלכם בחנות מקבלים שירות ואמינות מאה אחוז, ואני סומך עליך שתביא לי את המנורות הכי חסכוניות וטובות".

"כמובן, כמובן", חייך נריה. "קח מנורות לד, שלוש עשרה וואט. הן מאירות חזק וגם חסכוניות יותר. מומלצות מאוד". הוא הושיט לו את המנורות המדוברות, אך הלה נשאר עומד. "עוד משהו?" שאל נריה.

"כן. אתה מכיר מישהו שיוכל להתקין את המנורות אצלנו ביום-יומיים הקרובים?" התעניין הגבר עם המגבעת השחורה. "יש לי חבר טוב שעובד בזה, וגם אני קצת מבין

הוא התיישב במקום פנוי שמצא, והופתע לגלות את מאיר במרכז, עומד ומדבר. 'לא ידעתי שהוא הרב כאן! הוא מתנהג כל כך בפשטות', חשב לעצמו, וניסה להקשיב לדברים של מאיר.

"בברכות השחר אנו אומרים: 'הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום לבין לילה' ולכאורה, מה מיוחד באותו שכוי חכם? מי מאתנו אינו יודע להבחין בין אור יום לחשכת הלילה??? אלא, אומרים צדיקים, אין זו חכמה להבחין בין יום מואר ללילה חשוך. את זה כל זאטוט יודע! החכמה האמיתית היא חכמתו של השכוי - התרנגול, לזהות בתוך ים החושך את נקודת האור המתקרבת".

נריה הרגיש שהדברים מכוונים אליו ממש. כמה קשה לו עכשיו, עם המצב הלא פשוט של אבא, הלימודים שהוא מפסיד, ובכלל. הוא באמת צריך איזו נקודת אור שתאיר לו את המצב באופן אחר. הוא רצה להמשיך לשמוע, אבל בגלל מחשבותיו פספס את המילים האחרונות. הוא שמע רק בנימת סיום: "שנוכה לביאת הגאולה בקרוב ממש, אמן".

אחר כך ראה את כולם ניגשים אל מאיר, לוחצים ידיים ומדברים. הוא עמד בצד מהסס, מחכה שמאיר יתפנה. "שלום, נריה! כמה טוב שבאת!" קרא מאיר בחום. "הרב, ההרצאה הייתה יפה, אך היו כמה דברים שלא הבנתי", אמר נריה. ומאיר ענה: "בבקשה, אשמח להסביר לך!"

תחושה מתיקות חמימה התפשטה לו בלב. שעתיים שלמות הקדיש הרב וענה לו על

שקיבל. "שלום, חברים!" קידם מאיר את פניהם בחיוך מוכר, וליווה אותם אל החדר המרכזי. לאחר חצי שעה של עבודה נמרצת, ירדו הבחורים מהסולם, ומאיר הביא להם שתייה חמה ועוגיות. "תטעמו משהו", ביקש.

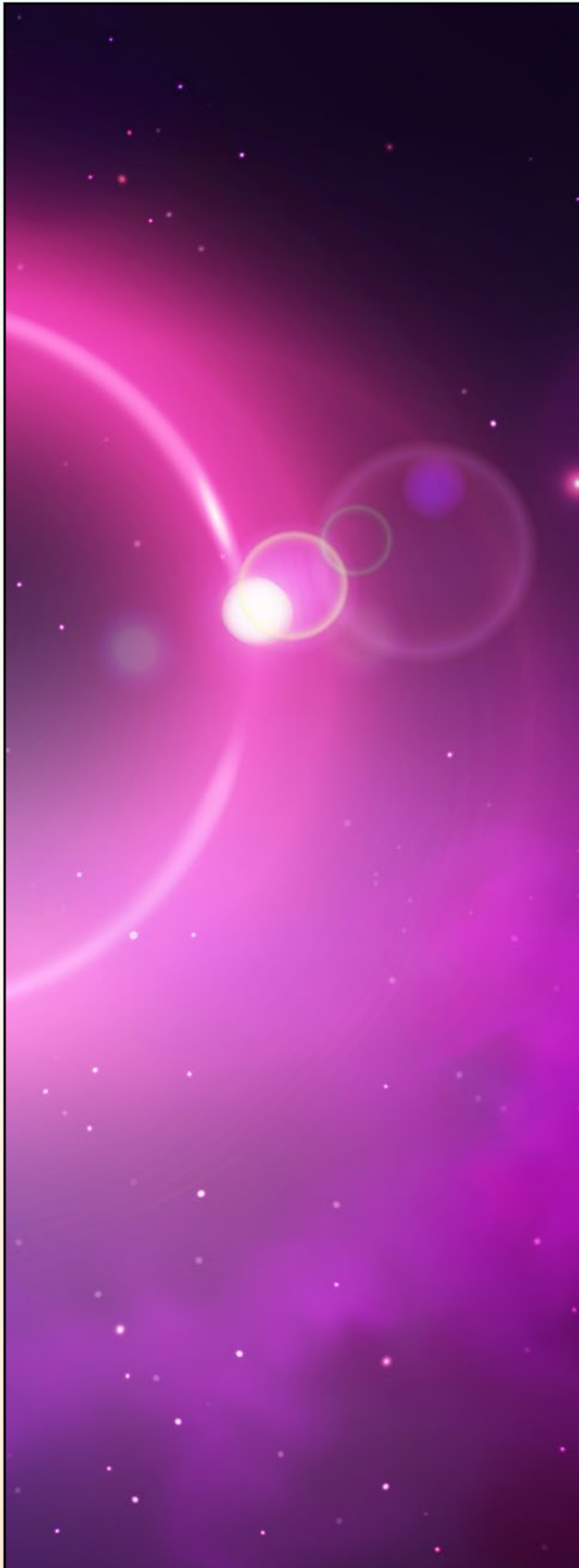
מאיר שילם להם על העבודה, ואמר: "אשמח שתבואו ביום שלישי לחנוכת הבית, ואם תרצו, בכל ערב יש כאן שיעור תורה - משהו כמו ארבעים דקות, שעה - לאנשים עובדים, אשמח לראותכם!" חיוך עמוק נוסף, והם נפרדו בתודה. "נו, נראה לך שתבוא?" פנה נריה למיכאל, והוסיף: "תראה איך האיש הזה שמח, מואר. לא משהו שאני מכיר, ואיך הוא מתייחס אלינו בכבוד".

"לאן ללכת - לשיעור או לחנוכת בית?" שאל מיכאל על המושג הבלתי מוכר. "כמובן, לחנוכת בית", ענה נריה בטון של 'מובן מאליו'.

"נראה... אולי..." התחמק מיכאל. "תראה, אני אדם עסוק. בערבים אני רק מחכה להיכנס למיטה ולישון. מה איתך, אתה חושב ללכת?" החזיר לו בשאלה.

"אולי", אמר גם נריה, נזכר בלילות האחרונים. אמא עם אבא בבית החולים, והבית שקט ועצוב כל כך, שממש לא מתחשק לו להישאר בו. הוא רוצה ללכת, מה אכפת לו? הוא יבדוק. החמימות והשמחה הזאת על פניו של מאיר, הם חידה בשבילו. מעולם לא ראה אדם מאושר ושמח כל כך.

ביום שני בערב הוא הגיע אל חנוכת הבית. המקום היה מלא באנשים שחורים אך מוארים.

שאלותיו, בחיוך ובכבוד. בוודאי, הוא יבוא לשיעור. זה עשה לו כל כך טוב, והרב כל כך ביקש - הוא חושב שיבוא. הוא יגיע לשיעור בימי ראשון - יום ראשון הוא יום די פנוי אצלו.

ביום ראשון אכן הגיע נריה. בשבוע שלאחריו שוב היה שם, וכך הפך הדבר להרגל קבוע. מידי פעם, בלילות חשוכים, כשהיה לבד בבית והקושי התגבר, מצא נריה את עצמו פותח ספר תהלים, ואומר מילה אחר מילה. אחר כך היה מדבר כבן לאביו: אבא, בבקשה, שלח רפואה לאבי, שיהיה בריא וחזק, שיוכל שוב לעבוד בחנות, ואני אוכל להתקדם וללמוד".

הבחור עם הגיטרה עצר לרגע והמשיך: "כן, זה אני, נריה. תודה לקל אבי חזר הביתה ומתאושש לאט לאט, ואני מודה לתרגול שלימד אותי לראות את נקודת האור שבחושך, ואת רבי מאיר שגילה לי את האור שבחושך.

נכון, כל כך רציתי להתקדם בלימודי משפטים ועריכת דין, אבל השבח לאלוקים, התחלתי להתקדם בלימוד התורה הקדושה. אין לכם מושג כמה זה ממלא אותי ומוסיף לי אור, לי לכל משפחתי", נריה סיים, חיוך על פניו.

הוא המשיך לפרוט על מיתרי הגיטרה והחל לשיר "נר לרגלי דבריק ואור לנתיבתי". הצטרפנו כולנו לשירה והיבטנו בהערכה על הרב מאיר - רבינו האהוב, שמאיר לנו את הדרך.

יד סקֶרְנִית שְׁסַלַע תִּהְפֹּךְ
אולי תפגש בנחש מסתתר,
ואצבע הססנית שגחל
תחשף
כִּוְיָה כּוֹאֶבֶת תִּכְעֹר

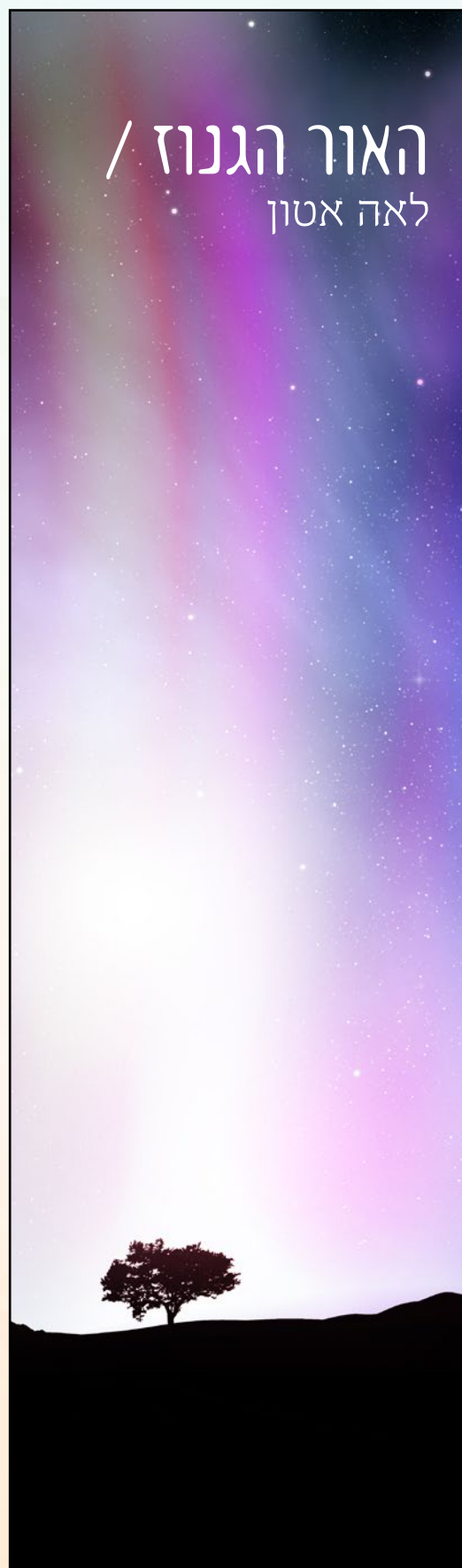
בְּלִכְתָּנוּ לִישׁוֹן - הָאוֹר
נִכְבָּה,
לְהוֹסִיף סְנִימָטְרִים יֵשׁ
צֶרֶף
וְאֶף-עַל-פִּי שְׁאֵפֶלָה
תִּתְעַבֶּה,
רַק כֶּף גִּדְלִים - בַּחֲשׁוֹ!
הַנַּח לְבַעַל הַבִּירָה לְהִנְהִיג
הַשָּׂאֵר עֲפַעֲפִים סְגוּרִים,
הִרְפָּה, תֵּן לְסִקְרָנוּתָךְ
לְהַחֲלִיד
כִּי יֵשׁ. דְּבָרִים. נִסְתָּרִים.

יֵשׁ הָרוּצִים לְדַעַת הַכֹּל
לְחִפּוֹר, לְנִבֹּר, לְחַטֹּט,
יֵשׁ הָרוּצִים לְדַעַת הַכֹּל
מְצִיאוֹת בְּרוּרָה לְשִׁרְטֹט

לְהִסִּיט וִילּוֹן וּלְהִסִּיר לוֹט
רוּצִים בְּכָל עֵת וְזָמָן,
מוֹסִיפִים וּמְכַבִּירִים
בְּשִׁאלוֹת
מָה אֶרֶע שָׁם וְכָאן
יָדַע הוּא כֹחַ - יִטְעֵנוּ בָּחַם
יֵאִירוּ כָּל פִּנָּה בְּאַבּוּקָה,
אֶת שְׁאֵרֵע תַּמּוּל וְשִׁלְשׁוּם
מָה עוֹמֵד מֵאַחֲרֵי כָּל חֻקָּה
גִּרְעִין רָצוֹן זֶה בְּתוֹכְנוּ טָמוֹן,
אֵף לֹא מְבִינִים שֶׁזֶּה גִּנוּת
הֵן לְדֹאגָה מְצִפּוֹנָנוּ אָמוֹן
הוּא, זֶה מִדָּה - סִקְרָנוּת!

לֹא כָּל מִידַע כֹּחַ יִתֵּן
אוֹ רְגִיעָה מְנוּחָמַת יַעֲנִיקוּ,
לְעֵתִים אֵף יִסִּיר אֶת הַחַן
וְכַעַת - קִנְשָׁה לְהַדְחִיק...

האור הגנוז / לאה אטון

הליום

עיצוב עם מעוף

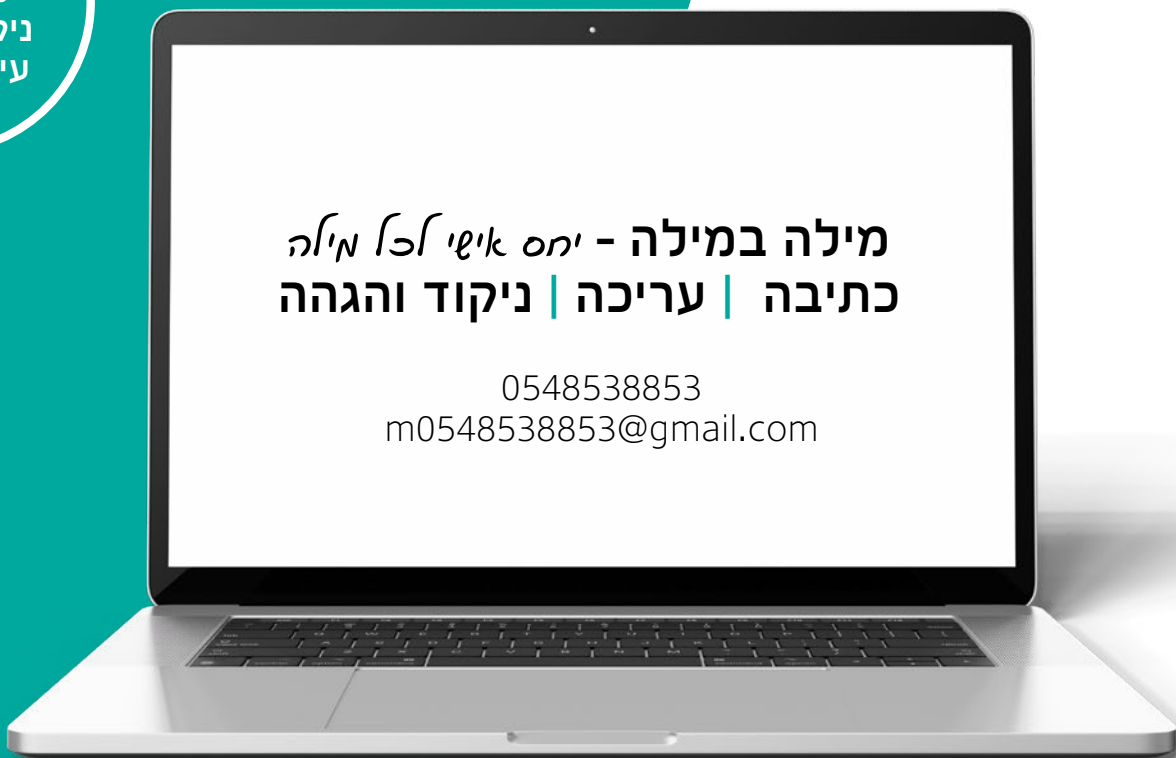
מודעות פרסום | פלאיירים | פרוספקטים | אלבומים | עימוד | מעוף לחלומות שלך :

R7115997@GMAIL.COM 0527115997

אפשרות לחבילה
משותפת :
ניקוד והגהה +
עימוד ועיצוב

מילה במילה - יחס אישי לכל מילה
כתיבה | עריכה | ניקוד והגהה

0548538853
m0548538853@gmail.com

עוד ממוצרינו לאה פוטש

קיצור אמ ממתיא לקצו:

הספר
החדש!

סווייה מלמגית

מי הצליחה לשכנע את חיוש
שאניה מאומצת?

איזה סוד הסתירה יהודית
מאחיותיה הנשואות?

את מי תפסה נחמי 'על חס'
בכניסה לבניין המשרדים הענק?

חווייה ותהיות.
שיתוף וגישוש.
תעלומות והשלמות.
קשרים ופשרם.

זה קורא במשפחות
הכי טובות!

צלצלו
והספר בדרך
אליכם

הוצאת המודיע
להשיג בכל חנויות הספרים המובחרות

הפצה: 'ספרים' 02-8026622

נרגעים לפני השינה עם שנת סיפור

מילים מרגיעות מדי לילה,
חיזוק באמונה ובטחון בהתאם לתקופה.

אסוליס שונים אפקי סיפור אהדלים אדי ארה:
הרב עמנואל תהילה - סיפורי צדיקים וחז"ל מרתקים
ל. פוטש - 9 סדרות בהמשכים,
גב' רות בייפוס - עשרות סיפורים לגיל הרך
ה. גולד - סדרת אלי לומד להיזהר
תמר מור - סדרת עלילות שישא המשעשעת.

להרשמה: 03-3062129 שלוחה 3

בואו ונצא אינך יוצרים סיפור, הפנימיות שלך כותבת אותנו!

פוטש
School

בית • ספר • כתיבה

מוזמנת לקחת
את הכישרון שלך
לפרנסה מלאה
הרפתקאות!

במה ייחודית ופרסום
ליצירות הספרות שלך

מפגשים עם מיטב
העורכות והסופרות

לימודים מפוקחים
ללא צורך ברשת

תקשורת קבוצתית
כמוף ותמיכה חברתית

תעודה מקצועית
מבית פוטש סקול

ליווי מקצועי
והשמה למצטיינות

s@potash1.co.il

שיעור
ניסיון!

073-796-1336 שלוחה 3

אודה לקל לבב חוקר
ברן יחד כוכבי בוקר

שימו לב אל הנשמה
לשם שבו ואחלמה

ואורה כאור החמה
שבעתיים כאור הבוקר

מכסא כבוד חוצבה
לגור בארץ ערבה
ולהאירה לפנות בוקר

עורו נא כי בכל לילה
נשמתכם עולה למעלה
לתת דין וחשבון
ליוצר ערב ובוקר